

Genç Birikim'den...

Değerli genç Birikim Okuyucuları,

Yayın hayatına başladığımız günden bugüne tam tamına 17 yıl geçti. Bir insan ömrüne göre 17 yıl çok kısa bir süre gibi gözükebilir. Ama Türkiye'de basın-yayın dünyasına bakıldığında özellikle dergilerin ömrünün çok fazla olmadığı görülecektir. Bir de bu 17 yılın geçtiği Türkiye gün-demine baktığımızda çok çetrefilli ve karışık bir dönem olduğunu görüyoruz. Özellikle dergimizin yayın hayatına başladığı 1998 yılı Şubat ayı Refah-yol Hükümetinin yıkıldığı ve Müslümanların adeta "cadiavı" benzeri operasyonlara, takiplere, baskılara, tehditlere maruz kaldığı bir dönemdi. Ama biz Genç Birikim olarak Müslümanlara karşı yapılan bu dayatma ve tehditlere kulak asmadık ve inancımızın bir gereği olarak sizlere İslam'ın mesajını iletmeye devam ettik. Genç Birikim Dergisi o yıllarda adına uygun bir şekilde genç bir kadro tarafından çıkarılmakta idi. Özellikle İmam-Hatip Lisesinde okuyan bu kadro, dergileri de bizzat okullarda dağıtmaya çalışıyor ve onlar da bu faaliyetleri nedeniyle okullarda daha hayatlarının bu erken çağlarında baskıyla karşılaşıyorlardı. Elbette o neslin, inançları uğrunda, davaları uğrunda karşılaştıkları bu baskılar sayesinde imanları daha da sağlamlaştı. Zor koşullarda elde edilen kazanımlar çok daha değerlidir ve onun kıymeti her zaman bilinir.

Zaman içinde dergimiz de belirli aşamalardan geçti. Yazar kadrosu elbette yine gençlerden oluşmakla birlikte daha deneyimli ve tecrübeli yazarlarımız da sizlerle beraber olmaktadır. Gelişen teknolojiye Genç Birikim olarak bizler de uymaya çalıştık ve sizlere internet ortamında da ulaşmaya çalışıyoruz. Buradan, dergide yayınlanmış

yazılarımıza, dergimizin eski sayılarına, hem de güncel diğer alıntı yazılara ve haberlere ulaşma imkânımız bulunmakta. İnşallah Rabbimiz nasib ederse sizlerle nice yıllar birlikte olacağız.

Dergimizin çıktığı yıllardaki Türkiye ortamından kısaca bahsettik. Elbette bugün "geleneksel İslamı yaşama" noktasında çok fazla bir sıkıntı yok. Ama İslam hayata hakim mi? Elbette hayır. Allah'tan başka ilah ve rabbın yani tek bir yaratıcı, tek bir hükmedici, tek bir helal ve haram koyucu olarak Allah'ın (c.c.) kabul edilmediği müddetçe bize durmak haramdır. Rabbimiz bize emretti: "KALK VE YORUL"

Dünyada ise işler İslam ve Müslümanlar için daha da karışık, daha da problemlili hale geldi. Bunda Batı ve ABD'nin parmağı ve payı var. Ama maalesef Müslümanların da ciddi bir payı var bu durumdan. Müslümanların ümmet şuuru içerisinde, vahdet içerisinde hareket etmekten başka çareleri yok. Aksi halde akan kanların, çekilen zulümlerin hesabını Allah'a (c.c.) veremeyiz. Ali Şeriatî'nin şu duasına ne kadar da ihtiyacımız var:

Ey zayıf bırakılmışların Rabbi!

Sen yeryüzünün zavallılarını, mahkûm ve zayıf yığınlarını ve hayattan yoksun bırakılanları - ki onlar, köle arayan azgınlara; çağın karanlık zulmünün; kin ve nefret cehennemini tarihteki kurbanlarının devamıdır ve her zamankinden daha çok zulme ve baskıya maruz kalmışlardır - insanların önderliğine erdirmeyi ve onları dünyaya varis kılacağını irade etmişsin. İşte şimdi zamanı gelmiştir. Yeryüzünün lanetlileri senin vaadini gözlemekte ve beklemektedir. Allah'a emanet olun.

Yıl: 18 Sayı: 189

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İbrahim Hakkı Toprak

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Kaçar

Yazışma Adresi
İlkiz Sokak No: 22/B
Sıhhiye - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri

İlkiz Sokak No: 22/B
Sıhhiye - ANKARA
Tel : (0312) 229 67 18
Fax: (0312) 229 67 19

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Sistem Ofset
Strazburg Cd. No: 31/17
Sıhhiye - ANKARA
Tel: (0312) 229 18 81

Baskı Tarihi:
16.02.2015

genc
BİRİKİM

web : <http://www.gencbirikim.net>
e-mail : gencbirikimdergisi@gmail.com

Abone Şartları:

Yurtiçi abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 50 TL'yi Yurt dışı abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 75 TL'yi HAYRETTİN BİCAN - IBAN NO:TR36 0006 7010 0000 0069 4054 72 veya ADNAN BOZAN - IBAN NO:TR60 0020 3000 0075 4150 0000 02 no'lu hesaba veya Ramazan DEMİRHAN 6157119 no'lu posta çeki hesabına yatırmanız ve Posta Çeki alındı belgesinin fotokopisini ve adresinizi İlkiz Sokak No: 22/B Sıhhiye /ANKARA adresine göndermeniz yeterlidir.

Bu sayımızda...

- 3 **İskilipli Atıf Hoca ve İstiklâl Mahkemeleri**
Ali KAÇAR
- 10 **Soğuk Savaş Sonrası Halimiz**
Süleyman ARSLANTAŞ
- 13 **Postmodern Entrikalar**
Hayriye BİCAN
- 16 **Yüzleşme**
Erdal BAYRAKTAR
- 19 **İstimdâd, Tevessül ve Rabıta Konularında Doğru Tavrı - III**
Muhammed İMAMOĞLU
- 26 **Liderin Cemaat Üzerindeki Etkisi ve Fonksiyonu**
İdris KERİMOĞLU
- 31 **Sorularla Gelmişti Sor Yayıncılık Okurlarına**
Fatih PALA
- 34 **Yeni Dünya Düzenine İmanın Şartları**
Mustafa GÜLDAĞI
- 38 **Kur'an-ı Kerim'i Ne Kadar Okuyoruz?**
Yusuf AKÇAY
- 41 **İskilipli Atıf Hoca Paneli Ankara'da Yapıldı**
Genç Birikim
- 43 **Dünyevîleşme Paneli Ankara'da Yapıldı**
Genç Birikim
- 44 **Dünyevîleşme Nedir?**
Yasemin DİLSİZ
- 50 **Modernleşme ve Dünyevîleşme Tehlikesine Ne Kadar Yakınız?**
Sakine TOPRAK
- 53 **Dünyevîleşmeden Korunmak İçin Müslümanın Bakış Açısı Nasıl Olmalı**
Nasıl Geliştirilmeli? / Fehime YENİ
- 57 **Müslüman Gence Öğütler**
Mehmet ADIGÜZEL
- 59 **Nübüvvet Kervanı: Hz. Âdem (as)**
Soner ARSLAN
- 64 **Bir Karıncanın Cesedine Ağladım**
Mehmet ADIGÜZEL

İskilipli Atıf Hoca ve İstiklâl Mahkemeleri

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

İskilipli Atıf Hoca, 1876'da İskilip'in Topthane köyünde doğmuştur. İlk eğitimini köyündeki medreseden alan Atıf Hoca, daha sonra İskilip'in tanınmış âlimlerinden Abdullah Efendi'den fıkıh ve tefsir dersleri almıştır. Ailesinin itirazlarına rağmen İstanbul'a giderek ilim tahsilini devam ettirmek istemiştir. İstanbul'da, Fatih Camii medresesinde ders gören Atıf Hoca 1902'de girdiği ruus sınavını¹ vererek İstanbul müderrisliğine hak kazanmıştır. Fatih medresesinde müderris olarak ders verirken aynı zamanda Darülfünun'a² devam etmiştir. Darülfünun'un İlahiyat bölümünden 1905'de mezun olan Atıf Hoca İstanbul Kabataş Lisesi'ne Arapça öğretmeni olarak atanmıştır.

Beyanü'l hak, Sebilürreşad gibi dergilerde makaleler yazan Atıf Hoca, İttihatçılarla yıldızı hiç barışmadığı için, 31 Mart olayından bir hafta önce yazdığı bir yazı nedeniyle tutuklanmıştır. Fakat mahkemede suçsuz bulunmuş ve serbest bırakılmıştır.

Mebus seçilmesi İttihatçılar tarafından engellenen Atıf Hoca, Mahmut Şevket Paşa'nın öldürülmesinde rolü olduğu gerekçesiyle İttihatçılar tarafından suçlanarak Divan-ı Harb'te yargılanmış, suçlu bulunarak önce Sinop'a, daha sonra Çorum-Sungurlu oradan da Boğazlayan'a sürgüne gönderilmiştir. Sürgünde iken halka vaaz ve

talebelere ders vermesi yasaklanmıştır.³

İskilipli Atıf Hoca Mondros mütarekesine ilk tepkiyi koyanlardan birisidir. Ayrıca 19 Ocak 1919'da Mustafa Sabri, Bediüzzaman Molla Said Efendi, Ermenekli Saffet Efendi gibi arkadaşları ile beraber Müderrisler Cemiyetini (profesörler derneği) kurmuş ve ikinci başkanlığına getirilmiştir. Bu cemiyet müderrislerin haklarını korumak ve aralarında dayanışmayı sağlamak üzere kurulmuştur. Daha sonra cemiyet aldığı bir karar gereği ismini Teâl-i-i İslam'a (İslam'ı yüceltme) çevirmiş ve halka açılmıştır. Mustafa Sabri Bey'in Şeyhü'l-İslam olması üzerine cemiyetin başkanlığına getirilmiştir. İzmir'in işgali üzerine Teâl-i-i İslam cemiyeti bir protesto beyannamesi neşretmiştir.⁴

İzmir'in işgal edilmesine karşı ilk beyanname hazırlayan cemiyet, Teâl-i İslam Cemiyetidir. Bu beyannamede işgalciler eleştirilmiş, yurdun her sathında mücadele edilmesi için çağrı yapılmıştır. Cemiyet kurtuluş olarak halifeye bağlı kalmayı, halifeliği kurtarmayı esas almıştır. Çünkü halifelik cemiyete göre İslam'ı ve Müslümanları temsil eden bir makamdı. Halifeliğin işgal kuvvetlerinin hâkimiyetine geçmesi Müslümanlar için bir felaket olurdu, bu nedenle işgalcilere karşı Müslümanlar halifelik şemsiyesi altında tek vücut olmalıydılar.

1 Medrese öğrenimini bitirip sınavı başaranlara verilen diploma.

2 Darülfünun, Dar (ev) ve funun (fenler) sözcüklerinden türetilmiş, "üniversite" anlamında kullanılan bir sözcüktür. Aynı zamanda 1900 yılında Avrupa üniversiteleri tarzında kurulan Darülfünun-ı Şahane veya İstanbul Darülfünununu ifade eder. Bu kurum 1 Ağustos 1933 reformuyla İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürülmüştür.

3 <http://www.dunyabulteni.net/tarih-dosyasi/195813/iskilipli-atif-hoca-kimdir>; ayrıca bkz; İskilipli Atıf Hoca, Bülent Gökgöz, Bahadır Kurbanoğlu, Ekin Yayınları, Ocak 2013, İstanbul, s.142

4 http://www.tefekkurdergisi.com/Yazi-Sapka_inkilabina_Kurban_Edilen_Alim_iSKILiPLi_ATIF_HOCA-137164.html Ayrıca bkz; t Gökgöz, Kurbanoğlu, age. s.142

Mücadele kimliği yanında âlim bir zattı Atıf Hoca. Toplumun içinde bulunduğu durumu ve emperyal küfür güçlerinin halk üzerindeki baskısını görmekte ve üzülmekteydi. Bu baskıya rağmen, halkta (özellikle de belirli bir kesimde), bu baskıyı yapan emperyal güçlere bir özentî, bir imrenmenin başlamasını da hayret ve endişeyle karşılamaktaydı. İbn Haldun'un mağluplar galipleri taklid ederler sözü -ne yazık ki- birebir gerçekleşmekteydi. Bunu engellemek için çırpınıp durmuştu Atıf Hoca. Toplumu bilgilendirmek amacıyla "on yıl içerisinde elli eser" ile bir kütüphane oluşturmayı hedeflemişti. 1923'de de "Tesettür-ü Şer'i" (dini örtünme) adlı eseri kaleme almıştı. Hakkaklar'da (kapalı çarşı civarında bir sokak) dükkân açmıştı. 1924 ilkbaharında "Din-i İslam'da Men-i Müskirat" (İslam'da İçki Yasağı) adlı eserini neşretmişti. Bu kitaplarla birlikte yazdığı kitapların sayısı 9'a ulaşmıştı.⁵

Atıf Hoca, 12 Temmuz 1924'de 'Frenk Mukallitliği ve Şapka' adlı otuz iki sayfalık risalesinden üç bin adet bastırmıştır. Maarif Vekâleti (MEB)'nin onayı ile basılan bu kitabı Anadolu'nun hemen tüm bölgelerinde nüfuzlu eşrafa ve kitapçılara ulaştırmıştır.⁶ Dikkat edilirse, bu üç eser de devrinin idaresini rahatsız edecek cinstendir ve bu nedenle de devam etmesine meydan verilmemiştir. Atıf Hoca'nın hedef tahtasına oturtulması için bu kitaplar bulunmaz bir vesile teşkil etmiştir.

Özellikle de 12 Temmuz 1924'de neşrettiği 'Frenk Mukallitliği ve Şapka' kitabı körü körüne Avrupa taklitçiliğini/Batılılaşmayı eleştiren bir eser olduğu için mevcut rejimi daha çok rahatsız etmekteydi. Nitekim merhum şehid Atıf Hoca bu eserinde; Avrupa'nın ilim ve fennini almanın caiz, hatta lüzumlu bulunup ama bizde yapılanın ise daha çok şursuz bir batı taklitçiliği olduğunu, kılık kıyafette onlara benzemenin aslında ruhtaki bir bozuluşa alamet veya onun bedene aksetmesine sebebiyet vereceğini, bunun ise müstakil (bağımsız) bir şahsiyet inşa eden İslam düşüncesine zıt düştüğünü, Resul-i Ekrem'in Ebu Davud gibi sünen kitaplarında geçen "Bir kavme benzemeye çalışan onlardandır" hadis-i şerifi ışığında izah etmeye çalışıyor ve şu hükmü veriyordu:

"Bir Müslüman şiar (simge) ve alamet-i küfür addolunan (sayılan) bir şeyi zaruretsiz giymek ve takınmak suretiyle gayr-i Müslimleri (Müslüman olmayanları) taklit etmesi ve kendini onlara benzetmesi şer'an (dinen) memnûdur (yasaktır)."

5 Gökgöz, Kurbanoglu, age. s.143

6 Gökgöz, Kurbanoglu, age. s.143

7 <https://iskilipliatifhoca.wordpress.com/frenk-mukallitligi-ve-sapka/>

İSKİLİPLİ ATIF HOCA VATAN HAINİ MİYDİ?

Kemalistler yaptıkları katliamları masum göstermek için çeşitli yalan ve iftiralara başvurarak tarihi olayları ters yüz ederek çarpıtmaktadırlar. İşin ilginç yanı ise Kemalistlerin bugün de bu yalan ve iftiraları devam ettirmeleridir. Ancak sevin-dirici durum ise, bu yalan ve iftiralara, gerçekleri ters yüz eden 'resmi tarihe' kendilerinden başka halktan çok kimsenin inanmamasıdır. Halen, her şey açık seçik olmasına rağmen merhum Şehid İskilipli Atıf Hocaya da böyle yalan ve iftiralarla saldırmak suretiyle halk nezdinde itibarsızlaştırmaya gayret göstermektedirler. Ama nafile! Çünkü güneş balıkla sıvanmaz. Şehid Atıf Hoca, halk tarafından tanındıkça, itibarı da buna paralel olarak gittikçe artmaktadır.

Peki, neydi Atıf Hocaya atılan iftira? Güya Şehid Atıf Hoca, Yunan çetelerine yardım etmekteymiş. Frenk Mukallitliğini yani batıla/batıya benzemeye karşı çıkan bir âlimin, Yunan kâfirlerine yardım etmesi mümkün mü? Bunların bu iftiralarını, sadece Atıf Hoca'nın yazdığı Frenk Mukallitliği ve Şapka adlı kitabı bile çürütmeye ve tarihin çöplüğüne atmaya yeter ve artar bile! Bu iftiraları atanlar dönüp kendilerine ve işgalci İngiliz güçlerle kurdukları gizli kirli ilişkilere baksınlar. Güya İngiliz işgalci güçleri Anadolu'da gelişmekte olan halkın mücadelesinden rahatsızlar ve bu mücadeleye halkın desteğini engellemek için bir fetva yayınlamak istiyorlar. Konuyla ilgili olarak o tarihlerde İstanbul'da Sebilürreşad Mecmuası'nı çıkartan Eşref Edip Bey şöyle diyor;

"Şeyhülislâm, Haydarızâde İbrahim Efendi idi. Anadolu'daki harekâta taraftar idi. İngilizler, Hükümeti tazyik ederek (baskı yaparak) fetva istiyorlardı. Şeyhülislâm bu fetvayı vermeyerek görevinden ayrıldı. Yerine Dürrişâde Abdullah Efendi geçti. (...) Şeyhülislâm, istenen bu fetvaları, işgal kuvvetlerinin haddi aşmış zulüm ve baskıları altında verdi" diyordu. Zira maksat, İstanbul hükümetini ve Padişahı Milli Mücadele'ye karşıymış gibi göstermek ve halkın gözünden düşürmektir. Şayet İngilizler M. Kemal'i öldürmek isteselerdi, ordularını Ankara'ya gönderirler ve iç isyanları bile bastırmakta zorlandığı için cephe-deki Çerkez Ethem'i yardıma çağıran M. Kemal'i kolaylıkla öldürebilirlerdi.⁸

İskilipli Atıf için bazı Kemalist tarihçiler ve ilahiyatçılar, "şapkaya muhalefetten değil, vatan haini olduğu için idam edilmiştir" demektedirler.

8 <http://belgelerlegercektarih.com/tag/durri-zade-fetvasi/>

Şapka kanununa muhalefet olayları çıktığında bu isyanların tetikçisi olduğu suçlamasıyla Frenk Mukallitliği isimli kitapları göndermek suretiyle hem de Teâl-i İslam Cemiyetinin Milli Mücadelecilerle ilgili beyannamesinin Yunan uçaklarının 60 bin adet Anadolu'ya dağıtılması yüzünden hakkında soruşturma açıldığı iddiaları söz konusu. Giresun'da yargılanan İskilipli Atıf beraat ediyor. Ancak Ankara'daki İstiklal Mahkemelerinde yargılanmaya devam ediyor. Ankara'da yargılanmaya devam etmesinin sebebi herhalde birilerinin İskilipli'nin önemini kavrayamaması olarak gösteriliyor. İstiklal Mahkemeleri plansız adım atan kuruluşlar değildir.⁹

Teâl-i İslam Cemiyetiyle ilgili hususa gelince, Teâl-i İslam cemiyetinin başkanı İskilipli Atıf'tır. Damat Ferit Paşa hükümeti milli mücadeleyi yürüten kadro hakkında kötüleyici bir fetva yayınlamak istiyor. Halk üzerinde etkili olsun diye. O zamanki Şeyhülislam Dürrizade bir fetva yayınlıyor.¹⁰ Fakat o beyannameler istenilen etkiyi yapmıyor. Bunun için İngilizler ve Damat Ferit Paşa Hükümeti bir yol arıyor. Halk üzerinde etkisi olan, siyasete bulaşmamış bir ilmi heyetin bulunması gerektiğini söylüyorlar. Bu da Teâl-i İslam Cemiyeti. Teâl-i İslam Cemiyetinin kuruluş amacı öğretim görevlileri cemiyeti olması. İlk kuruluş amacı müderrislerin haklarını savunmak. Buradan anladığımız kadarıyla İskilipli Atıf İtilafçıların da adamı değil.¹¹

Tahir'ul-Mevlevi "İstiklal Mahkemeleri" isimli hatıratında işin gerçeğini tafsilatıyla anlatır. Buna göre Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin İstanbul Hükümeti'nin baskısıyla vücuda getirdiği bir bildiri Cemiyetin İdare Heyetinin bilgisi dışındaydı. Mustafa Sabri Efendi, Atıf Hocadan bildirinin cemiyetin mührü ile mühürlenmesini istemişti. Atıf Hoca da İdare Heyetine danışmadan böyle bir şeyi yapamayacağı cevabını vermişti. Cemiyetin İdare Heyetinden Tahir'ul-Mevlevi ile birlikte Mustafa Sabri Efendi'nin yanına çıkan Atıf Hoca, "Biz buna razı olmayacağız. Çünkü Teâl-i İslam siyasi değil ilmi ve dini bir cemiyettir. Biz hükümetin işine karışmayacağımız gibi hükümet

de bizi karıştırmassın" demişlerdi. Konu Cemiyetin toplantısında da gündeme gelmişti.

Hükümet taraftarları itirazlara rağmen bildirinin Anadolu'ya gönderileceğini söylediklerinde Atıf hoca ve arkadaşlarından "gazetelerde tekzip ederiz" cevabı almışlardı.

Bu sözlere Hükümet taraftarları "Edemezsin, Matbuat Müdürlüğüne emir verilmiştir" diyerek karşılık vermişlerdi. Atıf Hoca ve arkadaşları bunun üzerine toplantı çıkışında itirazlarını şifahi ilan edeceklerini söylemişlerdi. Sonunda beş üye "kabul", beş üye de "hayır" cevabı vermişti. Reis Atıf Hoca'nın da "hayır" oyu vermesiyle birlikte bu bildirinin yok hükmünde sayılmasına ekseriyetin görüşü ile karar verilmişti.¹²

Böylece beyanname mühürlenemiyor. Ancak Şeyhülislam Mustafa Sabri'nin damadı Zeki Bey "siz istesenez de istemesenez de bu beyanname yayınlanacak" diyerek hem cemiyet üyelerini "bu iş vatan hainliğine kadar varır" diyerek tehdit ediyor; hem de kararı İkdam gazetesinde yayınlıyor.

Bu beyanname olayından sonra İskilipli Atıf Hoca milli mücadeleye destek veren Vakit Gazetesinde bir tekzipname yayınlıyor. Ardından hem İskilipli cemiyetle ilişkisini kesiyor hem de arkadaşı Tahir'ul-Mevlevi bu olayın ardından Ziraat Vekâletindeki görevinden uzaklaştırılıyor. Yani ikisi de bedel ödüyorlar. Ancak yıllar sonra İstiklal mahkemelerinde bu konu önlerine geliveriyor. Heyet İskilipliye inanmadığını ifade ediyor. Beyannameyi kendisini ileride sağlama almak için yayınlattığını iddia ediyor. Tabii ki Teâl-i İslam ve İskilipli Atıf üzerinden yapılan bütün yalan yakıştırmaların hiçbir delili yok. Ancak tam tersi var. Cemiyet ilk defa Yunan işgalini kınayan cemiyettir.¹³

İşte bugün de kimi Kemalist yazar ve çizerlerin merhum şehid Atıf Hocaya attıkları iftira yukarıda anlatılan iftiradır. Hukuksuzluklarını, zulümlerini ve katliamlarını gizlemek için çamur at tutmazsa izi kalır mantığıyla suçlamalarına utanmadan bugün de devam ediyorlar, ama güneş balçıkla sıvanmaz. Ne derlerse desinler, yalan ve iftiradan ibaret olan bu saldırıları halk nezdinde itibar görmemektedir. Bu yalan ve iftalarla, ne Atıf Hoca, ne Ali Şükrü Bey, ne Şeyh Said ve ne de diğer şehidlerin sevgilerini bu milletin gönlünde silemeyeceklerdir.

9 <http://www.haksozhaber.net/bartinda-istiklal-mahkemeleri-konusuldu-27401h.htm>

10 Mehmet Rifat Börekçi'nin Şeyhülislam Dürrizade Abdullâh Efendinin fetvasına karşılık 153 Müftü ile birlikte Ankara fetvasını hazırlayıp ilan etmiştir. Yayınlanan bu fetva, Dürrizade'nin yayınladığı fetvayı Anadolu halkı nezdinde etkisiz hale getirmiştir.

11 <http://www.haksozhaber.net/bartinda-istiklal-mahkemeleri-konusuldu-27401h.htm>

12 <http://www.yenisafak.com.tr/yazarlar/abdullahmuradoglu/atif-hocayi-neden-astilar-30068>

13 <http://www.haksozhaber.net/bartinda-istiklal-mahkemeleri-konusuldu-27401h.htm>

ATIF HOCA'NIN YARGILANMA GEREKÇESİ

Atif Hoca, 1923 yılında "Tesettür-ü Şer'i" (dini örtünme), 1924'de ise "Din-i İslam'da Men-i Müskirat" (İslam'da İçki Yasağı) ile "Frenk Mukallitliği ve Şapka" isimli eserleri yazmıştır. Dikkat edilirse, bu üç eser de devrinin idaresini rahatsız edecek türden eserlerdir. Atif hoca 12 Temmuz 1924'de Frenk mukallitliği ve Şapka kitabını şapkaya dair kanunun kabulünden bir buçuk sene evvel yazmıştır. Bu kitabı yazdıktan sonra da diğer kitaplarında olduğu gibi neşretmeden önce onu da Maarif vekâletine (Milli Eğitim Bakanlığı'na) göndermiş ve sadece izin almamış aynı zamanda takdir ve tebrik de almıştır.

1924 yılı Kemalist kadronun bütünüyle gücü eline geçirdiği yıldır. Nitekim bu yılda 3 Mart'ta Hilafet kaldırılmış, medreseler kapatılmış, Tevhidi Tedrisat Kanunu çıkarılmış, Evkaf ve Şer'i Vekâletleri kapatılmış ve 1921 anayasası değiştirilmiştir. Takrir-i Sükûn Kanunu ve bu kanuna dayalı olarak yeni rejimi korumak ve muhalifleri de etkisiz hale getirmek için İstiklal Mahkemeleri 1924'de kurulmuştur. Bu mahkemeler, İkinci Dönem İstiklal Mahkemeleri'dir. Artık Mustafa Kemal İkinci Dönem İstiklal Mahkemeleri ile daha rahat hareket etmeye başlamıştır. Çünkü yapacağı reformlara karşı çıkanları susturmak için bu mahkemeleri rahatlıkla kullanabilecekti ve nitekim de kullanmıştır.

Mustafa Kemal şapka reformu (!) konusunda ilk adımı Kastamonu'da atmıştır. 24 Ağustos 1925 günü Kastamonu'ya geldiğinde, kendisini karşılayan kalabalığı Panama türü bir şapkayla selamlamış ve burada yaptığı konuşmada;

"Efendiler, uygar ve milletlerarası kıyafet bizim için, çok cevherli milletimiz için layık bir kıyafettir. Onu giyeceğiz.

Ayakta iskarpin veya fotin, bacakta pantolon, yelek, gömlek, kravat, yakalık, ceket ve tabiatıyla bunları tamamlamak üzere başta siper-i şemsi serpuş.

Bu serpuşun adına şapka denir.

Redingot gibi, bonjur gibi, simokin gibi işte şapkamız!

İsterseniz bildireyim ki: Bu kadar yüksek ve önemli sonuca varmak için gerekirse bazı kurbanlar da verelim!.."14

Bu konuşmayı 2 Eylül'de Hükümet'in aldığı 2413 sayılı karar izledi. Buna göre devlet memurları artık Batı tarzı şapka giyeceklerdi ve bu karar ahali için sadece teşvik edici bir nitelik taşıyacaktı. Şapka giymeyi bütün ahaliye emreden kanun 25 Kasım 1925'de çıkarıldı. 'Şapka İktisası Hakkında Kanun' ismini taşıyan bu kanuna göre, 'Türkiye halkının da umumi serpuşu şapka olup buna münafi bir itiyadın devamını hükümet men' edecekti (671 sayılı kanun).¹⁵ Bundan beş gün sonra 30 Kasım'da çıkarılan 677 sayılı Kanunla tekke ve zaviyeler de kapatıldı."¹⁶

İstanbul'da Şapka Kanunu çıkar çıkmaz Halil Köprüs'ünün iki başı ile anayol kavşaklarına yerleştirilen polisler, fesleri ve feslileri toplamaya başladılar. Hamallar feslerini toplayarak Boğaz'a attılar. Ankara'da Kızılay da fes toplama kampanyasına girerek topladığı fesleri yoksullara terlik yaptırdı. Fes giymekte ısrar edenler cezalandırıldı ya da hapse atıldı. Hatta pazara gelen köylülerin fesleri kafalarından çekilip alındı.¹⁷

Şapka Kanunu'nun çıkmasıyla birlikte Erzurum, Rize, Sivas, Maraş, Giresun, Kırşehir, Kayseri, Tokat, Amasya, Samsun, Trabzon, Gümüşhane ve daha birçok yerde sert direnişler yaşanmıştır. Hepsisi de çok şiddetli, hatta vahim bir şekilde bastırılmıştır. Hâlbuki şapka devrimine direnmenin cezası, kanuna göre, üç aya kadar hafif hapistir. Ama o dönemde şapka, İstiklal Mahkemeleri'nin en önemli maddesi haline getirilmişti.

Ülkenin bir kuruşa bile¹⁸ muhtaç olduğu bir dönemde Avrupalı şapka imalatçılarının altın bir

15 Şapkadan başka bir başlık giymenin 'itiat' haline gelmesi ise, Ceza Kanununun 526'ncı maddesinin ancak 1939'daki tadilinde üç aya kadar hapis cezasıyla müeyyidelendirilmiştir. Mete Tunçay, TC'nde Tek Parti Dönemi'nin Kurulması (1923-1931), Cem Yayınları, 3. Basım 1992, İstanbul, s.151

16 Ahmet Turan Alkan, İstiklal Mahkemeleri ve Sivas'ta Şapka İnkılabı Duruşmaları, Ötüken Yayınları, 1. Basım 2011, İstanbul, s.70-71

17 <http://arsiv.taraf.com.tr/yazilar/ayse-hur/bu-serpusun-ismi-sapkadir/13986/>

18 Şapka dolayısıyla Beyoğlu'nda Hristiyan nüfusa şapka dikmekle geçimini temin eden Yahudi ve Hristiyan şapkacılar da bir anda zengin olmuş, şapka devrimi en çok onlara yaramıştı. Şimdilerin ünlü Vakko'sunun eski sahipleri de şapka devriminin zengin ettiği gayr-i Müslimlerden. Çünkü o günlerin fiyatıyla bir şapka, bir aylık maaşa bedeldir. Ülkede şapka ithalatı yüzünden ciddi bir ekonomik kriz yaşandı. O dönemi yaşayan Rıza Nur şöyle söyler: "Ekonomik olarak müthiş bir zarar. Milyonlarca lira dışarıya akıp gitti. Bundan da Yahudiler yararlandılar. İtalya ve Fransa'da mevcut yeni ve eski şapkaları milyonla memlekete soktular. İki-üç Frank kıymeti olan bu şapkalar en aşağı on liraya (120 Frank) satıldı. Bunların çoğu zımpara kâğıdı ile temizlenmiş kullanılmış şapkalar." http://www.milligazete.com.tr/koseyazisi/Sapka_takmayani_mezardan_cikartip_asarlar/22590#.VNnaFCyNCmw

hasat biçtiklerini (s.150, dipnot: 34) anlatan Mete Tunçay; Erzurum'da, Rize'de, Maraş'ta ve daha birçok yerde halkın sokaklara döküldüğü ve tepki gösterdiğini belirtmektedir. Hatta "Yurt dışındaki Halide Edip (Adivar) Hanım da, 'Şapka Kanunu'nun bu dönemde girilen devrimlerin ilki ve en göz alıcısı olmakla birlikte, aynı zamanda en beyhuda ve sathisi olduğunu söylemekteydi. Ona göre, (devrimler arasında en ciddi muhalefeti yaratan) bu yasaya sokaktaki adamın karışıklığı, yasayı yapanlardan gerçekte çok daha batılıydı."¹⁹

Halkın şapka giymesini zorunlu kılan kanunun yayınlanması üzerine Anadolu'nun çeşitli kentlerinde bu Kanun'a karşı bir direnç, bir tepki meydana gelmeye başlamıştır. Bu tepkilere ve bastırılma şekline verilecek bir kaç örnek bile Kemalist kadronun kendi halkına nasıl düşmanca davrandığını göstermesi açısından önemli ve anlamlıdır;

1. Rize: 15 Aralık 1925 günü 'biz zorla şapka giymek istemiyoruz, sarığımız bize yeter!' diyerek Ulu Cami önünde toplanan halkın üzerine jandarmalar ateş açıyorlar. Uyarıya rağmen dağılmayan kalabalığın üzerine gelişi güzel açılan ateş sonucu 17 kişi ölüyor. Bağırın-inleyen yaralılara kimse dokunamıyor. 143 kişi tutuklanıyor.

Olaylar üzerine düşman üzerine sefere çıkarılmasına dönemin en büyük harp gemisi olan Hamidiye Kruvazörü Rize sahillerine gelip demir attı. Birinci Dünya Savaşı'nda İngilizlerin dövemediği Karadeniz sahillerini, millete zorla şapka giydirmek için Hamidiye zırhlısı gümbür gümbür bombalamaya başladı. Hamidiye zırhlısı, sivil halkın ve yerleşim alanlarının çok olduğu ve Ulu Caminin bulunduğu Bataniye yamaçlarını dövüyordu. Halk korkutulup sindirilmek isteniyordu. (...)²⁰

Sadece bir gün içinde yargılanan 143 kişiye çeşitli cezalar verilmiş ve 8 kişi ise Ulu Cami önünde kurulan darağaçlarında hemen idam edilmiştir.

Rize Ulu Camii İmamı Şaban Hoca, namazdan sonra etrafta toplanan kalabalığa; "Biz hükümetten akaid-i diniyye'ye hizmetkârlık ve bağlılık isteriz. İnanmayan inanmasın, fakat insanlara zulüm edilmesin. Tek istediğimiz sarığımıza, sakalımıza ve cübbemize dokunulmasın.

Şapkayı giyenler giysin ama giymeyenler hapse atılmasın!"²¹

Necip Fazıl Kısakürek, Son Devrin Din Mazlumlari kitabında Rize'nin Güneysu ilçesindeki katliamla ilgili şunları anlatıyor; "Güneysu nahiyesi... Sabit Tarakçıoğlu adında gayet itibarlı, kafası ilim ve kalbi vecd dolu bir vâiz halka hitap ve şapkanın din gözünde mahiyetini izah etmekte... Heyecan... Camiden çıkan yığın soluğu karakolda alıyor.

Karakolda onbaşı halka "Ben de sizdenim!" diyor ve başındaki şapkayı yere çalıyor. Ne hâzindir ki, İstiklal Mahkemesi gelince direnişçileri tek tek haber veren ve kimi gösterdiyse asılmasına sebep olan ve Mahkemece lûtuflandırılan bu alçaktır.

Güneysu ahalisi Rize istikametinde yürümeye koyuluyor. Yolda bazı nasihatçilerin tesiriyle kalabalık zayıflıyorsa da civar köylerden bazı katılmalarla yine dolgunca çapta il merkezine varıyor. Vali Hurşit telgraf başında:

-Rize ayaklanmış! Sür'atle tedbir!...

Hâlbuki bütün suçu "şapka giymeyiz!" demekten ibaret ve her türlü fiili isyan davranışından çekingen kalabalık, çoğu seyirci ve körü körüne katılmış 80-100 kişi...

Ankara telâfta... Bir zamanların kahraman Hamidiye'si şimdi Rize önünde ve kahramanlık toplarını havaya ateş etmekle göstermekte... İstiklal Mahkemesi de tezgâhını kurmuş, dirhem kefesi yere mihli adalet terazisini dengelemekle meşgul...

Sabit Hoca o gece mahkûmları uyandırmış:

"Kalkınız, abdest alınız, namaza duralım! Birkaç saat sonra Rabbimize kavuşacağız!" diye haykırıştır. Birkaç saat sonra Allah'a kavuşacaklarını bilenlerin bir müjde saadeti içinde kıldıkları namaz...

Asılanları deniz kenarında, rastgele atıldıkları çukurlar içinde kumluğa gömüyorlar... Yakınları tarafından cesetleri çalınmasın diye de başlarında süngülü nöbetçi bekletiliyor. 3-4 ay sonra gece çıkartılmak şartıyla, ailelerine, cesetleri almak müsaadesi çıkıyor.²²

2. Erzurum: 1925 Kasım ayında Erzurum'da halk, çifte minareli camii meydanında şapka aleyhtarı bir eylem yapmış, bunun karşılığı olarak asker kalabalığa ateş etmiş ve 15 kişi vurularak öldürülmüş, biri kadın olmak üzere 13 kişi idam edilmiş, 80 kişi tutuklanmıştır.

19 Tunçay, age. s.151, dipnot:36

20 Sılay, age.s.362

21 Sılay, age. s.363

22 <http://yahyaduzenli.blogspot.com.tr/2013/11/sapka-devrimine-dogu-karadenizden.html>

24 Kasım'da Kayseri'de, 27 Kasım'da Maraş'ta, 31 Aralık'ta Ankara'da, 2 Ocak'ta Çorum'da, 1 Şubat'ta Giresun'da halk protesto eylemleri başlatmıştır. Sonuç yine aynıdır. Şapka reformu/inkılâbı (!) için binlerce kişi öldürülür, yüzlerce kişi asılır. On binlerce kişi hapse atılır.

3. Erzincan'da yaşanan hadise ise tam bir insanlık ayıbıdır. İstiklal Mahkemesi, o tarihlerde şapkaya karşı çıktığı için Mevlevî İbrahim Hak- kî Efendi'yi giyabında idama mahkûm etmiştir. Fakat hoca efendi bulunamadığı için bu idam gerçekleştirilememiştir. Bir sabah namazı vakti İbrahim Efendi ruhunu Allah'ına teslim eder. Çocukları babalarının ölüm haberini İstiklal Mahkemesine bildirirler. Mahkeme tarafından köye bir müfreze gönderilir. Müfreze başındaki yetkili bu durumu kabul etmez. "Olmaz. Bu adam kanu- na karşı geldi, onu mutlaka asmam lâzım" der. Bunun üzerine kabir açılır. Şahitlerin huzurunda kanuna muhalefet etmek suçundan ceset asılır sonra tekrar gömülür.²³

Anadolu'nun çeşitli yerlerinde tepkiler mey- dana gelince, bu olaylarda etkili olduğu gerekçesi ile Frenk Mukallitliği ve Şapka kitabı toplatılmış ve yazarı Atıf Hoca hakkında inceleme başlatılmıştır. Oysa Atıf Hoca bu eseri Şapka kanunun- dan evvel yayınlamıştı. Kanunların ise geçmişe yönelik işlememesi (Makable şamil) bütün hukuk sistemlerinde en temel bir esastır. Ancak bu, Ke- malist cunta için önemli değildi. Nitekim Atıf Hoca 7 Aralık 1925 günü, önce Polis Müdüriyeti'ne ge- tirilmiş, bir hafta kaldıktan sonra bir geminin am- barında İstanbul'dan Giresun'a götürülüp İstiklal Mahkemesi'nde eseriyle suça azmettiren sıfatıyla diğer tutuklularla yüzleştirilmiştir. Yapılan bu yüzleştirilmede Atıf Hoca'nın tanınmadığı anlaşı- lınca mahkemece bırakılma kararı verilmiştir.

Atıf Hoca, Giresun'dan İstiklal Mahkeme- si heyetiyle İstanbul'a dönmüştür. Atıf Hoca o günleri eşi Zahide Hanıma polis müdüriyetinde yazıp elden gönderdiği bir mektupta şöyle anlatıyordu: "Bugün Karadeniz vapuru ile İstanbul'a getirildim. İstiklal Mahkemesi heyeti de bizimle beraber İstanbul'a geldi. Giresun'da meydana gelen bir hadisede kitap dolayısıyla beni alaka- dar zannetmişler. Bilahare ilgim olmadığı ortaya çıktı. Orada olan suizandan kurtuldum. İnşallah burada da kurtulurum da yakında kavuşuruz."²⁴ Ancak Atıf Hoca'nın bu temennisi gerçekleşme- miş, Giresun'da serbest bırakılmış olmasına rağmen

men evine değil tekrar Polis Müdüriyeti'ne götü- rülmüştür. Bir hafta sonra Haydarpaşa Garı'ndan Ankara İstiklal Mahkemesi'ne havale edilmiştir. Atıf Hoca üçüncü mevki bir kompartımanın pen- ceresinde peşinden hüngür hüngür ağlayan eşi Zahide'ye diktiği yaşlı gözleriyle küçüle küçü- le kaybolmaktadır. Bu, Zahide Hanım'ın eşi Atıf Hoca'yı dünya gözüyle son görüşüydü.²⁵

Ankara İstiklal Mahkeme reisi Kel Ali olarak bilinen Ali Çetinkaya'dır.²⁶ Diğer hâkim ise gaze- teci Altemur Kılıç'ın babası Kılıç Ali'dir. Bu ikisi de hukukçu olmayıp asker kökenli milletvekilleridir. Muhakemeyi, reis sıfatıyla Kel Ali adıyla maruf Ali Çetinkaya yürütmekteydi. Kel Ali büyük bir hışımla hocaya dönerek: "Sen şapka aleyhinde bulunmuş- sun!" dedi. Hoca sakın ve vakur bir tavırla: "Evet efendim. Şapka kanunu çıkmadan iki sene önce şapkanın bir Müslüman kisvesi olmadığına dair bir risale yazmıştım" dedi. Kel Ali: "Şimdi ne yapıyor- sun?" diye sordu. Hoca : "Kanunlara itaat ediyorum" cevabını verdi. Bunun üzerine Kel Ali hiddetle bağırarak: Sen bilmiyor musun ki şapka da bezdir, fes de bezdir deyince hoca sükûnetle: "Evet biliyo- rum, ancak hey'et-i hâkimin arkasındaki bayrakta bezdir, lütfen o bezi kaldırınız da yerine bir İngiliz bayrağı asınız" karşılığını verdi. Kel Ali hiddetlen- mişti. "Ne diyorsun?" diye bağırırdı. Hoca: "Şapka bir alamettir, adet ile alamet arasındaki farkı dü- şünerek o risaleyi yazmıştım." dedi. Bunun üzeri- ne celse tatil olundu ve savunmasını yapmak için mahkeme bir gün sonrasına ertelendi."²⁷

Oysa Mahkeme üyesi Kılıç Ali, daha önce şap- ka giyen bir gazeteciyi şapka giydiği için nasıl tartakladığını Şevket Süreyya Aydemir, 'Suyu Arayan Adam' adlı eserinde şöyle anlatmaktadır; "Henüz şapka devrimi yapılmamıştır. Bir gazeteci başından hasır bir şapka ile mahkeme saffalarını takip etmektedir. Genci şapkalı gören mahkeme- nin haşın üyelerinden Kılıç Ali;

'Nedir bu kepezelik? Bu şapka da ne oluyor? Baban da mı şapka giyerdi? Anandan şapkalı mı doğdun?' diye gürlere ve şapkalı gazetecinin kıçı- na bir tekme koyarak onu merdivenlerden aşağı- ya yuvarlar."²⁸

25 Sılay, age.s.95,98

26 Ali Çetinkaya (Kel Ali), Anayasa Mahkeme üyesi ve CHP eski milletvekili Emin Paksüt'ün oğlu Osman Alifeyyaz Paksüt'ün dedesidir. Osman Paksüt, eşi Ferda Paksüt'ün Ergenekon da- vasında yargılanması dolayısıyla çokça gündeme gelmişti.

27 http://www.tefekkurdergisi.com/Yazi-Sapka_inkilabina_Kurban_Edilen_Alim_iSKiLiPLi_ATiF_HOCA-137164.html; ayrıca bkz; Sılay, age.s.107

28 <http://www.milatgazetesi.com/seni-bir-daha-takkeyle-gorurse- bu-atla-cignerim/64109/#.VNnoOiyNCmw>

23 <http://yenidunyadergisi.com/sapka-takmayani-mezardan-cikartip-asarlar/>

24 Sadık Albayrak, Şeriat Yolunda Yürüyenler ve Sürünenler, s.41

2 Şubat 1926 günü, mahkemede savcı Necip Ali Bey iddianamesini ve ceza taleplerini okudu. İskilipli Atıf Hoca için 3-10 senelik sürgün cezası isteniyordu. Normalde, mahkemelerdeki bir anane olarak, hâkimler savcının isteğinden fazla ceza vermezler; ya aynısını ya da daha azını verirlerdi. Ama bu anane ertesi gün İskilipli Atıf Hoca için değiştirildi.

Atıf hoca akşamleyin savunmasını yazarken bir ara uykuya dalar. Bu olayı Necip Fazıl Kısakürek şöyle anlatır.

Atıf hocanın uykusu uzun sürüyor. Tahir hoca müdafaasını yazmakta devam ederken, Atıf hoca birden bire gözlerini açıyor. Yüzünde harikulade derin ve ince bir tebessüm. Tahirü'l-Mevlevî'nin gözleri hayretle alabildiğince açık, 24 saat içine sığacak büyük kerameti şimdiden sezmişti." "Ne o hocam çabucak uyanıverdin?" "Uykuda murad hâsıl oldu" "Yani?" "Yani beklediğim rüyayı gördüm." Tahirü'l-Mevlevî haşyet ve dehşetle soruyor: "Ne gördün?" Atıf hoca yatağında doğrulmuş ve müdafaasını karaladığı kâğıtları elinde bürmüştü. "KÂİNATIN FAHRİ'ni gördüm; bana, yanıma gelmek dururken ne diye müdafaaya karalamakla uğraşıyorsun dedi."

İkinci gün yapılan duruşmada, mahkeme başkanı kel Ali müdafaasını isteyince:

"Müdafaaya etmeyi mucip bir günahımız olmadığı esasen ortaya çıkmıştır. Binaenaleyh vicdanınızın vereceği hükme intizar ediyorum" der. 3 Şubat 1926'da nihai duruşma oldu ve üç Ali'lerden müteşekkil İstiklal Mahkemesi tarihe kara bir leke olarak geçen kararını vermiştir;

"Babaeski Müftüsü Ali Rıza ile müderrislerden İskilipli Atıf'ın idamına..."

Atıf Hoca o geceyi ibadetle geçirdi. Ertesi günü idam edilecekti. Zira bu mahkemelerin temyizi yoktu. Bu gün karar veriliyor ertesi günü infaz ediliyordu. Atıf Hoca 4 Şubat 1926 Perşembe günü sabah namazını kıldı. Dua okuya okuya sehpanın yanına gitti. Cellât tam ipi boynuna geçirdiği esnada infazı keyifle seyreden Kılıç Ali, Atıf Hoca'nın başına pis bir şapkeyi geçirmiş, "giy domuz!" diye hakaretler yağdırmıştı. Metin bir şekilde, dilinde dualarla idam sehпасına gelen Atıf Hoca kelime-i şehadetle bu dünya defterinin kapısını kapıyor ve "yevme tüble's serair" (bütün sırların açığa çıkacağı gün) olarak Kur'an'da bildirilen dar-ı ahiretin özel bir bekleme salonu olan şehadet kapısını çalıyordu. İskilipli Atıf Hoca vakarla ve dudağında ayetlerle gittiği idam sehпасında şunu söylüyordu: "Zalim ve katillerle el-

bette mahşer günü hesaplaşacağız"... Atıf hoca ise onun yüzüne bakmadan kelime-i şehadet getirerek ruhunu Rahman'a teslim etmişti. İdam, eski meclis binası yakınlarındaki Karaoğlan çarşısında gerçekleştirilmişti.

Önce idamına sonra tanıkların dinlenmesine sözünüle tarihe geçen zulüm/terör mahkemeleri, elbette kendi iradeleriyle karar veren mahkemeler değildi. Nitekim Şark İstiklal Mahkemeleri Başkanı Mazhar Müfit Kansu, "Ben vicdanımı Ankara'ya sattım. Bana as derlerse asarım, bırak derlerse bırakırım" sözü ile yedek üye Avni Doğan'ın "Ankara'dan şifreli mesajlar aldıklarını; mahkemelerin siyasi iradedden bağımsız olmadığını, kanunları hesaba katmadığını, selahiyetlerinin sınırsız olduğunu, yapay deliller oluşturmaktan çekinmediklerini" sözünün bu mahkemelerin kimin emriyle, nasıl çalıştığını açıkça ortaya koymaktadır. Elbette, 'Ankara'dan ya da 'siyasi iradede' kasıt ise 'ebedi şef' Mustafa Kemal idi.

İstiklal mahkemelerinin ve bu mahkemelere emir verenlerin kimler olduğu, bu mahkemelerin kimlerin emriyle darağaçlarında binlerce mazlumu sallandırdıkları gün geçtikçe daha çok bilinmektedir. 5816 sayılı Koruma Kanunu'na rağmen gerçekler bütün çıplaklığıyla gizlendikleri dehlizlerden, küflenmiş dosyalardan bir bir günyüzüne çıkarılmakta ve bu vesileyle Kemalistlerin tarihi gerçekleri nasıl çarpıttıkları daha iyi anlaşılmaktadır.

Ali Şükrü Bey'in, Şeyh Said'in, İskilipli Atıf Hoca'nın ve daha binlerce Cumhuriyet dönemi şehidlerinin hiçbirisinin iade-i itibara ihtiyacı yoktur. Zaten onlar Allah nezdinde itibarlıdır. (2/154, 3/169) Bunca geçen zamana ve 'koruma kanunları'nın oluşturduğu baskı ortamına rağmen hala hatırlanıyor ve onlarla ilgili anma toplantıları düzenleniyorsa, onların kitleler nezdinde de itibarlı olduklarını göstermektedir.

Yalanla, iftirayla, baskıyla yazdırılan tarihin ömrü ancak buraya kadarmış! Çünkü hiçbir yalan ve iftira ilânihaye devam etmez; bir gün mutlaka bütün gerçekliğiyle ortaya çıkar.

İşte, 80-90 sene gibi çok uzun olmayan bir zamana rağmen Kemalistlerin yaptıkları zulümler bir bir ortaya çıkmaktadır. Azıcık vicdanı olan, insaniliğini bütünüyle kaybetmemiş olan herkesin, yapılan bu insanlık dışı zulümlerden dolayı en azından pişmanlık duyarak özür dilemesi gerekmektedir. Böyle bir duyguyu taşıyabilmek için de elbette vicdan sahibi olmak gerek. Ama nerde..?

Soğuk Savaş Sonrası Halimiz

Süleyman ARSLANTAŞ
sarslantas46@hotmail.com

Soğuk Savaş döneminde dünya, bölgemiz biraz daha rahat gibiydi. Zira yapay da olsa iki kutuplu bir dünyada taraflar belli idi. Doğu Bloku (Varşova Paktı) ve Batı Bloku (Nato) içerisinde yer alan ülkeler kendilerince bir aidiyet güveni içerisinde idiler. Mesela Yunanistan ve Bulgaristan birisi Batı Bloğunda, diğeri Doğu Bloğunda yer alıyor ve karşılaştıkları sorunları ait oldukları yere-merkeze havale edebiliyorlardı.

1989'da Varşova Paktı dağıldı. Aslında Nato varoluş gerekçesini Varşova Paktı'nın dağılması ile yitirmiş oldu. Nato'nun varlık nedeninin Varşova Paktı ve Sovyet Bloğu olduğunu 1970'li yıllarda Amerika'nın Doğu Avrupa ülkeleri diplomatlarından sorumlu olan Sonnenfeld şöyle açıklıyordu: "Sizler Doğu Avrupa ülkelerine Sovyetleri sevdirmek mecburiyetindesiniz. Aksi halde Varşova Paktı dağılır. Bu dağılma da Nato'yu işlevsiz hale getirir..." Amerika siyasi tarihinde bu yaklaşıma "Sonnenfeld Doktrini" denir.

Yapay olan soğuk savaş döneminin (1945-1990) Varşova Paktı'nın dağılmasıyla birlikte sona ermesinden sonra; Amerika, Nato'nun yaşaması için birçok çareler aradı ve buldu da.. İsterseniz öncelikle şu yapay olan soğuk savaş dönemi öncesi ifadesine bir açıklık getirelim. Evet, o dönem yapaydı. Zira Yalta Konferansı'nda (5-11 Şubat 1945) İkinci Dünya Savaşı'nın galiplerini de mağluplarını da Amerika belirledi. Mesela İngiltere galipler safında yer alırken, Almanya mağluplar safındaydı. Kırk beş yıllık soğuk savaş döneminde Alman-

lar ekonomik yönden geliştiler, çok kısa bir süre içerisinde savaşın yaralarını sardılar ve istikrarlı bir şekilde yollarına devam etmektedirler. İngilizler ise galipler safında yer almalarına rağmen enerji kaynaklarının yoğun olduğu Ortadoğu'yu ve stratejik üstünlüklerini kaybettiler. ABD karşısında ekonomide, enerji kaynaklarına ulaşım-da bir hayli geri kaldılar.

Rusya ya da Varşova Paktı ve üyelerine gelince, doğrusu onlar tamamen berbat halde idiler. Sözümona galipler safında yer alan Sovyetler, tabir-i caiz ise neredeyse o dönemde insanının karnını doyurmakta bile acze düştü. Çünkü Sovyetlerin sırtına yüklenen ülkeler sadece Sovyetlere yük oluyorlardı. Ama ABD'nin ve NATO'nun bünyesine aldığı ülkeler ABD'ye ve NATO'ya katkıda bulunuyorlardı. Bunu fark eden, son Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Gorbacov, Glasnost ve Perestroyka politikaları ve Malta zirvesi (1988) ile bu oyuna son verdi. Yani soğuk savaş döneminde aslında dünyanın çift kutuplu değil, tek kutuplu olduğunu ilân etti ve önce kendi sorumluluk alanına, ardından da tüm dünyaya Amerika'nın tek kutuplu, diğerlerinin teferruat olduğunu ilân etti. Ve bununla birlikte de Sovyetler dağıldı. Blok'un merkezinde olan Rusya, "herkes evine" dedi. Yani yapay soğuk savaş dönemini bitirdi.

Sonrası, evet sonrasında Amerika çeşitli çareler aramaya başladı. Ortaya çıkan boşlukları doldurmak, yeni sömürü alanları icat etmek, enerji kaynaklarını yeniden kontrol altına almak, kapitalist sisteme tek alternatif olan İslâm'ı dev-

re dışı bırakmak, küresel sermayeye eklenmemiş ülkeleri eklemllemek için birçok teşebbüslerde bulundu ve bulunmaya da devam ediyor.

Dilerseniz dünden bugüne kısa kısa olup-bitenlere göz atalım. Soğuk savaşın bitiminden çok kısa bir süre öncesinde sekiz yıl süren İran-İrak Savaşı, tarafların BMGK'nın 598 nolu kararının kabulü ile sona erdi (Ağustos 1988). Adı geçen savaşta Amerika, Avrupa, Rusya, İsrail vd. her iki tarafa da nükleer silahlar hariç her türlü konvansiyonel, biyolojik ve kimyasal silahları sattılar. Zira iki ülkenin de güç kaybetmesi gerekiyordu. Nitekim sekiz yıl süren savaşın sonunda kaybettiler de. Ancak bilhassa Irak'ın elinde o kadar çok silah vardı ki bunlar İsrail'in güvenliği açısından mutlaka ya yok edilmeli ya da kontrol altına alınmalıydı. Bu yüzden de Irak'ın başına bir gaile açmak gerekirdi. Zaten Saddam Hüseyin bayram çocuğu gibi üzerine giydiği üniformalar,

eline tutuşturulan silahlarla halkın içerisinde gösteriş yapan birisi idi. Onun zaafalarını bilen Amerika, Saddam'ı Kuveyt'i işgale sevk etti (2 Ağustos 1990). İşgal ile birlikte, bu kez de onu sıkıştırmaya başladılar. Çünkü Irak'ın elindeki tüm silahların envanteri de kendilerinin elindeydi. Hasılı o silahların bölge için ve İsrail için tehdit oluşturacağı tezinden hareketle 17 Ocak 1991'de Irak'a müttefik kuvvetler adı altında Körfez Harekâtını başlattılar.

Soğuk Savaş sonrası Amerika çeşitli çareler aramaya başladı. Ortaya çıkan boşlukları doldurmak, yeni sömürü alanları icat etmek, enerji kaynaklarını yeniden kontrol altına almak, kapitalist sisteme tek alternatif olan İslâm'ı devre dışı bırakmak, küresel sermayeye eklenmemiş ülkeleri eklemllemek için birçok teşebbüslerde bulundu ve bulunmaya da devam ediyor.

Saddam'a 1991-2003 yılları arasında mühlet verildi. Zira elinde avucunda ne varsa bu süre içerisinde tüketti. Irak üç bölgeye ayrıldı. Etnik ve mezhep eksenli parçalanma fiilen gerçekleşti. Bilhassa Erbil merkezli Kuzey Irak Kürdistan kimliğine kavuşturuldu. Petrol bölgeleri ve trafiği denetim altına alındı. Sekiz yıllık Amerika işgali ardından (2003-2011) Irak halkı Şiisi-Sünnisi-Arabı-Kürdü-Türkmeni ile adeta birbirlerine düşman edildiler. Ame-

rika SOFA Anlaşması (16 Kasım 2008) ardından Muharib sınıflarını Irak'tan çekti. Ancak fitne tezgâhını Irak'ta bırakmayı ihmal etmedi. IŞİD'in arkasındaki güç kim? Ürdünlü pilotu yakan, muhalif gördüklerinin kafalarını kesen ya da yüksek katlardan onları aşağıya atan kim? Sakın onlar da Batılı tetikçiler olmasın! Zira bu ve benzeri eylemlerin İslamla ve Müslümanlıkla ve hatta insanlıkla ilgili olabileceğini düşünen var mı?

Soğuk savaş sonrası Suriye'nin de kaderi Irak'tan farklı olmadı. 2011 Mart'ında Dera'da başlayan Arap Baharı versiyonu halk ayaklanması dört yılda 250 bin ölü, yüz binlerce yaralı, sekiz milyon iç ve dış göç mağduru Suriyeli ve yerle bir olmuş Suriye coğrafyası bıraktı. Halklar birbirlerine düşman oldular. Mezhep savaşları tüm hızıyla devam ediyor. İran, sanki daha önce bedel ödememiş gibi zalim yönetim ve yöneticilerle ileri karakolu Lübnan Hizbullah'ı ile katil Esed'in yanında poz veriyor ve birlikte savaşıyorlar...

Mısır, 25 Ocak 2011'den bu yana kan kaybetmeye devam ediyor. Batının kutsadığı demokrasi ile işbaşına gelen Mursi ve arkadaşları içeride ve idam cezaları ile cezalandırılıyor. Demokrasiye meydan okuyan Sisi ve benzeri darbeciler taltif görüyorlar. Sözde Mısır müftülüğü, sözde Mısır mahkemesinin görüş almak için gönderdiği idam dosyalarının 183 adedine olumlu yanıt veriyor. Kim bilir bunların kaç infaz edilir ya da edilmez; ama asıl mesele Batının; demokrasi namusu (varsa eğer) General Sisi tarafından ayaklar altına alınırken despot körfez emirlikleri ile birlikte işgal edilirken, halen Sisi'ye destek olması. Bir başka önemli nokta da ne Esed'in ne de Sisi'nin Saddam'ın başına gelenlerden ibret almamaları. Behey ahmaklar! Batı, Saddam'ı İran devriminin hemen ardından iş başına getirdi. 22 Eylül 1980'de İran'a savaş açtırdı. Sekiz yıl süren savaş boyunca iki tarafın mümkününü-çaresini tüketti. Ardından da Saddam'a 'Tamam! Senin rolün bitti.' dedi. Aynı akıbet sizi de bekliyor. Ama bugün, ama yarın.

Irak üç bölgeye ayrıldı. Etnik ve mezhep eksenli parçalanma fiilen gerçekleşti. Bilhassa Erbil merkezli Kuzey Irak Kürdistan kimliğine kavuşturuldu. Petrol bölgeleri ve trafiği denetim altına alındı. Sekiz yıllık Amerika işgali ardından (2003-2011) Irak halkı Şiisi-Sünnisi-Arabı-Kürdü-Türkmeni ile adeta birbirlerine düşman edildiler.

İran, devrimin 36. yılını kutluyor. Devrimin ilk onbir yılını soğuk savaş döneminde geçirdi. İlk onbir yıl heyecan verici idi. Zira devrim önderi Humeyni sağ idi (Ö. 4 Haziran 1989), söylemi canlı idi. "Ne Doğu-Ne Batı ancak İslâm" veya "Şiilik de yok Sünnilik de yok" söylemi heyecanlı Müslümanların hem heyecanını artırıyor hem de gelecek ümitlerini yeşertiyordu. Irak ile devam eden savaş İran'a iç kavgalarını unutturuyor, genç mollaların birbiri ardınca Irak cephelerindeki şehadet

haberleri halkla-mollalar arasında tutkal görevi görüyordu.

Humeyni'nin "Her Müslüman bir kova su dökse İsrail'i sel götürür" sözü Filistin konusunda hem Filistinlilere hem de diğer Müslümanlara cesaret veriyordu. Keza Humeyni'nin gerek siyasi ve gerekse dini mesajları insan ve ümmet merkezli mesajlar idi. Bilhassa 'Mustazaf' kavramı ile 'Tevhid'de Vahdet' kavramı hem ezilmişlere hem de dünya Müslümanlarına ümit veriyordu. Savaş bitti (Ağustos 1988), Humeyni öldü ve devrim bitti. İran yeniden acem kimliğine ve mezhebi anlayış ve uygulamalarına geri döndü. Mezhepte Vahdet, Tevhid'de Vahdet'in önüne geçti. Eskiden Sünnilerin hıdayeti (!) için dua eden Şiiler, şimdi Esed'in yanında Sünnilerin katledilmesi için gayret sarf ediyorlar. Kudüs'ün kurtuluşu için oluşturulan Lübnan Hizbullah'ının lideri Nasrullah 'İsrail'le savaş istemiyoruz' diyerek Müslümanların değil, İsraililerin yüreklerine su serpiyor.

Evet, maalesef soğuk savaş sonrası kendi coğrafyamızdan birkaç örnek sundum. Aslında bizim coğrafyamız savaşın sıcaklığında da soğukunda da hep sıcak savaş yaşadı/yaşattılar ve daha da yaşatacaklar. Müslümanlar, Yakındoğu coğrafyasında yaşayan insanlar akıllarını başlarına alıncaya kadar ve bilhassa "Müslümanım" diyenler Allah'tan razı oluncaya kadar küresel güçlerin ve onların yerli işbirlikçilerinin coğrafyamıza yükledikleri olumsuzlukların faturasını ödemeye devam edeceklerdir.

3 Şubat 2015

Postmodern Entrikalar

Hayriye BİCAN

Hayatin öznesi insan; gören, duyan, hisseden faal insan. Yeryüzünü imar eden, hayatı kuran, dünyayı yaşanacak mekâna çeviren insandır. İnsan, hem fizik ve hem de metafizik boyutlarıyla insandır. Fizik varlığını göz ardı etmeden metafizik boyutun da farkında olan insan dengeli adımlar atar. Metafizik duygu ve tefekkür boyutunu ıskalayanlar hayattaki dengeyi bozarlar. Varlıktaki dengeyi bozmak, adaleti yaralayarak hayata haksızlık tohumlarını ekmektir. Adalet, hak sahibine hak ettiğini vermektir. Haksızlık zulümdür. Zulüm karanlıktır. Karanlık girdaplarına düşen insan iflah olmaz.

İnsan hayatın öznesi, yapıcı unsurudur. İnsan düzgün olursa yaşam da dünya da düzgün olur. İnsanı tüm boyutlarıyla korumak yaşamda nezaheti sağlar. Yeryüzünde halife olarak bulunan insan, her bakımdan en güzel kıvamda yaratılmıştır. Kulluk ile müşerref olan insandan istenen yaratıldığı fitratı korumasıdır. Korumak için tanımak, bilmek gerek. İnsan kendisini tanımalı,

sınırlarını bilmelidir. İnsanı, Yaratıcısından soyutlayarak tarif etmek, insana yapılan en büyük zulümdür. Bu mantıkta hayat projesi üretenler insanı, insanlıktan çıkararak ifsat ederler. Nesli ve ekini mahvederek dünyayı fesada verir, dünyayı cehenneme çevirirler. Bu durumda insan, kurucu özne olma konumundan, nesne olma konumuna düşer. Nesneleşen insan özünden uzaklaşarak kimliğini kaybeder. İşte bu insan batıl paradigmaların şeytani emellerine mahkûm olur.

İnsan kendisini tanımalı, sınırlarını bilmelidir. İnsanı, Yaratıcısından soyutlayarak tarif etmek, insana yapılan en büyük zulümdür. Bu mantıkta hayat projesi üretenler insanı, insanlıktan çıkararak ifsat ederler. Nesli ve ekini mahvederek dünyayı fesada verir, dünyayı cehenneme çevirirler. Bu durumda insan, kurucu özne olma konumundan, nesne olma konumuna düşer. Nesneleşen insan özünden uzaklaşarak kimliğini kaybeder. İşte bu insan batıl paradigmaların şeytani emellerine mahkûm olur.

İnsan düşünen bir varlıktır. Her insanın yaşam ilkelerini belirleyen bir düşüncesi vardır. Fikri ve düşüncesi olmayan bir insan tanımı yapmak çok zordur. İnsan hem maddi hem de manevi taraflarının farkında olmak durumundadır. İslam, insanı bu iki boyutun dengesini göz önünde tutarak, adalet üzere bir tanım yapar. İslam dışı ideolojilerde durum farklıdır. Batı düşüncesinde insan sadece maddi yönüyle tanımlanarak ekonomik bir araç olarak görülür. Batının ideolojileri arasında fark yoktur. Beşeri ideolojilerin hepsi insanı nes-

ne/meta muamelesi yapar. Batılı bir düşünür J.K.Galbraith'in dediği gibi, Kapitalizm de insan insanı sömürürken, Kominizm de ise insanı insan sömürür. Metafizik bağlamdan kopan Batılı/beşeri ideolojiler tanrı fikrini reddederek insan egosunu ilahlaştırır. İnsan artık kendi "ben"ine tapınmaya başlar. Ve insan hakikat fikrini kaybeder.

Hakikat fikrini yitiren, hakikati yok sayar. Bu durumda karşımıza hakikat fikrine savaş açan bir Batı çıkar. Hakikat ve hakkaniyet fikrini yok etmeye çalışan Batı hegemonyası, kendisinin dışındakilere yaşam hakkı tanımaz. Tarih, Batı emperyalizminin işgalleriyle doludur. Son üç yüz yıl Batı (ABD-Avrupa), kendisinin dışında kalan dünyayı (Asya, Afrika, Güney Amerika) sömürmüştür. Afrika veya Asya'ya giren Avrupalı bu halkları insan olarak görmez, kabul etmez. Onlar, sadece Batı'yı çıkarlarına ulaştıracak nesnedir. Batı zalimdir, açgözlüdür, emperyalisttir. Batı ayrımcıdır, ırkçıdır, sömürgecidir. Batı bağnazdır, iftiracıdır. Emperyalist Batı, Batı kültürünü hayran olunacak bir unsur olarak üçüncü dünya halklarına empoze eder. Kendisini dünyanın efendisi olarak gördüğü için dünyaya nizam vermeyi asli görev sayar. Dünyaya demokrasi getirmek adına bomba yağdırır masum insanların üzerine.

Batı dünyasının zenginliğinde mazlum insanların kan ve gözyaşı vardır. Batı entrika ve ihanet üzerine temellendirilmiştir. Bin bir hileyle ifsat ateşini tutuştururlar. Çıkar saltanatlarını sinsice tezgâhlanmış projelerle sürdürürler. Küresel siyonizm/küresel emperyalizm zehrini puskürüyor mazlumlar üzerine.

Charlie Hebdo'ya yapılan malum saldırı ile dünya sarsıldı!. On iki kişi hayatını kaybetti. Dünya ayağa kaldırıldı. Üst üste demeçler yayınlandı. Ve sonunda Paris'te bir yürüyüş gerçekleştirildi. Hedef tahtasında Müslümanlar vardı.

Bir kez daha anladık ki insanlar eşit değilmiş. Ölen Avrupalı olunca daha değerli oluyor. Ama dünyada her gün onlarca insan ölüyor, onların bir kıymeti yok mu? Suriye'de öldürülen masum insanlar için ses seda yok. Filistin, Irak, Mısır, Yemen, Nijer, Mali... Buraya daha onlarca isim ekleyebiliriz. Fransa için gösterilen tepki dünya mazlumları için gösterilmiyor. Bu açık ve net bir çifte standart olarak gözler önünde.

Bu son olayla ilgili olan söz konusu dergi Charlie Hebdo'nun sicili malum. Kutsal değerleri aşağılayan yayınları Batıda fikir özgürlüğü

olarak lanse edildi. Herkes buna saygı göstermek zorundadır, yoksa barbardır, denildi. Asla kabul etmiyoruz!.. Peygamber Efendimizin hürmetine dil uzatmak asla kabul edilemez. Bu çirkinlik asla bağışlanamaz. Tahammül sınırlarını aşan hakaret ve itibarsızlaştırma çabaları asla tepkisiz kalmaz. Müslümanlar, Peygamber Efendimizin(s.a.v) sünneti seniyyesine bihakkın ittiba ederek O'na(s.a.v) yakışır ümmet olmalıdır ki hiçbir şerir İslam'ın şanlı Peygamberine hürmetsizlik etme cesaretini bulamasın. İslam'ın izzetli çehresi hep nurunu yaysın evrene.

Müslüman çağından sorumludur. Çağı, Rahman ve Rahim olanın emir ve yasalarına göre inşa etmelidir. İslam Medeniyet'i insanı yaşatmak içindir. Hayatın hiçbir alanında hiçbir şey hiçbir kazanım bir insanın hayatından daha değerli değildir. Beşeri ideolojilerde insan insanın kurdudur, insan insanı sömürür. İslami anlayışta insan insana dosttur. İnsan insana barınaktır, sığınaktır. İnsan insana evdir, yurttur. İnsan insanı yaşatmalıdır ki yaşam anlam kazansın. Bir insanı yaşatmak tüm insanlığı yaşatmak gibidir. İslam, insanı yaşatma ilkesine dayanır. Her insan hür doğar. Her insan tertemiz ve onurlu olarak hayata gözlerini açar. Her insanın doğuştan hakları vardır. Rabbimiz, insanın yaratılıştan gelen onurunu korumak için hayata ilkeler koymuştur. İslam'a göre her insanın din, can, akıl, nesil ve mal emniyeti korunması gereken temel değerlerdir. İnsanlığın bu özellikleri her şartta koruma altındadır. Bu temel özgürlüklerden hiçbir insan asla vazgeçmez. Söz konusu bu özgürlükleri gerçekleştirmek ve korumak için her insan mücadele eder, etmek zorundadır. Özgürlük fikrini yitirmek, onuru kaybetmektir. Onurunu yitirenler, özgüvenlerini kaybederek medeniyet kurma iddiasını yitirirler. Medeniyet olmayınca, onur da özgürlük de yok olur.

İnsanın izzetini korumak için İslam Dini'nin, zarurati diniyye/mekasıdı şeria olarak adlandırıldığı bu beş temel ilkeyi her Müslümanın çok iyi öğrenip anlaması gerekir. Bu beş temel ilke insanca yaşamının temellerini kurar. Fitrat üzere yaratılan ve fitratı tertemiz korumak cehinde olan berrak gönüller bu manaları inceden inceye tefekkür edip anlarlar. Yaşamlarına bu ilkelerle yön verirler. İslam'la müşerref olan Müslüman bir aile de göz açanlar için bu ilkeler kanıksanmış olabilir. Gayri İslami ortamlarda yaşayanlar açısından bu çok hassas bir konudur. İnsanlığa bu ilkeleri sunmak çok önemlidir. İnsanlığın kurtuluşu bu ilkelerin bihakkın hayata hâkim olma-

sına bağlıdır. Avrupa'da yaşayan bir Müslüman bu noktayı çok hassas bulduğunu ifade etmişti. Eğer Müslümanlar dinin temel maksadı olan bu beş temel ilkeyi hem yaşayıp hem de sosyal çevrelerinde bunu hakkıyla anlatabilseler, insanlığın fitrata yönelmesinde geniş kapılar aralanır. İslam medeniyetine has olan özü bilip, bize özgü olan güzellikleri açıklıkla insanlığa hakkıyla sunabilirsek, insanlık İslam'ın nuruna göz açar, kulak verir ve bu nurla soluklanır.

Müslüman, İslam'ın gayr-i müslim muhataplar açısından da ne anlama geldiğini bilmesi, o konudaki olumsuzlukları göstermek, eksikleri tamamlamak hakikati ortaya koymak açısından çok önemlidir. Muhatabın fikrini bilmek o alandaki çalışmalarını kolaylaştırır ve tehlikeli durumlara karşı tedbirli olma imkânı verir. İslam'ın, Batılılar için ne anlam ifade ettiğinin farkında mıyız, gerçekten? Eğer bu sorunun cevabını hakkıyla verebilirsek, İslam'ın neden öcü ilan edilmek istendiğini hakkıyla idrak edebiliriz. İslam fobisinin neden zihinlere servis edildiğini anlayabiliriz. İslam'ı terörle özdeşleştirerek İslam düşmanlığını dünyaya eken küresel şer güçlerin sinsi emellerinin farkında oluruz.

Batılılar, İslam'ı dünyadaki diğer dinler ve medeniyetler arasında, Batı uygarlığına karşı meydan okuyacak tek adres olarak görüyorlar. Batı uygarlığına karşı tek "alternatif" olarak İslam'ı düşünüyorlar. İslam'ın dışında, bir medeniyet kaynağı olmadığını da çok iyi biliyorlar. Küresel kapitalizmin dünya krallığını yaymak ve korumak için alınan kararların tek hedefi İslam'ın yükselişini durdurmak. Eğer bu başarılamazsa, küresel kapitalist/emperyalist Batı uygarlığının çöküşü kaçınılmaz olur. Batı hegemonyası biter. Bu yüzden İslam'ı hedef tahtasına koyuyorlar. İslamofobi olarak adlandırdıkları korkularının derinliklerinde bu var. Şu bir gerçek ki, İslamofobi İslam'a karşı sinsice sürdürülen bir haçlı savaşıdır.

Bu çağda yaşayan Müslümanlar, dünyanın bugününü çok iyi tahlil etmelidir. Bu noktada

Batı uygarlığına karşı tek "alternatif" olarak İslam'ı düşünüyorlar. İslam'ın dışında, bir medeniyet kaynağı olmadığını da çok iyi biliyorlar. Küresel kapitalizmin dünya krallığını yaymak ve korumak için alınan kararların tek hedefi İslam'ın yükselişini durdurmak. Eğer bu başarılamazsa, küresel kapitalist/emperyalist Batı uygarlığının çöküşü kaçınılmaz olur. Batı hegemonyası biter.

asıl düşünmesi gerekenler Müslümanlardır. Dünya Müslümanları Batıya öykünmekten vazgeçerek kendi özüne dönmelidir. Medeniyetin temel esaslarına dönerek meselelerimizi kendimiz çözmeye çalışmalıyız. Medeniyetimize yakışır bir ümmet profili ortaya çıkarmak için faaliyetlerimizi sürdürmeliyiz. Öz medeniyetimizin rahmet iklimine yönelip bu konudaki sorumluluklarımızı hakkıyla yerine getirmeliyiz. Bunu başararsak ancak o zaman "Paris" tahakkümünden kurtulabiliriz.

Dünyadaki bu tür hadsizliklere sessiz kalınmaz, mutlaka tepki göstermek gerekir. Ne yapmamız gerektiğini iyi idrak etmeliyiz. Projelerimiz; eylem ve söylemlerimiz sadece ani ve geçici tepkiler vermek olarak kalmamalıdır. Derdini çektiğimiz, mesele olarak kabul ettiğimiz alanda sorumluluklarımızı aciliyetle bihakın yerine getirmeliyiz. Değiştirecek ve yön verecek kalıcı çözümler bulmak gerekir. Hakikati mutlaka dile getirmek lazım. Çalışmalarımızın tümünde İslam ahlakı ve merhameti hâkim olmalıdır. Müslümanın yüreği zulme sessiz kalmaya dayanamaz. Zulme sessiz kaldığında bunun hesabını veremez, bu büyük bir vebaldir. Yapılan zulüm âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimize yönelik edepsizlik ve saygısızlıksa gönüller çatlar. Hiçbir mümin yürek bu ağırlığı kaldıramaz. Peygamber Efendimizin mesajını hiç kimse karartamaz. O'nun nurunu hiç bir güç söndüremez.

"Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kafirler istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır. Müşrikler istemeseler de dinini bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberini hidayet ve hak ile gönderen O'dur." (Saf, 8-9)

"Ey İman edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudur. İcinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah zalimler topluluğuna yol göstermez." (Maide, 51)

Yüzleşme

Erdal BAYRAKTAR

İlahi vahiy/hidayet İnsan'ı, insanoğlunu kendi nefsiyle, kendi dışındaki varlıklarla velhasıl hayatla yüzleşmeye çağırıyor. İlahi Hitap, en son Hatem-i Nebi'nin diliyle, Adem Kıssası üzerinden Ademoğlu'nu, Kureyş üzerinden müşrikleri, Ehl-i Kitap üzerinden Yahudi ve Hristiyanları, İman edenler ifadesiyle yeni müminleri inandıkları değerler üzerinden ontolojik, epistemolojik, inançsal, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal... alanlarda yüzleşmeye çağırırdı. İlahi hidayet bütünü amacı, insanın kendini bilmesine, yaratılış amacına uygun yaşamasına yardımcı olmaktır. İnsana; zaaflarını, üstün özelliklerini, imkânlarını hatırlatmaktadır. İlahi vahiy, insana, imkânlarıyla, üstün özellikleriyle, donanımıyla nasıl "eşref-i mahlûkat" olduğunu, zaaflarıyla nasıl kırılgan olduğunu, bu zaaflarının düşmanları tarafından nasıl istismar edildiğini, nasıl acınası hallere düşürüldüğünü hatırlatır.

"GERÇEK ŞU Kİ, Biz Âdemoğullarını üstün ve onurlu kıldık; karada ve denizde onların ulaşımını sağladık; temiz besinlerle onları rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın pek çoğundan üstün tuttuk" (İsra, 70)

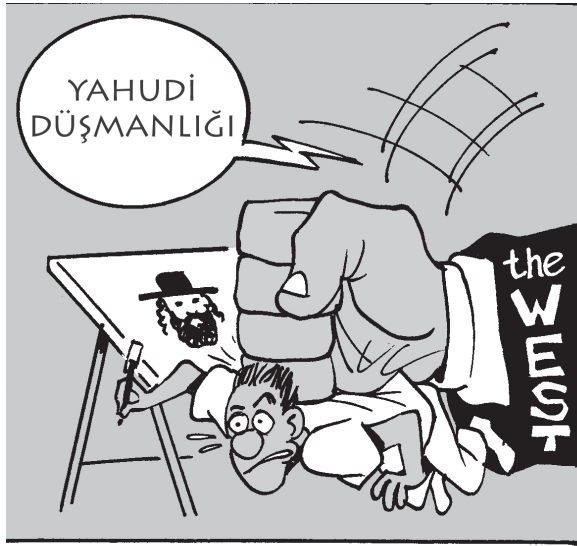
"İNCİRİ ve zeytini düşün ve Sina Dağını ve bu güvenli toprakları! Gerçek şu ki biz insanı en güzel şekilde (Ahsen-i Takvim) yaratırız ve sonra onu aşağıların en aşağısına (*Esfel-i Safilin*) indiririz, iman edip doğru ve yararlı işler yapanlar hariç: Onlar için kesintisiz bir ödül vardır! Öyleyse, [ey insan,] nedir bu ahlâkî değerler sisteminin/dini yalanlamana yol açan?" (Tin Suresi)

"Gerçek şu ki, Biz, cehennem için, kalpleri olup da gerçeği kavrayamayan, gözleri olup da göremeyen, kulakları olup da işitemeyen görünmez varlıklardan ve insanlardan çok canlar ayırmışızdır. Hayvan sürüsü gibidir bunlar; hayır hayır, doğru yolu kavramakta onlardan da aşağı (Belhum adal): Körcesine dalıp gitmiş olanlar işte böyleleridir." (A'raf, 179)

Son 'Paris Saldırıları', Batılı-Doğulu, Kuzeyli-Güneyli, Müslim, Gayr-i Müslim bütün insanoğlunun kendisiyle, yaşananlarla yüzleşmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Çünkü sorun tek taraflı değil. Sorun insanın sorunu. Sorun insanın, nefsiyle, şeytanla yaşadıklarının dışavurumudur. Olaya ontolojik düzeyde bakmadığımız zaman şeytanın, onun günümüzdeki dili olan medyanın, medya sahiplerinin, onların üst akıl olan güç odaklarının tuzağına düşeriz.

İlahi hidayet, insanoğluna, meselelerinin fitri/ontolojik/varoluşsal boyutunun olduğu gibi, reel boyutlarının, sebeplerinin de olduğunu hatırlatır. Kadim, varoluşsal insan-nefis şeytan mücadelesi reel meseleler üzerinden tezahür eder. Adem-Şeytan, Habil-Kabil, Nemrut-İbrahim, Firavun-Musa, Kureyş Oligarşisi-Muhammed (a.s) örneğinde olduğu gibi.

Yeryüzünün neresinde olursa olsun insan, İlah-i Takdir'in gereğini yaşamaktadır. Bizi Yaratmanın yaratmanın amacını da takdir etmiştir. Tevhid-Şirk, İman-Küfür, Adalet-Zulüm geliş-kisi kıyamete kadar devam edecektir. Bu insanın kendi iddiasını ispat etmek için gönderildiği dünyadaki imtihanıdır. İnsan ya imkânlarına

LATUFF 2012

İlahi hidayeti de katarak bu imtihandan yüzünün aklıyla çıkacak ya da zaaflarının ve şeytanın ayartmasının kurbanı, oyuncacı olarak imtihanı kaybedecektir. Karar insanın. Tevhid-İman-Adalet veya Şirk-Küfür-Zulüm tarafında olmanın bir bedeli ve sonucu vardır. İnsan tercihinin bedelini ödemek ve sonuçlarına katlanmak zorundadır. Dünyada yaşadıklarımız ve ahirette karşımıza çıkacak olanlar tercihlerimizin sonucudur. İlahi sünnet ayırım yapmıyor:

"[Hesap Günü] başınıza gelecek her felaket kendi ellerinizle yapıp-ettiklerinizin bir ürünü olacaktır; bununla beraber Allah çok bağışlayıcıdır." (Şura-30)

Paris Saldırıları üzerinden devam edecek olursak; Batı Dünyası da İslam Dünyası da olanları derinlemesine analiz edip, kendisiyle yüzleşmek zorundadır.

Batı Dünyası, 15. yy'da Coğrafi Keşiflerle başlattığı yeni süreci, Sömürgecilik, Reform, Rönesans, Aydınlanma Felsefesi, Sanayi Devrimi, Ulusçuluk, Ulus devlet, Kapitalizm süreçleriyle devam ettirmiştir. Teknoloji Devrimiyle beraber Seküler merkezli değer, kavram ve kurumlar küresel ölçekte yaygınlaşmaya başladı. Bu süreçler, Batı'da ve Batı dışı dünyada farklı sonuçlar oluşturdu. Batı toplumları refah toplumuna doğru giderken devletlerin güç, sömürden daha fazla pay kapma hırsları 1. Dünya ve 2. Dünya Savaşları'yla sonuçlandı.

Batı dışı dünya, özellikle İmparatorluklar bu yaşananlardan, özellikle Kapitalizm ve Ulusçuluk üzerinden olumsuz olarak etkilendiler. Dağılan ve parçalanan İmparatorluklar, özel-

likle Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasıyla İslam toplumlarının aleyhine, Batı toplumları lehine tezahür etti. Batı uygarlığının tezahürü olan "Maddi Medeniyet ve Kapitalizm" küreselleşme ile beraber farklı bir aşamaya geçti. Bu gün, dünya ve İslam toplumları bu aşamanın sonuçlarını yaşamaktadır. İslam dünyası; Sykes-Picot, İmparatorluğun dağılması, Siyonist Devlet'in kurulması, Yalta Konferansı/Antlaşması ve sonuçları, dağılan İmparatorluğun toprakları üzerinde kurulan Ulus devletler, bu devletler üzerinden İslam toplumlarının, Ortadoğu'daki enerjinin Batı lehine kontrol edilmesi, İran-Irak Savaşı, Körfez Savaşı, 11 Eylül bahane edilerek Afganistan'ın işgali, Irak'ın işgali... üzerinden Küreselleşen Batı uygarlığının sonuçlarına maruz kalmaya devam etmektedir.

Fransa'da eylemi gerçekleştiren 'Cezayirli kardeşler' üzerinden Batı uygarlığının sonuçlarıyla nasıl yüzleşilebileceğinin dışavurumunu yaşıyor olabiliriz. Cezayir üzerinden devam edecek olursak; ülkeyi işgal et, insanları katliama tabi tut, ülkeyi maddi ve manevi olarak tahrip et, katliamdan kurtulan insanları Fransa'ya göçe mecbur bırak, göçmenleri en pis işlerinde kullan ve sonra da böcek muamelesi yaparak ötekileştir... Yapılan eylemin yapılaş biçimi ve sonuçları tartışılabilir. Ötekileştirilen insanların ruh hali güç odakları tarafından manipüle edilmiş olabilir. Bu konuda daha birçok şey söylenebilir. Eylem bir sonuçtur. Eylemi yapanları ve sonuçlarını tartışmak işin en son kısmıdır. Batı uygarlığının sömürgeciliği, sömürgeleri üzerinden yaşanan travmaların er ya da geç hesabı sorulacaktır. Çünkü zulüm ile abad olunmaz.

Zulmü irtikap eden de, sessiz kalanda bunun sonuçlarına katlanacaktır. İlahi sünnet hükmünü icra edecektir. Batı daha fazla geç olmadan "Neden bizden nefret ediyorlar?" sorusunun cevabını bulmak için dürüstçe şapkayı önüne koyup düşünmelidir, eğer kibrini kırabilirse. Kibrini yenemeyen, kibrine mahkûm olan toplumların, kültürlerin nasıl megaloman diktatörler peydahlayarak ilk önce içinden çıktığı toplumların sonra da insanlığın başına bela ettiklerine Hitler, Mussolini, Stalin, Saddam, Esad örneklerinden şahit olmadık mı?

İslam dünyası, 15. yy'da ne oldu, nasıl oldu, niçin oldu, biz bu olanları neden takip edemedik, bu olan bitenin sonuçlarına neden maruz kaldık? sorularını kendine sormalı ve sahici cevaplar veremeliydi. O gün veremediği gibi bu gün de sahici cevaplar veremiyor ve kendini yenileyerek üzerine gelen bu saldırı ve kuşatmanın sonuçlarına maruz kalmaya devam ediyor.

"Siz kendinize bakın, eğer doğru yolda iseniz 'sapkınlar topluluğu' size zarar veremez" emr-i ilahisine muhatap bir ümmetin hiçbir konuda mazereti olamaz. Yeryüzünün halifesi olmaya namzet ve mecbur bir Ümmet, olan bitene karşı duyarsız kalamaz. Yeryüzünde bir yaprak kımıldasa haberi olması gereken bir topluluk nasıl tarihe maruz kalabiliyor? Kendi olamayan, kendi kalamayan bir topluluk ne olmasına karar veren topluluklar tarafından nesne muamelesine tabi tutulur. İslam dünyası, 18. yy'dan bu tarafa Batı uygarlığı tarafından nesne muamelesi görmektedir. Bu zillete bir son vermek durumundayız. Bu da ilk önce biz neyiz, ne olmalıyız, imkânlarımız, zaatlarımız nelerdir, nereden başlamalıyız, nasıl başlamalıyız, kimlerle başlamalıyız? sorularıyla yüzleşmek ve sahici cevaplar vermekle başlayacaktır. Suçu başkalarının üzerine atma hastalığından kurtulmak zorundayız. Durum tespiti yapmak başka bir şey, suçu kendimizin üzerinden atmak başka bir şeydir.

Eylem bir sonuçtur. Eylemi yapanları ve sonuçlarını tartışmak işin en son kısmıdır. Batı uygarlığının sömürgeciliği, sömürgeleri üzerinden yaşanan travmaların er ya da geç hesabı sorulacaktır. Çünkü zulüm ile abad olunmaz. Zulmü irtikap eden de, sessiz kalanda bunun sonuçlarına katlanacaktır. İlahi sünnet hükmünü icra edecektir. Batı daha fazla geç olmadan "Neden bizden nefret ediyorlar?" sorusunun cevabını bulmak için dürüstçe şapkayı önüne koyup düşünmelidir, eğer kibrini kırabilirse.

Batı uygarlığı, Feodalite'den Burjuvazi'ye oradan Kapitalizme, Modernite'den Post-modernite'ye geçip Teknoloji Devrimi'ni arkasına alarak küreselleşirken, hiçbir şey olmuyormuş gibi yaşayamayız. Batı uygarlığını biz eleştirmemiz gerekirken bu işi de Batı kendi içinde yapmaktadır. İslam dünyası aydınları Batı'yla

aşk ve nefret üzerinden temasa geçiyor. Böyle olunca da sağlıklı bir Batı perspektifine ve eleştirisine ulaşamıyoruz. Biz, Batı'yı kendi aydınlarının ürettiği muhalif dil üzerinden eleştiriyoruz ve ona da 'İslami eleştiri' diyerek komik duruma düşüyoruz. Eleştirmek için önce, sahiden anlamak gerektiğini unutuyoruz. Batı uygarlığının, ürettiği kavram ve kurumların sonuçlarını, insanlığa maliyetini göstermek ve bu uygarlık üzerinden geliştirdiği kibri kırmak zorundayız. Bunun için önce aşiretçi, kavmiyetçi, mezhepçi anlayışlardan, alışkanlıklardan, kültürden kurtulmak zorundayız. Geçmişin kavram ve kurumlarıyla bu

güne cevap veremediğimiz perişanlığımızdan belli olmuyor mu?

Kendisiyle yüzleşemeyenler başkalarını anlayamazlar ve onları eleştiremezler.

Batı bizi sömürüyor, eziyor, aramıza fitne sokuyor.. vb ifadeleri çokça ve sıkça duyarız, Müslümanlardan. Birileri bunları yapabiliyorsa, bizim de onlara engel olma gibi bir sorumluluğumuz yok mu? Niye biz sömürülüyoruz, eziliyoruz, nasıl bir toplumuz ki aramıza hemen fitne sokabiliyorlar, aramızdan hain ve tetikçi devşirebiliyorlar? Bu haller iç bünyenin çürümüşlüğüne delalet etmiyor mu? O zaman...

Şeytan ve dostları üzerine düşeni yapacaktır, o onların görevidir. Bize düşen de onların tuzağına düşmemek ve onların tuzağını boşa çıkarmak değil midir? Bu yetmez, kendi düzenimizi, insanlığa örnek olacak düzenimizi kurmakla mükellefiz.

İstimdâd, Tevessül ve Rabîta Konularında Doğru Tavır - III

Muhammed İMAMOĞLU

Kabirleri ziyaret edenlerden bazıları “Allah’ım burada yatan büyük zatın yüzü suyu hürmetine duamı kabul et” diye dua etmekte. Mesela ‘Ya Rabbi, Abdulkadir Geylani hazretlerinin yüzü suyu hürmetine duamı kabul buyur’ şeklinde dua edilmekte. “Filan kullunun (peygamberin, şeyhin, velinin...) başı, hatırı, nezdindeki yeri için bana şunu ver, lütfet, şu dileğimi kabul buyur...” denirse bu şirk olur mu? Şirk olmazsa meşru mudur, faydası var mıdır?

Yazı dizimizin bu bölümünde bu sorulara cevap bulmaya çalışacağız: En çok tartışılan ve sert eleştirilerin konusu olan ruhlarla tevessül, özellikle sâlih/iyi insan olduğu kabul edilen kişilerin ruhlarıyla yapılan tevessüldür. Denilebilir ki, tevessül denilince genelde onun bu türü anlaşılmalıdır. Ruhlarla tevessül, kabirlere gidilerek, burada iyi olduğu kabul edilen insanların ruhlarının hürmetine Allah’tan yardım talep etme yahut duâ etmek için özellikle türbelerin tercihi veya onların eşyaları ile teberrük gibi birkaç şekilde icrâ edilmektedir.

Asr-ı Saadet’te Hazreti Peygamber’in öğrettiği şekilde kabir ziyareti yapılırdı. Kabristana edep içinde girilir, oradakilere toplu selam verilir, kabirlerde yatanlara dualar edilir hatta dirilere bile dualar edilirdi. Kısaca ziyaretlerin gayesi ölülerin affını istemek ve onlardan ibret almaktır. Yani kimse kendi menfaati için oralarda dua etmediği gibi, orda yatandan da herhangi bir talepte bulunmazdı. Böyle bir ihtiyacı var ise ya kendisi dua eder veya Rasulullah’a başvurur, ondan dua etmesini isterdi.

Ruhlarla tevessül kabir ziyaretine bağlı olarak çıkmış bir olgudur. Ancak, ruhlarla tevessülün meşrûluğu, Tevhid yönüyle Müslümanlar açısından tartışılmalıdır. Bu anlayışın çıkış kaynağı bazı mezarlara kudsiyet atfetme ve özellikle bazı sâlih insanlara âit kabirlerin çevrelerinin maddî ve mânevî musîbetlerden kurtuluş yeri olarak telâkkî edilmesi olmuştur. Bu da ruhlarla tevessül olarak isimlendirilen bir anlayışın doğmasına sebep teşkil etmiştir.

Tevessülün önemli icra alanlarından birisi kabirlerdir. Asr-ı Saadet’te Hz. Peygamber’in öğrettiği şekilde kabir ziyareti yapılırdı. Kabristana edep

inde girilir, oradakilere toplu selam verilir, kabirlerde yatanlara dualar edilir hatta dirilere bile dualar edilirdi. Kısaca ziyaretlerin gayesi ölülerin affını istemek ve onlardan ibret almaktır. Yani kimse kendi menfaati için oralarda dua etmediği gibi, orda yatandan da herhangi bir talepte bulunmazdı. Böyle bir ihtiyacı var ise ya kendisi dua eder veya Rasulullah’a başvurur, ondan dua etmesini isterdi. Sahabenin bu konudaki anlayışı çok saf olduğundan, kabirde

yatandan meded isteme veya onun hürmetine isteme, orada duaların kabulünü dileme vs. konularında onların herhangi bir problemleri yoktu. Bu meselelere ait tartışmalar sahabe devrinden çok sonraları ortaya çıkmıştır.¹

Sahabe devrindeki bu safiyetin daha son-
daki dönemlerde yavaş yavaş bozulduğunu bi-
liyoruz. Tasavvuf hareketinin başlaması ile bu
konularda bir hayli tartışmalar yapılmıştır. Bu
konuda yapılan tartışmalar birçok ihtilafları do-
ğurmuş ve bu konuda farklı kanaatler meydana
çıkmiştir:

a) Tasavvufçuların tamamı ve kendini Ehl-i Sünnet'e nispet eden bazı âlimlere göre, ölümlerinden sonra da Allah'ın iyi kullarını diğer kulları hakkında vasıta kılması mümkündür. Zira tevessülde elde edilen sonucu yaratan Allah olduğundan kendisiyle tevessül edilen salih kulun diri veya ölü olma-
sı durumu değiştirmez, onlarda hiçbir ulûhiyet
gücü yoktur, bu sebeple onlarla tevessül caiz-
dir. İyi kullarla tevessülün sebebi onların Allah
nezdindeki dereceleridir, ölümle birlikte derece-
leri yok olmamakta, aksine ölünce ruhları dün-
ya meşguliyetlerinden kurtulabildiği için sadece
Allah'a teveccüh edip yükselmektedir. Dünyada
eksik ruhları tamamlama görevi verilen iyi kul-
ların bu fonksiyonunu öldükten sonra da sür-
dürmesi tabiidir. Sanıldığı gibi ölümle birlikte
ruhlar yok olmamakta ve dünyadakinden daha
açık bir şekilde algılamaya devam etmektedir.

Kur'an'da kâfirlerin kabir ashabından ümit
kesmesinden ve ölenlerin nimet veya azap için-
de bulunduklarından bahsedilmesi bunu kanıt-
lar. Ölümlere selam verilmesi onların da ruhen
buna mukabele etmelerini gerektirir. Bu itibarla
yüce ve temiz ruhların kabirlerini ziyarete ge-
lenlerin ruhlarıyla ilişki kurup onları hayır yö-
nünde etkileyip nurlandırması mümkündür.
Basiret ehlinin bu tür müşahedeler yaşadıkları
nakledilmiştir. Nitekim Şâfiî Ebû Hanife'nin,
İbn Huzeyme Ali er-Rıza'nın, Ebû Ali el-Hallâl
de Musa Kazım'ın kabrine giderek tevessül-
de bulunmuştur. Fahreddin er-Râzî, Teftâzânî,
Cürcânî gibi önemli âlimlerin bu tür tevessülü
caiz görmesi ashaptan itibaren Müslümanların
uyguladıkları bu fiilin meşru bir temele dayan-
dığını gösterir.²

Tasavvuf erbabı, bu gibi hususlarda, hiçbir
mahzur görmemişler, hatta bunun lüzum ve
faydasından bahsetmişlerdir. Onlara göre, re-
sul ve velilerin kabirlerini ziyaret etmenin en
önemli gayesi budur. En mühim ve en faydalı
kabir ziyaret şekli de budur. Evliyaya dua ede-
rek onlara faydalı olmak veya kabirlerinden
ibret alarak istifade etmek, ekseriya türbe ve
yatır ziyaretçilerinin aklından geçmez. Bütün
türbelere, dergâhlara, âsitânelere, tekkelere,
yatırlara ve tarikat ehline hâkim olan anlayış,
düşünüş ve inanış budur. Tasavvuftan sağ ya da
ölü şeyhlerin yeryüzündeki insanlar için, Allah
katında şefaâtçi ve yardımcı olacakları inancı
erken başlamıştır. Bütün tarikatlarca makbul
bir veli sayılan Ma'ruf Kerhî (ö. h. 200), müri-
di Seriyü's-Sakatî'ye şöyle demiştir: **"Allah'a
bir ihtiyacın olursa, beni vasıta ve vesile
kılarak iste. Allah'tan hacetini bana and
içerek dile"**³ Sûfiler tıpkı diri mürşidler gibi
ölü evliyanın ruhlarının sağ insanları terbiye ve
irşad ettiklerine, bazı velilerin öldükten son-
ra da dünyada tasarrufta bulunduklarına, bu
âlemdeki nizama ve hadiselerle yön verdiklerine
itikad ederler.

Tasavvuf ehline göre bazı ârifler, velînin ve-
fatından sonra, hayatında olduğundan daha
kuvvetli bir kerâmete sahip bulunduğunu ifâde
etmişlerdir. Zira onlar mahlûk ile alâkayı kes-
miş, rûhu sadece Yaratana yönelmiştir. Allah
Teâlâ onunla tevessülde bulunanların isteklerini
verir.⁴ Bu kanaatin ispatı hususunda benimse-
nen temel prensiplerden birisi de budur. Sûfî
inancına göre görünmeyen âlemin temsilcisi
olan velîler (Ricâlu'l-gayb), bu dünyada oradan
aldıkları bir misyonu (ilâhî görevi) yerine ge-
tirmektedirler. Bu velîler yaşayan bazı insanlar
olabileceği gibi, âhirete intikal etmiş velîlerin
ruhları da olabilir.⁵

Başî darda kalan bir müridin, "Yetiş ya pir,
destur ya pir" diyerek, uzaklarda bulunan şey-
hinden yardım istemesi, mürşidine rabita yapı-
rak manevî himayesine sığınması da söz konu-
su inançla ilgilidir. Denebilir ki, önemli ölçüde
tasavvuf bu inançtır. Şeyhlerin ölü olarak ev-

1 Süleyman Toprak, Ölümünden Sonraki Hayat, s.443, Konya, 1990

2 Fahreddin er-Râzî, el-Metâlibü'l-âliye (nşr. Ahmed Hicâzî es-Sekkâ), Beyrut 1407/1987, VII, 275-277; M. Zâhid Kevserî,

Mahku't-teğavvül fî meseleti't-tevessül, s.5-9, Kahire 1369; M. Osman Abduh el-Burhânî, İntisârü evliyâi'r-rahmân alâ evliyâi's-şeytân, Kahire 1318/1900, s. 14-24

3 Sulemî, Tabakatu's-Sûfiyye, s. 85; Kuşeyrî, Risâle, s. 116; Attâr, Tezkiretu'l-Evliyâ, s. 353

4 Nebhânî, Şevâhidü'l-Hak fî'l-İstiğâseti bi Seyyidi'l-Halk, s. 120

5 Erol Güngör, İslâm Tasavvufunun Meseleleri, s. 101, 109

liyanın ruhlarıyla irtibat ve münasebet kurmaları, tarikat silsilelerine verilen önemde de kendisini göstermektedir. Bu meyanda; tasavvufçular, evliya ve salihlerin bedenleri, bedenlerinden ayrılan ter, tükürük, sümük, kıl gibi şeyler, yiyip içtikleri, abdest aldıkları sulardan arda kalanlar veya bulundukları, oturdukları, dokundukları yerlerle mezar ve türbelerini teberrük etmek, bunlara el, yüz, göz sürüp şifa ve bereket umarak bunlar vasıtasıyla hayrın artmasını istemenin de doğru olduğunu savunmaktadır.

Bu hususta Şeyh Muhammed Emin şöyle diyor: "Şeyhten istemekle Allah'tan istemek arasında herhangi bir fark yoktur. Şeyhten istemek Allah'tan istemenin tıpkısıdır. [Ona bir yol arayın]. (Maide: 5/35) O yüzden Allah'tan bir şey isteyeceğiniz vakit önce şeyhten isteyiniz. Yani şeyhi Allah'la aranızda vasıta kılınız. Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır. Şeyh Kâbe gibidir. Kâbe'ye doğru secde edilir. Ama secde Allah'ındır. Maksatları teberrük, yani onu kudsi kabul edip ondan bir hayır, bir fayda, bir uğur, bir bereket ummak olunca; halkın, evliyânın eşiğini ve kabirleri üzerine konulan tabutu öpmelerinde bir beis (bir mahzur/sakınca) yoktur, (öpebilirler). Bu işte onlara itiraz etmek de münasip değildir. [Yani Müslümanların öteden beri yapa geldikleri ve dinen de bir mahzuru olmayan bu ameli kabul etmeyerek, yaptıklarına engel olmaya çalışmak doğru bir davranış olmaz.] Çünkü onlar, her şeyi yapanın ve her işte hakiki müessirin (gerçek tesiri-etkisi olanın, yaratanın) Allah Teâlâ olduğuna inanırlar. Ve yine onlar bunu, Allah Teâlâ'nın sevdiklerine olan muhabbetlerinden dolayı yaparlar, (bir başka niyet veya düşünce ile değil)."⁶

b) Ehl-i Sünnet mensubu fıkıh ve hadis âlimleri, tasavvufçuların bu görüşlerini hiçbir zaman kabul etmemiş, daima tenkit konusu yapmıştır. Bunlardan bir kısmı, mutasavvıfları ağır ve sert, diğer kısmı yumuşak ve ölçülü bir biçimde tenkit etmişlerdir. Bu konuda Hanefî âlimlerden İbn Eb'îl-İzz şöyle diyor: "Kişinin, Allah'tan başkasını duasının kabulüne sebep kılması ve onunla tevessülde bulunması caiz değildir... O şöyle demek ister: "Falanca senin salih kullarından ol-

duğu için duamı kabul eyle." Onun Allah'ın salih kulu olmasıyla berikinin duası arasında ne ilgi, ne bağlantı olabilir? Bu, duada taşkınlık yapmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Rabbimize için için ve yalvararak dua edin. O, taşkınlık yapanları gerçekten sevmez."** (Araf 7/55)

**Bu ve benzeri dualar, sonradan uydu-
rulmuştur. Böyle bir dua ne Hz. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'den, ne sahabeden, ne tabiînden, ne de imamların birinden aktarılmıştır. Allah hepsinden razı olsun. Bu, ancak cahillerin ve bazı tarikatçıların yazdığı tılsımlarda bulunabilir."**

Tevessül ve vesile denilince ilk akla gelen isimlerden birisi Şeyhulislam İbn Teymiyye⁸'nin görüşlerini nakledelim: "Meleklerle yalvarmak

7 Ali b. Muhammed b. Eb'îl-İzz ed-Dimaşkî, (öl. 792 h./1390 m.) Şerh'ül-Akîdet'it-Tahâviyye, Beyrut, 1408/1988, c.I, s.295-297

8 İbn Teymiyye, bütün eserlerinde her türlü aksi düşünceye karşı iyi bir Ehl-i Sünnet savunucusudur. O, bu sahada en çok itham edilen ve saldırıya uğrayan kişidir. Gerçekten de İbn Teymiyye bu konuda çok katı bir tutum sergiler. Kur'an ve sünnetin dışında en ufak bir harekette bile karşındakine hiç müsamaha göstermez. İşte onun bu sert tutumu beraberce kendisine cephe

alınmasını getirmiştir. Yoksa onun söylediklerini birçok âlim hatta sufilere bir kısmı söylemişler, ama ifadelerin yumuşaklığı durumu değiştirmiştir. Önemli bir eksiklikte onun hakkı ile tanınmamasıdır. Ya kulaktan dolma bilgiler ya da muhaliflerin eserlerinden tanımak bir eksiklik doğurur. Onu tanıyabilmek için kendi eserlerini veya tarafsız kişilerin eserlerini okumak

yeterlidir. Konuyla ilgili başvurulabilecek bazı kaynaklar şunlardır: Muhammed Ebu Zehre, Ahmed İbn Teymiyye (çev.: Osman Kesioğlu), İst. 1987; Said Şimşek, İbn Teymiyye, İst. 1986; Süleyman Uludağ, "Giriş", İbn Teymiyye Külliyyatı, İst. 1986; Tıblavî Mahmud Sa'd, İbn Teymiyye'de Tasavvuf, (çev.: Ali Durusoy), İst. 1989.

meşru olmadığına göre, kendileri dua edip şefaatta bulunsalar bile vefat etmiş peygamberler ve sâlih kullara yakarmamız ve onlardan dua ve şefaata talep etmemiz, iki sebepten dolayı meşru değildir. Bu sebeplerden birincisi şudur: Onlar, kendilerinden talep olunmasa bile, bu konuda Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine emrettiğini yerine getirir, kendilerinden talep olduğunda da, emrolunmadıklarını yapmazlar. Dolayısıyla onlardan istekte bulunmanın hiç bir faydası yoktur. İkincisi ise: Bu durumda onlara yakarma ve onlardan şefaata dileme onlarla şirke düşmeye neden olur; burada böyle bir tehlike vardır. Onlardan istenilen şeyin

bir faydasının olacağı farz edilse bile bu tehlike daha ağır basmaktadır; bu istekte hiç bir yarar olmadığı zaman ise ne demek lâzım?! Yalnız hayattayken ve huzurlarında onlardan istekte bulunmak böyle olmayıp bunda tehlike yoktur. Çünkü onlar, insanları kendileri sebebiyle şirke düşmekten alıkoşurlar. Hatta bunda menfaat dahi vardır.

Kabirlerin yanında işlenen bid'atler de derece derecedir: Bunun şeriaten en uzak olanı: Ölüden yardım etmesini ve ihtiyaçlarının giderilmesini istemektir. Nitekim halkın birçoğu bu gibi bid'atler işlemektedirler. İşte bu gibi kimseler tıpkı puta tapanlar gibidirler. Bu tür şeyler müşriklerin ve Kitap Ehlinin yaptıkları şeylerdir.

İkinci derece: Hürmet beslediği kimse yoluyla Allah-u Teâlâ'dan istemektir. Bu da Müslümanların ittifakıyla bid'attir.

Üçüncü derece: **Hürmet gösterdiği kimsenin kabrinin yanında yaptığı duanın daha çok kabul edileceğine inanmaktır. Bu da tüm Müslümanlarca reddedilen bid'atlere dendir. Çünkü kabrin yanında dua ederken yaptığı duanın mescitte yaptığı duadan daha faziletli olduğuna inanmaktır. Bu da haramdır. Bu konuda müçtehit**

Rasûlullah'ın 'Sıkıntıya düştüğünüz zaman kabir ehline başvurun veya onlarla yardımlaşın' yahut 'Meselelerde ne yapacağınızı şaşırdığınız zaman kabir ehli ile yardımlaşın' buyurduğunu rivayet etmişlerdir. Bunların aslı astarı yoktur. Hepsini haktan fersah fersah uzaktır. Günümüzde insanlar bir şey istediklerinde, adı sanı duyulmayan, zerre kadar itibarı olmayan kişileri aracı yaparak 'Ey Allâhım! Filanın hakkı için sana yemin ediyorum ki şunu bana veresin' şeklinde yemin ederek oldukça aşırı gitmeye başlamışlardır.

imamlar arasında bir ihtilafın varlığını bilmiyorum. Halkın çoğu böyle yapıyor olsalar da, müçtehit imamlar bunun haramlığını belirtmişlerdir.

Bütün Müslümanlar üzerine farz olan; ibadette ihlâslı olmanın emredilmiş olduğunu, Allah-u Teâlâ ve Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yasakladıklarından uzak durmanın, şirk ve benzeri şeylerle tüm bağları koparmanın gerekliliğini bilmektir. Çünkü Allah-u Teâlâ, Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i bu dinle göndermişti.⁹

Büyük müfessir Âlûsî bu konuda diyor ki: "Bazı insanlar ayette geçen (Ey iman edenler!

Allâh'tan korkun. Ona bir vesile edinin ve Onun yolunda cihad edin ki, kurtuluşa eresiniz. Mâide 35) 'Vesile'yi fasit bir te'ville te'vil etmeye kalkışmışlar ve bu ayete dayanarak salih kullarla yardımlaşmanın, onları Allâh'la kullar arasında vasıta yapmanın, onlar adına Allâh'a yemin etmenin meşru olduğunu söylemişler ve kulun 'Ey Allâhım! Filanı aracı yaparak sana yemin ediyorum ki bana şunu veresin' demesinin caiz olduğunu iddia etmişlerdir. Hatta bazıları, salih kullardan yanında olmayanlara veya ölenlerine: 'Ey filan! Allâh'a dua et de bana şunu nasip etsin' derler ve bunun vesile arama olduğunu zannederler.

Rasûlullah'ın 'Sıkıntıya düştüğünüz zaman kabir ehline başvurun veya onlarla yardımlaşın' yahut 'Meselelerde ne yapacağınızı şaşırdığınız zaman kabir ehli ile yardımlaşın' buyurduğunu rivayet etmişlerdir. Bunların aslı astarı yoktur. Hepsini haktan fersah fersah uzaktır. Günümüzde insanlar bir şey istediklerinde, adı sanı duyulmayan, zerre kadar itibarı olmayan kişileri aracı yaparak 'Ey Allâhım! Filanın hakkı için

9 İbn Teymiyye, Mecmû'atü'r-resâil (nşr. M.Reşid Rıza), Baskı yeri ve tarihi yok (Lecnetü't-türâsî'l-'Arabî), I,10-31; Kâ'ide celîle fi't-tevessül ve'l-vesîle, Beyrut ts. (Dâru'l-kütübü'l-ilmîyye), tür.yer.;

sana yemin ediyorum ki şunu bana veresin' şeklinde yemin ederek oldukça aşırı gitmeye başlamışlardır. Bundan daha da aşırısı, kabir ehlerinden hastalara şifa vermelerini, fakirleri zengin etmelerini, yitirdikleri şeyleri bulmalarını ve her zorluğa kendilerine kolaylaştırmalarını istemeleridir. Şeytanları onlara yukarıda geçen sözün hadis olduğu vesvesesini vermektedir. Hâlbuki bu söz, peygamberin hadislerine aşına olan âlimlerin ittifakıyla Rasûlullah'a karşı uydurulan bir iftiradır. Hiçbir âlim bunu rivayet etmemiştir ve güvenilen herhangi bir hadis kitabında mevcut değildir.

İnsanlar, Allâh'ın dışında salih kulları çağdırmada -ölü olsunlar, diri olsunlar- oldukça aşırı gittiler. Öyle ki 'Ey filan efendim! Beni kurtar.' demeye başladılar. Bu tür sığınmalar caiz olmayan davranışlardır. Mü'mine yakışan bunları ağzına almamasıdır."¹⁰

Allame Şankiti de şunları söylemektedir: "Vesilenin manasının tahkiki -ulemanın umumunun da kanaati olduğu vechile- Rasûl aleyhisselam'ın getirdiğine muvafakat ederek ihlâsla Allah'a ibadet edip O'na yaklaşımdır. Bu tahkik ile şunu da öğrenmiş olursun: Tasavvuf iddiasındaki cahillere uyan birçoklarının, ayette tevessülden kasdedilen şeyin, kendi ile Rabbi arasında aracı olan "Şeyh" olduğunu iddia etmesi, ancak cehalet ve körlüğe dalıp gitmek, apaçık bir sapıklık ve Allah'ın kitabıyla oyun oynamak demektir. Zira Allah'ın dışında vasıtalar edinmek, -Allah'ın açıkça belirttiği gibi kâfirlerin küfrünün temelidir: "Bizi Allah'a daha da yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz. Bunlar Allah katında bizim şefaathçilerimizdir, derler." **Mükellef olan herkese vacip olan; Allah'ın rıza-**

"Duada, Allah'a (c.c) herhangi birinin yüzü suyu hürmetini vasıta yapmak, O'nun ve Rasûlü'nün bize öğrettiği bir yol değildir. Bildiğiniz gibi, Kur'an-ı Kerim bu tür anlayışlardan uzaktır. Hadislerde de bu anlayışa temel oluşturabilecek bir örnek yoktur. Duada bu yolu uygulamış olan veya bir başkasına öğreten sahabeden herhangi birisini de hatırlamıyorum. Doğrusu Âlemlerin Rabbi'ne dua ederken herhangi bir kulun yüzü suyu hürmetini referans göstermek veya filan kulun hatırı için benim istek ve ihtiyaçlarımı karşıla demek mânâsına gelen anlayış tarzı Müslümanlara nasıl musallat olmuş anlamakta güçlük çekiyorum."

sına, O'nun cennetine ve rahmetine ulaşarak yolun, sadece Rasûlüne ittiba etmek olduğunu bilmektir."¹¹

Son olarak Üstad Ebu'l-Âla El-Mevdudî'nin bu konuda kendisine sorulan bir soruya verdiği cevabı nakledeyim: "Duada, Allah'a (c.c) herhangi birinin yüzü suyu hürmetini vasıta yapmak, O'nun ve Rasûlü'nün bize öğrettiği bir yol değildir. Bildiğiniz gibi, Kur'an-ı Kerim bu tür anlayışlardan uzaktır. Hadislerde de bu anlayışa temel oluşturabilecek bir örnek yoktur. Duada bu yolu uygulamış olan veya bir başkasına öğreten sahabeden herhangi birisini de hatırlamıyorum. Doğrusu Âlemlerin Rabbi'ne dua ederken herhangi bir kulun yüzü suyu hürmetini referans göstermek veya filan kulun hatırı için benim istek ve ihtiyaçlarımı karşıla demek mânâsına

gelen anlayış tarzı Müslümanlara nasıl musallat olmuş anlamakta güçlük çekiyorum. Ben böyle yapmanın yasak olduğunu söylemiyorum, sadece şu iki şeyi söylüyorum: Birincisi; bu şekilde dua yapmak, Âlemlerin Rabbinin bize öğrettiği dua yapma şekline ve metoduna aykırıdır. Hz. Peygamberin doğrudan doğruya ashabına öğrettiği dua tarzına da aykırıdır. Bu sebeptendir ki, bu tarz duadan uzak durulmalıdır. Zira Peygamber, Efendimiz ve diğer bütün peygamberler, Allah ile kulları arasındaki ilişkinin ve bağın doğru şeklinin ne olduğunu açıklamak için gelmişlerdir. Öyleyse onların ne uyguladıkları ne de öğrettikleri bir dua şekli olan bu tarz bir

11 Muhammed El-Emin eş-Şankitî-Adva'u'l-Beyan fi Tefsiri'l-Kur'âni bi'l-Kur'ân, 2/117-118, Beyrut: Darü'l-Kütübü'l-İlmiyye.

Muhammed Emin eş-Şankiti (1905-1974) Aslen Moritanya olup 1948'de Arap Yarımadası'na yerleşmiştir. Ölümüne değin Suudi Arabistan'da ders vermiş, özellikle tefsir alanındaki çalışmaları ile tanınmıştır. Muhammed Emin eş-Şankiti, Hamud eş-Şuaybi gibi büyük âlimleri yetiştirmiştir.

10 Alusi, "Ruhu'l-Meani" Tefsiri, VI, 125 ve devamı

dua şeklini, herhangi bir kimse uygulamaya kalkışsa, şüphesiz o, muteber olan bir şekli terk edip, muteber olmayan bir şekli uygulamış olur.

İkinci olarak da, bu dua şeklinin nefrete şayan bir yol olduğuna inanıyorum. Başka bir kişinin bu dua şeklini benim gördüğüm gibi görmeyip başka bir açıdan bakması ve nefrete şayan bulmaması farklı bir durum. Ben ne zaman bu dua şeklinin zararlarına dikkat etsem, gözümün önüne hemen çok mert ve çok cömert bir zat gelir: Onun kapısına gelen herhangi bir insanın arzuları anında yerine getiriliyor, feyz ve keremi herkesi kuşatıyor, her isteyen ondan dilediğini talep edebiliyor, lütfu herkese açık ve herkes ona kolaylıkla ulaşabiliyor. Böyle bir zâtın karşısına bir kişinin doğrudan gelerek: "Ey kerem sahibi, cömert insan! Bana yardım et" demek yerine, filan kişinin hatırına benim ihtiyaçlarımı gider demesi ne kadar uygun düşer varın siz hesap edin. Bu isteme biçiminde, o cömert kişinin merhameti ve cömertliği sebebiyle başkalarının ihtiyaçlarını gidermediği, fakat arkadaşlarının, dostlarının ve akrabalarının hatırına lütf ve ihsanda bulunduğu su-i zannı gizlidir. Eğer bunların vasıtasıyla dua edilmezse sanki o zaman ondan hiç bir şey alamayacağınız zannıyla ümitsizliğe düşüyorsunuz. Filanın yüzü suyu hürmetine demek; aynı zamanda, istekte bulunduğunuz zâta baskı uyguladığınız mânâsına gelir ki, siz aslında şöyle demek istiyorsunuz: "Ben filan büyük insanın tavsiyesi ile geliyorum. Benim ricamı herhangi aracısız bir insanın ricası gibi düşünerek geri çevirmemelisiniz." Eğer bu tarz dua bu söylediğim anlama gelmiyorsa, ne anlama geldiğini bana da öğretin. Böylece içimdeki sıkıntıdan kurtulacağım için memnun olurum. Fakat eğer bu tarz duanın anlamı gerçekten benim anladığım şekildeyse, o zaman Allah Teâlâ'nın kâmil sıfatları hakkında doğru bilgiye sahip bir şahsın böyle bir dua tarzını hayâl edebileceğini bile düşünemiyorum. Fıkıh âlimleri bu dua tarzının, bu gibi mahzurların dikkate alarak mekruh olduğu kanaatine varmışlardır. Nitekim Hanefî Fıkının meşhur kitabı Hidâye de şöyle yazmaktadır: "Bir kimsenin

Günümüz Müslümanları İslamiyet'in özüne vakıf olmadıkları için, kabir ve türbeleri bir kurtuluş yeri olarak görmekte, hatta yaşadıkları olumsuzlukları oradaki şahısların çözeceğine inanmaktadır. Hatta türbeler, mezar taşları vb. yerlere bez ve çaput bağlamakla bu dileklerinin gerçekleşeceğine inanmaktadır.

dua ederken filanın hakkı için, filanın yüzü suyu hürmetine veya peygamberlerin, nebilerin hakkı için demesi mekruhtur. Zira yaratılanın, yaratan üzerinde hiçbir hakkı söz konusu değildir."¹²

Ruhlarla tevessül konusu çok çetrefilli ve bir o kadar da dalı budaklıdır. Bu karışıklıktan kurtulmak ve konunun daha iyi anlaşılabilmesi için tarafların görüşlerini derli toplu bir şekilde sunmaya çalıştık.

Bizce bu konuda farklı sonuçlara varmanın temelinde olaya yaklaşım tarzı yatmaktadır. Ehli tasavvuf, salih (evliyâ addedilen) kişilerin sahip oldukları manevi makamlarını göz önünde bulundurarak, mademki bunlar bu kadar değerli makamlara sahiptirler, o halde neden onlarla tevessül olmanın şeklinde bir yaklaşım sergilemektedirler. Yine, mademki Allah, kitabında salihleri övmüş ve onlara büyük makamlar vereceğini vaat etmiş, biz de sâlihleri övmeli, onları yüceltmeliyiz, bu yüceltme yollarından biri de onlarla tevessüldür demektedirler.¹³

(Özellikle kabirlerdekiyle) tevessülü reddedenler¹⁴ ise, konuyu İlah-Rab, kul ve ubudiyet üçlüsü etrafında değerlendirmektedirler. Bilindiği gibi, dua bir ibadettir ve ibadet, ancak Allah'a yapılır; yardım da -vasıtalı veya vasıtasız- yalnız Allah'tan gelir: "Ancak sana kulluk eder ve yalnız Sen'den yardım dileriz." (Fatiha,4). Başta İbn Teymiyye olmak üzere bu tür tevessülü caiz görmeyenler, insanların şirke sapmasından korkmuşlar; bu bağlamda tevhid ilkesinin muhafazasına dikkat çekip ve bunu bozacak en küçük bir şüpheyi dahi reddetmişlerdir. Bu titizlikten dolayı birçok davranışı şirk olarak nitelendirdikleri doğrudur. Tevhid gibi yüce bir gayeye hizmet eden bu insanlara

12 Ebu'l-Âla El-Mevdudi, Meseleler ve Çözümleri, (Resail ve Mesail), trc. Yusuf Karaca, İstanbul, 1990, C:III, s. 235-236

13 Kevserî, Mahku't-tekavvül fî meseleti't-tevessül, s.378 vd.

14 Yukarıda isimlerini zikrettiğimiz İbni Teymiyye, Ebî'l-İzz ed-Dimaşkî, Âlûsî, Muhammed El-Emin Eş-Şankitî ve Ebu'l-Âla El-Mevdudi dışında Abdullah Azzâm, Yusuf El Kardavî, Hasan Karakaya, M.Beşir Eryarsoy, Hüsnü Aktaş ve Faruk Beşer günümüzün yetkin âlimlerinin görüşleri bu meyandadır.

tepki, onların bu konudaki sert tutumlarından dolayı gelmiştir. Öyle ki, tepkiler bazen onlardan daha sert olmuş, tefrika büyümüştür. Öyle anlaşıyor ki, bu tepkilerin sahipleri, zaman zaman karşıdakinin ne demek istediğini iyice anlamadan hareket etmektedirler. Her iki tarafın genel yaklaşım tarzı budur. Kendi içinde bu tarzları genişletmek ve çeşitlendirmek mümkündür.

Her iki gurubun dellilleri mukayese edildiğinde, böyle bir tevessül şirk kabul edilmese de, bunun dinin ruhuna uygun bir davranış olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü bu tutum peygamber ve veli ruhu da olsa -Allah'dan başka varlıklara dua etmeye ortam hazırlamaktadır ki bir Müslüman'ın bu konuda oldukça duyarlı olması gerekir. Şu halde böyle tartışmalı tevessüllere başvurmaktansa, daha önce belirtilen ve bütün âlimlerin tartışmasız benimsediği, Kur'an ve Sünnet'te mevcut tevessüllere yönelmek daha uygun bir davranış olur.

Günümüz Müslümanları İslamiyet'in özüne vakıf olmadıkları için, kabir ve türbeleri bir kurtuluş yeri olarak görmekte, hatta yaşadıkları olumsuzlukları oradaki şahısların çözeceğine inanmaktadır. Hatta türbelere, mezar taşları vb. yerlere bez ve çaput bağlamakla bu dileklerinin gerçekleşeceğine inanmaktadır. Bu yanlış davranışlar, İbn Teymiyye gibi âlimleri ifrata sevk etmiş olabilir. Ancak bu işin bilincinde olan ve yanlış söz ve eylemlere dalmadan tevessülde bulunanları da şirk ve küfürle suçlamamak gerekir.

Bu konuda ihtiyatlı olmak önerilir. Bir kimsenin, hangi mertebede olursa olsun onun bir faydayı elde etmede veya zararı engellemede

Bir kimsenin, hangi mertebede olursa olsun onun bir faydayı elde etmede veya zararı engellemede rolü olduğuna inanarak yaratılmışlardan birisiyle tevessül etmesi Allah korusun- kişiyi İslam dininden çıkaran en büyük şirklerden birisidir. Allah Teâlâ'ya işlerinde müdahale anlamı taşır. Ancak böyle bir inanca sahip olmaksızın bunu yaparsa, hataya yol açabilecek kapıyı kapamak için ölülerle tevessül yapmamak en doğrusudur.

rolü olduğuna inanarak yaratılmışlardan birisiyle tevessül etmesi Allah korusun- kişiyi İslam dininden çıkaran en büyük şirklerden birisidir. Allah Teâlâ'ya işlerinde müdahale anlamı taşır. Ancak böyle bir inanca sahip olmaksızın bunu yaparsa, hataya yol açabilecek kapıyı kapamak için ölülerle tevessül yapmamak en doğrusudur. Bu kurala âlimlerimiz "sedduz-zera'i" demişlerdir ki tanımını da; "Harama yol açacakları için bazı durumlarda bazı mubahların yasaklanması" şeklinde izah edilebilir.

Aynı şekilde bu tür tevessülü kabul eden âlimlere karşı da ölçülü davranmak gerekir. Şüphesiz tevessül konusunda ileri gidip şirke düşme durumları çoktur. Ama her tevessülde bulunanı şirkle nitelemek de aceleciliktir. Mesele çok naziktir. Özellikle cahil halk tabakaları çok büyük hatalar içindedir. Şirk ögesi taşıyan birçok davranış büyük bir coşkunluk ve huşu içinde yapılmaktadır. Kişiyi bu cehaletini anlatıp bilgilendirdikten sonra hala eski alışkanlıklarına devam ediyorsa o zaman hükmü vermek gerekir.¹⁵

Teberrük konusuna -inşallah- önümüzdeki sayıda yer vereceğiz. Selam ve dua ile...

(Devam Edecek)

15 İsmail Çalışkan, Kur'an-ı Kerim'e Göre Tevessül ve Vesile, s.97, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1992

Liderin Cemaat Üzerindeki Etkisi ve Fonksiyonu

İdris KERİMOĞLU

Bir ümmetin düşüşü meydanlarda kaybettiği savaşılaran ileri gelmez. Savaş meydanlarında kaybedilen yenilgiler geçici yenilgilerdir. Kalıcı yenilgiler; bir ümmet fikrî geriliğe duçar olduğunda baş gösterir.

Nitekim İslam ümmeti içine sürüklendiği fikrî gerilikten dolayı kendisini onurlandıran İslam akidesinin ulviliğinin sırrına eremedi. Ümmetinin Tih'teki fikirsiz, lidersiz ve devletsiz süreci uzadıkça uzadı. Kâbus dolu onlarca yıl bir birini kovalayıp durdu. Dahası cehennem çağrıcıları, saray mollaları, çağdaş Samiriler ortaya koydukları hissî ve şahsî liderlikler sayesinde ümmet coğrafyasını serapa/baştan sona bir Tih'e çevirmekten geri durmadılar. Fecr-i kazib/yalancı fecirlerle ümmetin enerjisini tüketmeye koyuldular. Kan, gözyaşı, sonuçsuz kalan kurtuluş hamleleri, yarı yolda bırakılma ve ihanet ümmet için sıradanlaştı. Hâlbuki tabii haline bırakılsaydı bu ümmet, çoktan kendisini Resulün izinden yürütecek doğal liderlerini bağrından çıkarmış, bu fikirsizliğe, bu lidersizliğe ve bu devletsizliğe çoktan son vermiş, sahil-i selamete ulaşmış olacaktı.

Evet! Kahtı rical, yani adam kıtlığının yaşadığı şu zamanda bize yol gösterecek, ışık tutacak, hakkı tutup kaldıracak liderlere ne kadar da çok ihtiyacımız var.

Liderin cemaat üzerindeki etkisi ve fonksiyonuna geçmeden evvel lider ve cemaat nedir? Bu iki kavramı zihnimizde bir çerçeveye oturtmak lazım diye düşünüyorum...

Cemaati çok kısa bir şekilde tanımlayıp asıl mevzumuz olan liderlik bahsine geçeceğim inşallah.

Cemaat topluluk demektir. İlk olarak düşünülen imam arkasında Namaz kılan topluluk diğer manası da Dini yolda ilerlemeye çalışan ve aynı düşünceleri benimseyen insanların bir araya gelerek gruplaşmasıdır diyebiliriz.

"Cemaat nedir?" sorusuna vereceğimiz kapsamlı cevap şöyledir.

Cemaat sınırları ve kuralları hâkim rejim güçlerince belirlenmeyen, ucu hiçbir tarafa dayanmayan, bağımsız, nebevi hareketi model edinen, mezhepler üstü, ifrat ve tefritten uzak, mutedil bir temel üzerinde, müstakim bir akide anlayışına sahip, taassuptan arı, yeniliklere açık olan ve gayesi Allah rızasını kazanmak olan insanlardan müteşekkil hayırlı bir topluluktur diyebiliriz.

Liderliğe gelecek olursak...

Liderliğin günümüzde popüler bir kavram olması ve üzerine birçok şeyin yazılması onu yeni bir kavrammış gibi yansıtmakla birlikte aslında liderlik insanlık tarihi kadar eskidir.

Gitmek veya seyahat etmek anlamına gelen lider kelimesinin kökeni Anglo-Saksonlara dayanır. Pers, Mısırda ve Yunancada da aynı anlama geldiği bilinmektedir. Ancak Latince de "*geminin dümencisi*" anlamıyla liderlik kavramı içerik olarak metaforik bir işlerlik kazanmıştır. Liderlik Türkçe ifade ile önderlik olarak ifade

edilebilir. Liderlik kelimesi, dünya literatürüne 14.yy'da girmiş olmasına rağmen son iki yüzyılda sıklıkla kullanılmaktadır. Liderlik kavramı bilim adamları tarafından yıllardır incelenegelen ve tarihin her döneminde önemini koruyan bir kavramdır.

Günümüzde liderlikle ilgili değişik yaklaşımlar bulunmaktadır. Takım çalışmasını, toplumun katılımını ve isteklerini dikkate alarak kararların alındığı kolektif liderlik, ahlâkî değerlerle uyuşan ve insanlara daha fazla değer veren etik merkezli liderlik, insanların, maaşın ötesinde şahsî ve meslekî gelişimlerini de koruyup gözetken ve toplam kalite yönetimini benimseyen, insanların bütün hayatını zenginleştiren ve değer katan ilke ve değer merkezli liderlik ile hizmetkâr (hizmetçi) liderlik bunlardan birkaçıdır.

Cemaat üzerinde etkin olarak adlandırabileceğimiz lider tipinin değer merkezli liderlik ve hizmetkâr liderlik olduğunu söyleyebiliriz.

Aslında liderliğin genel-sabit bir tanımı yok. Liderlik güzellik gibidir. Liderlik hakkında çok şeyler söylenmiştir, lakin liderliğin kişiden kişiye değişen tanımları bizlere liderliğin birazda göreceli bir kavram olduğunu gösteriyor.

Genelde liderlik veya liderler konusunda toplumumuzda şu algı vardır. O da "Bir insanın sonradan Lider olamayacağı yargısı ve algısıdır. "Liderlik Doğustandır" tezini irdelememiz gerekirse savunulan bu görüşe göre bir insan ancak ve ancak lider olarak doğarsa gerçek an-

lamda lider olabilir. Sonradan elde edilen hiçbir yetenekle bir topluluğa liderlik etmesi mümkün olma durumu olmayacaktır.

Bir de "Liderliğin Sonradan Kazanıldığını Savunan Düşünce" var. Liderlik, doğuştan gelen özelliklerin bir bütünü değildir: Doğuştan gelen bazı özellikler liderliği ve etkinliğini kolaylaştırabilir, yalnızca doğuştan gelen özellikler liderlik için yeterli değildir, liderlik becerileri sonradan da kazanılabilir.

Kanaatimizce sonradan da liderler yetişir ve bir liderin cemaati üzerindeki etkilerinden biri de yeni liderlerin yetişmesine vesile olmasıdır.

Liderlik aslında bir talebelik sanatıdır. Liderler de *Hep akılda kalanlardır*" desek abartmış olmayız sanırım.

Liderliği en geniş anlamda tanımlarsak başkalarının davranış, tutum ve düşüncelerini etkileme yeteneğidir. Belirli amaç ve hedeflere yönelmiş insan gruplarının oluşturulması ve harekete geçirilmesi her insanda kolay bulunmayan ayrı bir beceri ve ikna etme yeteneklerini gerektirmektedir. Liderlik birazda böyle bir şeydir.

Günümüzde liderlik yaklaşımlarında lider ile cemaati arasında çok yönü bir iletişim üzerinde durulmaktadır. Liderlik bir süreç olarak görülürken; lider, bu süreci harekete geçiren kişi olarak kabul edilmektedir.

Toplumlari peşinden sürüklemiş tüm liderlerin ortak özelliklerini inceleyecek olursak; istisnasız bütün liderlerin zeki, bilgili ve tecrübeli insanlar olduğunu göreceğiz. Ancak zekâ, bilgi ve tecrübe lider olmak için tek başına yeterli değildir. Bir liderin vasıflarının temel taşları bu özellikler olabilir ama lider olmak bütünlük ister. Nitekim meşhur kavanoz hikâyesinde anlatıldığı gibi temel taşlarının yanına oturtacağı ek özellikler olmazsa, harcanıp gitmiş onlarca insandan farkı kalmayacaktır. Dünya bu bağlamda bir potansiyel çöplüğüdür.

Günümüzde lider, tek adam değildir. Lider ekibi olan bir takım oyuncusu, bir koordinatör olmaktadır. Bu bağlamda lider cemaatiyle çalışmalı, cemaatine danışmalı ve cemaatiyle karar almalıdır. Cemaatlerde istenen günümüz lideri, insan odaklı, katılımcı, paylaşımcı, yalın, açık, esnek ve öncü kişidir; görev ve geniş görüşlülük sahibidir; insana ve hizmete yöneliktir; ödüllendiricidir; ciddi ve samimidir; güvenilir, olgun ve dürüsttür, birleştirici ve bütünleştiricidir, cesur, çalışkan, azimlidir, ileri görüşlü, alçak gönüllüdür. Tek kelimeyle, "Örnek" kişi olmaktadır. Ayrıca lider, zeki ve bilgilidir; güzel ve etkili konuşmasıyla ikna edicidir, insanlarla iletişimi mükemmeldir. Dolayısıyla günümüzde liderlik, artık doğuştan gelen bir hak ve imtiyaz, bir güç ve yetenek olmaktan ziyade, sonradan elde edilebilen, öğrenilebilen ve geliştirilebilen yönetsel bir nitelik olmaktadır. Bu anlamda her yönetici aynı zamanda liderlik potansiyeline sahiptir. Önemli olan bu potansiyeli ortaya çıkarmak ve kullanmaktır.

Liderler cemaatlerin fertleri tarafından gözlemlenip takip edilen; yani örnek alınan kişilerdir. Lakin bu takipçilik tapınmak yani kulluk değildir. Tarikatlardaki şeyh mürit ilişkisinde örnek almaktan ziyade adeta tapınmak söz konusudur. Cemaatlerde böyle bir şey söz konusu olmamalıdır.

Lider başkalarına bir şeyi isteyerek yaptırma gücüne sahip olan kişidir. En küçük örgütten en büyük toplumlara kadar her çeşit insan gruplarının yaşamı ve gelişmesi lider düzeyindeki yöneticilere gereksinim gösterir.

Liderlik, kişilere hükmetmek değildir: Liderin amacı cemaatini etkileyerek ve cemaatini harekete geçirerek amaçlara ulaşmayı sağlamaktır. Unutmamalı ki lider gücünü cemaatten alır ve izleyenleri ona izin verdiği oranla etkileme gücüne sahiptir.

Lider, cemaatin bireylerini ortak hedeflere yönelten, hedefleri benimseten, cemaatin bireyleri arasında köprüyü oluşturan, dağınık güç ve bilgiyi bir araya toplayıp sinerji oluşturan kişidir. Liderin tanımına açıklık getirebilmek için 'lider kimdir?' sorusu sorulmalıdır. Bu sorunun cevabı şu maddelerde sıralanabilir.

- Sorgulayıcı ve sabırlı,
- Daima önde değil, yeri geldiğinde arka planda duran,
- Prensipleriyle ilkeleri ile hareket eden,
- Zorluklara karşı mücadele eden,
- Cemaatin ilke ve prensiplerini bireysel menfaatlerinin önünde tutan,
- Kararları istişare ile alan,
- Daima değişime açık kişidir.

Liderliğin ne olmadığını vurgulamak da liderlik olgusunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Mesela; Liderlik, bir ayrıcalık pozisyonu değildir:

Liderlik bir süreçtir, bir yer değil:

Liderlik, vazgeçilmez olmak değildir:

Liderlik, doğuştan gelen özelliklerin bir bütünü değildir:

Liderlik, kişilere hükmetmek değildir: Liderin amacı cemaatini etkileyerek ve cemaatini harekete geçirerek amaçlara ulaşmayı sağlamaktır. Unutmamalı ki lider gücünü cemaatten alır ve izleyenleri ona izin verdiği oranla etkileme gücüne sahiptir. Bu noktada *John Maxwell'in "Kendini lider zannedenin takip edeni yoksa o kişi sadece yürüyüşe çıkmıştır"* ifadesi anlam kazanmaktadır.

Lider, bir grubu belirli amaçlar etrafında toplayabilen, bu amaçlar için onları etkileme, harekete geçirme yetenek ve bilgilerine sahip kişidir. Bu açıklamadan da anlaşılabilceği gibi liderliğin esasını başkalarını etkileyebilme ve onları davranışa yönlendirebilme oluşturmaktadır. Kısacası lider; cemaatindeki bireyleri etkileyebilen, nereye, nasıl gidileceğini gösteren, hedef ve görev koyan yani yol gösteren rehber bir kişidir.

Lider adımlarını istişare sonucu çok dikkatli atmalı, yanlış adımlarının topluma onarılmaz yaralar açabileceğini unutmamalıdır.

Lider için sorumluluk almak, lider olmasından kaynaklı unvanlar, mevki ve ayrıcalıklar gibi imtiyazlardan daha önemlidir. Çünkü lider aldığı sorumluluklar ile var olduğunu bilen bir kişidir.

Liderler stratejik düşünürler, bir vizyon oluştururlar, kendi cemaatlerinin ilkelerini, sabitelerini, değişen ve değişmeyen kurallarını belirlerler. Ekiplerini ona göre oluşturur ve cemaatteki ekiplerini, belirlenen vizyona, ilke ve hedeflere ulaştırmak için motive ederler. Yani lider adeta cemaat müntesipleri üzerinde bir ilham oluşturur.

Liderler karizmatik olmalıdır. Karizma çekiciliği ifade etmektedir. Liderlerin karizma sahibi olması da cemaatin büyük ölçüde onlara benzeme çabalarını beraberinde getirecektir. Burada liderin karizması sayesinde cemaatin bu karizmadan ilham alarak lidere büyük bir bağlılıkla bağlanması ve ona benzemek adına onun tüm davranışlarını sergilemesi üzerine etkileşim gerçekleşir. Bu güç daha çok liderin karakteristik özelliklerinin ve yaradılış özelliğinin sonucu oluşan etkileşim aracı olduğu ileri sürülmektedir.

Liderler yenilikçidir ve aynı zamanda çok iyi bir iletişimcidir. Allah Rasulü aleyhisselatu vesselamın insanlarla olan mükemmel iletişim yönü örnek alınmalıdır.

Liderler kendi zamanlarını çok iyi kontrol ettikleri gibi cemaat içindeki çalışma, istişare, organizasyon vb. etkinliklerde de iyi bir zaman yönetimi anlayışına sahip olmalıdırlar.

Liderlik, bir cemaatin hedeflerine ulaşabilmesini sağlamak için insan kaynağını etkin ve verimli bir şekilde yönlendirme becerisidir. Liderin öncelikli görevi cemaatin stratejik iş amaçlarına ulaşması için bir eylem planı hazırlamaktır.

Lider üstünlüğün takvada olduğu yalın gerçeği ile kibirden, gururdan uzak olan ve halkta kendini müsavi görür.

Bir gün Bosna'nın unutulmaz bilge lideri Aliya İzzet Begoviç (Allah rahmet eylesin) savaşın en yoğun olduğu ve bombardımanların arasında bir Cuma namazına gider. Bu esnada imam yaptığı hutbeyi keser, cemaatte ayağa kalkar. Bunu gören Aliya "Hocam siz hutbeye

devam edin. Cemaat sizde oturun. Burada liderde halkta eşittir ancak üstünlük takvadır, belki şu an hepimiz ölebiliriz ama İslam'ın şerefini asla çiğnetmeyeceğiz" diyerek tüm cemaati duygulandırarak liderliğini bir kez daha gösterir.

Lider ahlaklı, nezaketli, kararlı ve yardımsever olmalıdır, Çevresine değer vermelidir. Ve bu hasletlerle cemaat müntesiplerine örnek olmalıdır.

Lider klasik anlamda bir yönetici değildir. Liderlik yöneticiliğin üstünde nitelikleri haiz bir misyon içerir.

Lider, zor anların adamıdır. Gerçek liderler kriz dönemlerinde ve kritik anlarda ortaya koydukları performansla kendilerini gösterirler ve cemaatlerini toparlarlar. Peygamberimiz bu yönüyle erişilmez bir cesaret timsalidir. Huneyn Savaşı'nda ordu dağılma tehlikesiyle karşı karşıya kalınca atını mahmuzlayıp öne atılmak istemesi ve "Ben Peygamber'im bunda yalan yok, ben Abdulmuttalib'in oğluyum." diye haykırması orduya cesaret aşılamış ve yeniden toparlanmasını sağlamıştır.

Lider, Vizyon ve misyon oluşturan kişidir. Geleceği öngörebilme yeteneğine sahiptir. Mücadelecidir, çalışkanlık ve atılım gücüne sahiptir. Cemaati başarıya ve hayra doğru sürükleyen kişidir. Cemaat içinde gelişmeyi teşvik ve motive edici bir hava yaratır. İletişim yeteneği çok gelişmiştir. Entelektüel ve sorgulayıcıdır. Hatalarından daima ders çıkarır. Cemaat müntesiplerine örnek olacak şekilde davranışlarında açık ve tutarlıdır. Söz ve davranışları uyum içindedir. Güçlü ve zayıf yönleri iyi bilen ve hatalarından ders çıkaran kişidir.

Lider, tebliğinde ısrarlı olmalıdır. Ayrıca o, mesaisini insan yetiştirmeye teksif etmeli, sürekli insan unsuruyla meşgul olmalıdır.

Liderin en büyük sermayesi insandır. Bundan dolayı lider, cemaatinin her yönden gelişip yetişmesine çalışmalı, bunun için gerekli imkân ve ortamları hazırlamalıdır.

Bir liderin, cemaati ve arkasındaki insanlar tarafından her yönüyle hüsn-ü kabul görmesi ve onun güvenilir, itimad edilir bir insan haline gelmesi; ferdî, ailevî, içtimaî, iktisadî, siyasî, o topluma ait bütün problemleri çözmesine bağlıdır. Bir lider arkasındaki insanların böyle ferdî, ailevî, içtimaî problemlerini çözdüğü ölçüde kabul görür ve onlar tarafından sevilir, sayılır,

omuzlara alınır, bayraklaştırılır ve ebedlere kadar ona sahip çıkılır. İşte Hz. Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi ve sellem), insanlık için bütün problemleri çözen böyle bir liderdi.

Lider, cemaatindeki ve bilhassa kadrosundaki elemanları çok iyi tanımalıdır. Kimi, neyden mesul tutacağını; kimden neyi ve ne ölçüde bekleyeceğini; kime hangi işi tevdi edeceğini çok iyi bilmelidir. Lider, insan sarrafıdır. O idaresi altındaki insanları herkesten çok daha iyi tanır. Kimi nerede, ne kadar ve ne maksatla istihdam edeceğini; kime hangi işi gördüreğini bilmeyen ve bunda isabet kaydetmeyen insan, iyi bir lider olmak şöyle dursun, sıradan bir idareci bile değildir.

Bunun yanında o, plânladığı işlerin seyrini öyle ayarlamalıdır ki, ortadaki insan da, en aksiyoner insan da bu seyrin hızından rahatsızlık duymamalıdır.

Lider, özellikle cemaatine ait problemleri çözmeye açık olmalıdır. Bu problemler, ferdî, ailevî, idarî, adlî, iktisadî ve içtimaî olabilir. Lider bunların hepsini gayet rahatlıkla çözmelidir.

“Liderin hem kendi duygularının, hem de cemaat müntesiplerinin duygularının farkında olmalı, onları anlamalı, onlardan gerek kişisel alanda gerekse kişiler arası ilişkilerinde etkin bir biçimde yararlanmalıdır.”

Lider cemaat müntesiplerinin duygusal ve davranışsal eksiklikleri teşhis edip tedavi eder. Lider insanlar potansiyeli açığa çıkardıkça diğer insanlar zamanla kaybettikleri özgüveni kazanmaya baslar. Bu süreçte lider cemaat bireylerinin her bireyin aktif katılımı sağlar.

Lider insan cemaatine daima pozitif mesaj verir. Muhabatında olumlu değişim arzular.

Bizim için inanılmaz gelen başarıları sürekli tekrarlayan lider insanları çevremizde görürüz.

Lider, cemaatindeki ve bilhassa kadrosundaki elemanları çok iyi tanımalıdır. Kimi, neyden mesul tutacağını; kimden neyi ve ne ölçüde bekleyeceğini; kime hangi işi tevdi edeceğini çok iyi bilmelidir. Lider, insan sarrafıdır. O idaresi altındaki insanları herkesten çok daha iyi tanır. Kimi nerede, ne kadar ve ne maksatla istihdam edeceğini; kime hangi işi gördüreğini bilmeyen ve bunda isabet kaydetmeyen insan, iyi bir lider olmak şöyle dursun, sıradan bir idareci bile değildir.

Bu durum o insan için bir şans veya Allah vergisi olarak düşünürüz oysa ki o sonuç bir şans eseri değil, bilinçli yoğun bir çabanın ürünüdür. Güzel düşünce güzel eylemde birleşir. Eylem tekrarlandıkça alışkanlık olur. Alışkanlık mükemmeli tekrarlamaya devam eder. Lider insanlar olumlu alışkanlıkları yoğun bir çaba ile konsantre olarak hayatına uygular ve meyvelerini alır. Yani lider gayret eder Allah ona başarıyı nasip eder.

Liderin, önüne çıkan engeller ve güçlükler karşısında, amacını izlemek konusunda kararlı olmasıdır. Kararlılık ve azim liderin önemli özelliklerindendir. Bu özellik-

ler cemaatin motive edilmesinde ve lidere olan güvenlerinin kavileşmesinde önemli vasıflardır.

Her lider, seri ve sıhhatli karar verme özelliğine sahip olmalıdır. Bilinen bir husustur ki, karar verme, yapılacak işlerin esası mesabesindedir. Ancak, her karar isabetli olmadığı gibi, vakitsiz de olabilir. İster gecikme, isterse vakitten erken verilen kararlar, asla isabetli kararlar değildir. Onun için, bir liderin aldığı kararı isabetli almış olması cemaati son derece önemli yönde etkileyecektir.

Başarılı bir liderde aradığımız ve birkaç maddesini saydığımız bu hususlar, bütünüyle ele alındığında, görülür ki, dünyanın en başarılı lideri, Hz. Muhammed Aleyhisselâm’dır. Öyle ki bu hükme, bütün peygamberler de dahildir. Zira O, saydığımız vasıfların hepsini, zirvede ele almış, zirvede yakalamış ve zirvede temsil etmiş müstesna ve seçkin bir şahsiyettir. O’nun gibi bir ikinci şahsı göstermek de mümkün değildir.

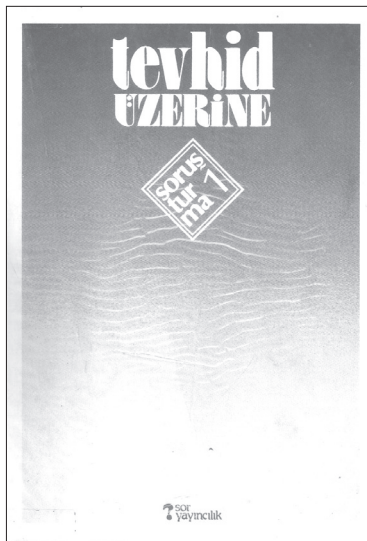
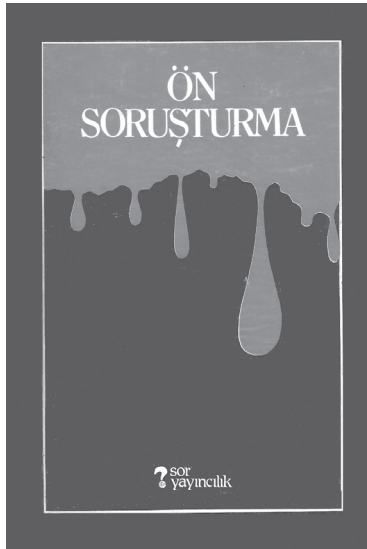
Hülasa şunu net olarak ifade edebiliriz ki, o da liderler cemaatler için olmazsa olmaz mesabesindedir. Önemli olan cemaatin içinden her daim yeni liderlerin yetişmesidir. Rabbim bizleri islam cemaatinin hadimi muvahhid liderlerden olmamızı nasip eder inşallah.

Sorularla Gelmişti Sor Yayıncılık Okurlarına

Fatih PALA
fatihpalafatih@gmail.com

Tevhidî bir bilinç ve muvahhidce bir yaşam için cümlelerin saf'a gelerek oluşturduğu kitapları, Müslüman okuyucuya ulaştırma derdini taşıyan bir yayınevimiz vardı bir vakitler. Bu kitapların içeriğinde, Müslüman zihni inşa edici ve Müslümanca bir dünya kurma gayesindeki sorular ve o sorulara verilmiş uzun boylu cevaplar yer edinmişti. Soranlar da sorulanlar da büyük bir davanın sahibi insanlardı. Soruyu doğru, güzel ve isabetli sormanın yanında; cevabı da doğru, güzel ve yine isabetli vermek de önemliydi, gerekliydi.

Kendisini unutma ve unutturma hakkımız olmayan, ümmete değer üretme çabasındaki o yayınevimiz Sor Yayıncılık'tı. Bünyesinde, bizim bildiğimiz, soru-cevap -yani soruşturma- şeklinde altı adet kitap neşredildi. Bunlar Ön Soruşturma, Soruşturma-1 Tevhid Üzerine, Soruşturma-2 Kur'an ve Sünnet, Soruşturma-3 Fıkıh/İçti-had, Soruşturma-4 Tarih/Siyer ve Kürt Soruşturması. Biz, burada bu soruşturma eserlerinin -Kürt Soruşturması hariç- ilk

beşinden dem vurmak istiyoruz. Neler sorulmuş, kimlere sorulmuş, nelere/nerelere varılmış onu sunmak amacındayız.

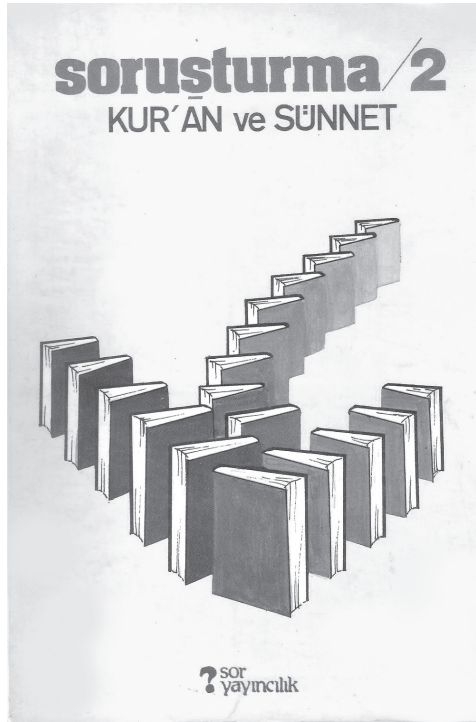
Pek çok güzel Müslüman Büyüğümüze kaldırabilecekleri sorular yöneltilmiş

Öncelikle şu konuya değinmek gerekir ki; bu topraklarda, yaklaşık seksenlerin başından itibaren sahih kaynaklara dönme ve salih şahsiyetler olma davasını güden insanlar, çok güzel işler kotarmışlardır ya da kotarma adına büyük gayretler sarf etmişlerdir. Gerek siyasî şartlar, gerek sosyal yoksunluklar, ortaya iyi işler çıkarma sevdasında olarak ve büyüyecek gelen uyanış/diriliş çığına, çığına engel teşkil etmemiştir. Allah(azze ve celle)'ı razı etme ve hak din İslam'ı hayata hâkim kılma mücadelesindeki bu samimi ve ihlâslı adımlar/adamlar, ukba merkezli yürüyüş sergilemişlerdir.

Her biri kendi alanında ihtisas sahibi olan pek çok güzel Müslüman'a, büyüğümüze kaldırabilecekleri oranda sorular yöneltilmiş. 'Ön

Soruşturma'da(1986) Abdullah Büyük, Abdullah Erkam, Ali Arslan, Ali Buluç, Ali Şafak, Akif İnan, Atasoy Müftüoğlu, Atilla Özdür, Edip Yüksel, Ercüment Özkan, İbrahim Ulvi Yavuz, M. Abdullah Özdemir, M. Said Çekmegil, Metin Köse, Metin Önal Mengüşoğlu, Seyyid Ahmed Ağırman, Yaşar Kaplan, Yusuf Kerimoğlu ve Zübeyir Yetik'e, anlam alanları daraltılan ve aslından uzaklaştırılan kavramlarımızdan birisi olan 'Hicret'in kavramsal ve eylemsel yönü, o günlerde dünyanın dört bir yanındaki, özellikle cihad halinde olan bölgeler ve tüm dünya Müslümanlarının durumu, kaynaklara (Kur'an ve Sünnet) indiklerini ve Peygamberî metod ışığında yol aldıklarını ifade eden, özellikle gençlerin oluşturduğu kesimin durduğu yer ve tevhid'in yerleşmesi için mücadele vermeyi üstlenenlere düşen görevler hakkında sorular sorulmuş. Kimi uzun ve kimi de oldukça özet olacak şekilde dağarcıklarındaki kardeşlerine aktarmışlar. İlk eserleri olmasına rağmen, doyurucu bir nitelikte gelmiş Ön Soruşturma.

'Soruşturma-1 Tevhid Üzerine'(1987) isimli ilk kavram ve terim ağırlıklı eserde, tevhid ile ilgili 5 geniş muhtevalı sorular gelmiş muhataplara. Bu çalışmada, cevap ehli kadroda büyük bir artış görüyoruz. Ve zaten diğer eserlerle bir karşılaştırma yapıldığında, yoğunluğun bu kitapta olduğu kolayca fark edilecektir. Abdullah Koç, Abdullah Büyük, Abdurrahman Çobanoğlu, Ahmet S. Müftüoğlu, Ali Arslan, Ali Şafak, Atasoy Müftüoğlu, Atilla Özdür, Bahaddin Yıldız, Ercüment Özkan, Hasan

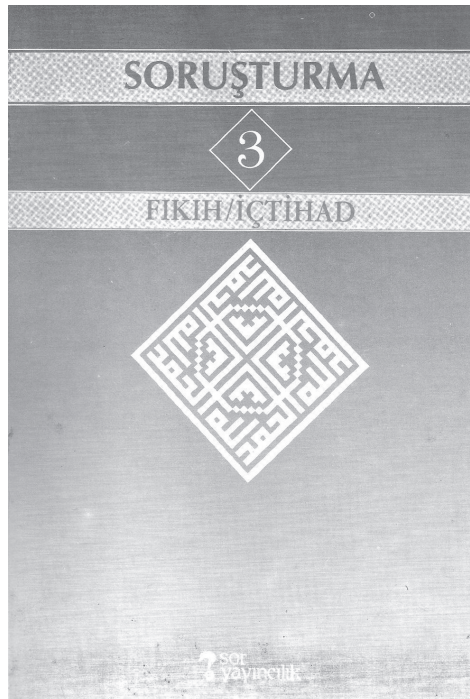

Seyfi, Hekimoğlu İsmail, Hikmet Algül, İbrahim Ulvi Yavuz, Lütfullah Cebeci, M. Abdullah Özdemir, M. Beşir Eryarsoy, Mehmed Kerim, M. Said Çekmegil, Mehmed Şerifoğlu, Metin Önal Mengüşoğlu, Said Hakim(Mehmed Alagaş), Süleyman Karagülle, Süleyman Ulu dağ, Veli Ulutürk, Yusuf Kerimoğlu(Hüsnü Aktaş), Zübeyir Yetik'ten oluşan yirmi yedi aydın, alim ve mütefekkir Müslüman'a tevhidin ne olduğu, nasıl anlaşıldığı, nasıl anlaşılması gerektiği, sadece "La ilahe illallah" denilerek cennete girilip girilmeyeceği, cahiliye toplumundaki müşriklerin Allah ve ilah inancıyla vahye şahitlik

etmiş Müslümanların inançları arasındaki farkın ne olduğu, sahabe nesliyle günümüz Müslümanlarının yine inanç noktasındaki benzerlik ve farklılıklarının durumu, bir inanç ve amel bütünlüğünü arz eden tevhidin hayata nasıl aktarılması gerektiği ve tevhid'i anlamak için yalnızca Kur'an'ın yeterli gelip gelmeyeceği, sünnetin bundan soyutlanıp soyutlanamayacağı türünde her biri birbirinden kıymetli sorular yöneltilmiş. Cevapların hepsinde ayrı bir deryaya daldığımızı ve rengârenk bir bahçede gezdiğimizi hissediyoruz.

Tarihin, insanlar için taşıdığı tarifsiz önemi gündeme almışlar

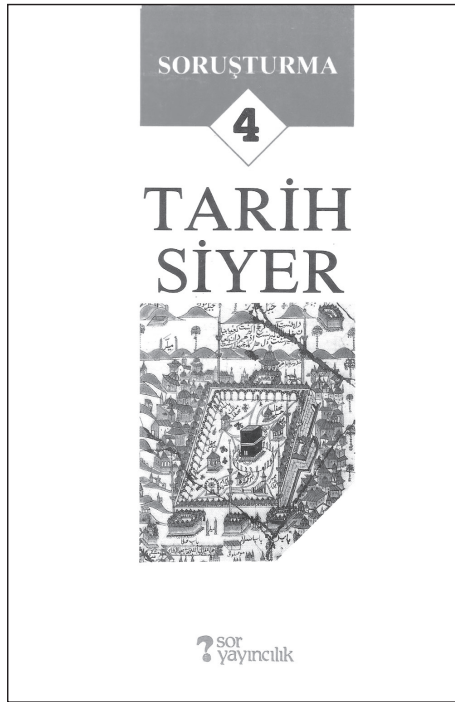
O günlerin Müslümanlarının, iman ettikleri değerler konusundaki açıklıkları ve ihlâslı yürüyüşleri, ardı ardına gelen eserlerle belirginlik kazanıyor. Serinin 3. çalışması olan 'Soruşturma-2 Kur'an ve Sünnet', aynı yıl içerisinde(1987) Tevhid Üzerine'den hemen son-

ra geliyor. Ali Ünal, Atasoy Müftüoğlu, Ercüment Özkan, Hikmet Zeyveli, H. Avni Kansızoglu, İbrahim Canan, M. Beşir Eryarsoy, M. Said Çekmegil, Mehmed Şerifoğlu, Suat Yıldırım ve Yusuf Kerimoğlu'na sunulan ilaç mesabesindeki sorulara ümmetin yaralarına merhem gibi gelecek cevaplar verilmiş. Kitapta, Kur'an ve Sünnet arasındaki farkların ve irtibatların belirtilmesi, Kur'an ve Sünnet'i doğru anlayabilmenin ve bu anlayış üzerinde birliği sağlayabilmenin yolu, günümüz Müslümanlarının Kur'an ve Sünnet'le irtibatlarının boyutu, dillerden düşürülmeyen 'Kur'an ve Sünnet'e dönüş' ifadesinden ne an-

laşılması gerektiği gibi sorulara cevaplar istenmiş. On yıllar boyu tartışıla gelen sünnet ve hadis mevzularını gündem alan cevaplar, konunun meraklısı için taşları yerine oturtucu mahiyette.

1988 tarihine gelindiğinde Sor Yayıncılık yine boş durmaz ve bu yılı 'Soruşturma-3 Fıkıh/İctihad' eseriyle karşılar. Fikir ve düşüncelerine başvurmayı uygun gördükleri ilim, irfan ve düşünce adamlarının içinde Ali Şafak, Atasoy Müftüoğlu, Hayreddin Karaman, Hüseyin Avni Kansızoglu, Kemal Ersözlü, Mehmet Çağlayan, M. Nazif Şahinoğlu, M. Said Çekmegil, Yusuf Kerimoğlu'nun belirlediğini görüyoruz kitap sayfalarını çevirdiğimizde. Bu baba adamların kapısı, babalar gibi sorularla çalınıyor. Kur'an ve Sünnet'ten sonra fıkıhın bağlayıcılığı, Rasulullah döneminde fıkıh derken neyin anlaşıldığı, fıkıh konularında değişiklik olup olmayacağı, Saa-det Asrında konulan hükümlerden zamanımızda aynen istifade edilip edilmeyeceği, içtihadın sınırları, müctehid olmanın şartları olduğu gibi mukallid olmanın şartlarının da olup olmadığı, her Müslüman kendince Kur'an ve Sünnet'ten hüküm çıkarıp çıkaramayacağı, bir mezhebe bağlı olmak ya da mezhep-dışı davranmak, davetçi Müslümanların fıkıh ve içtihadla olan alakalarının nasıl olması gerektiği gibi mevzuları kapsayan uzun boylu sorulardır bunlar. Her bir muhatap, ilimleri ve sorumlulukları dâhilinde cevaplarını yakıştırmışlar sorulara.

İlkinin yayınlanışının üzerinden 28 yıl geçmiş

Ve son olarak, 4. soruşturma eseri Tarih/Siyer, 1991'de Müslüman okuyucuya selam verir. Bu defa fikrine başvuru alanlar Ahmed Ağırakça, İhsan Süreyya Sırma, İrfan Aycan, Mikail Bayram, Mustafa Ağırman, Mustafa Kaplan ve İmaduddin Halil olur. Tarihin, insanlar için taşıdığı tarifsiz önemi gündeme almak gayesiyle, bu soruşturmanın başına geçer Sor Yayıncılık emektarları. Tarih/siyer konu ve kavramlarının muhtevasına yönelik okuyucuya belli bilgiler verildikten sonra, bu yedi güzel Müslüman sorularla

baş başa bırakılmış. Tarihin ne olduğu ve tarihten ne anlaşılması gerektiği, Müslümanların tarihe bakış açılarının nasıl olacağı, yazılan ya da yazdırılan tarihlere inanmanın boyutu, İslam tarihi mi yoksa Müslümanların tarihi mi denileceği, tarihî veriler konusunda Kur'an-ı Kerim'in konumu, davetçi Müslümanların çalışmalarında siyerin yeri, yine davetçilerin çalışmalarında tarih ve siyerden faydalanma zorunluluklarının derecesi, tarih-toplum ilişkisi nedir ve nasıl olmalıdır türü, sorulanını okkalı cevaplara yelten-direcek ve tarihe geçecek sorulardır bunlar.

Haklarında cümleler dizdiğimiz bu çok değerli beş eserin bugün yenileri oluşturulmalıdır. İlkinin yayınlanışının üzerinden 28 yıl geçmiş olan bu çalışmalarda, kendilerine yöneltilen sorulara imanî ve amelî sorumlulukları gereği cevap verenlerden kimileri (Akif İnan, Ercüment Özkan, Bahaddin Yıldız, M. Said Çekmegil gibi) bugün aramızda yoklar. Fikir adamları, göçüp gitseler de fikirleriyle yaşarlar insanlar nezdinde.

Bu eserler, yeniden okunduğunda, o günlerden bugünlere pek de bir şeylerin değişmediği, soruların ve sorunların değişiklik arz etmediği anlaşılacaktır. Aynı şekilde, an'ımızın muhtaç olduğu cevapları içinde barındıran bu çalışmalar, öneminden ve değerinden hiçbir şey kaybetmiş sayılmazlar.

Yeni Dünya Düzenine İmanın Şartları

Mustafa GÜLDAĞI
mustafaguldag@gmail.com

Amerika, İsrail ve Batılı devletlerin ortaklaşa yürüttüğü “**Yeni Dünya Düzeni**” projesi vardır. Dünya halklarını bu projeye ikna edip uymalarını sağlıyorlar. Dünyayı bu projeye göre dizayn ediyorlar. Dünyanın bu Yeni Dünya Düzeni projesine iman etmesini istiyorlar. Bu Yeni Dünya Düzenine imanın 6 şartı vardır.

- 1) Amerika’nın her şeyi gördüğüne, bildiğine ve işittiğine iman.
- 2) Liberalizmin zihinlere hakimiyetine iman.
- 3) Sözde İnsan hakları safsatasına iman
- 4) Ilımlı ve evcilleştirilmiş İslam’a iman.
- 5) Demokrasinin hakimiyetine iman
- 6) Silahı eline alıp Allah yolunda cihat edenlerin terörist olduğuna iman.

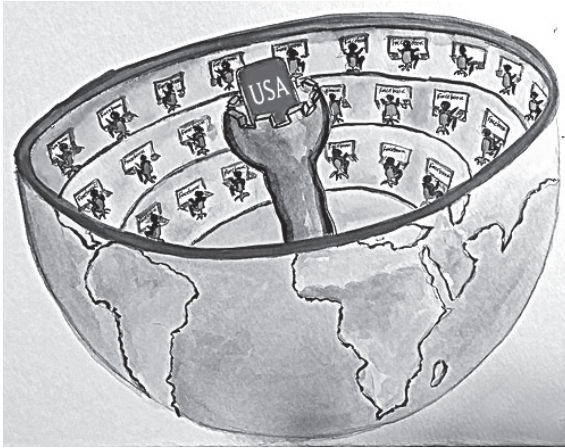
Gelin şimdi bu şartları tek tek açıklayalım:

1) AMERİKA’nın her şeyi gördüğüne, bildiğine ve işittiğine iman

Bu topraklarda yetişmiş olan her nesil şu cümleleri duymuştur: “**Amerika izin vermeden hiçbir şey yapılamaz**”. Evet nesillerin zihinlerine bu yerleştirilmişti. Amerika büyük ve yüce bir ilah gibi anlatılıyordu. Halbuki Allah’ın izni olmadan hiçbir şey yapılamazdı. Yine şu cümleleri her nesil duymuş ve algılarına yerleştirmişti: “**Amerika her şeyi bilir, dinler, görür, işitir.**” Evet, algılarda büyük bir Amerika ilahı oluşturulmuştu. Dünyayı o dizayn ediyor, her şeyi o ayarlıyordu. Halbuki Amerika bir hiçti.

İnsanlar Amerika’yı ilah gibi görmeye başlayınca Amerika da ilahlığa soyunmuştu. Firavun’a sormuşlar “Sen nasıl ilah oldun?” diye. Firavun demiş ki “**Baktım herkes bana ilah diyor ilah gibi muamele ediyor ve benden korkuyorlar ben de bari ilah olayım dedim**” diyor. Zaten Firavun ve Firavun düzenlerini büyüten şey insanların Allah’ın sıfatlarını Firavun’a, Amerika’ya, Rusya’ya, İsrail’e yüklemeleriydi. Her şeyi bilip, işiten, gören, dinleyen ve her şeyi ayarlayan Allah (cc) idi. Amerika artık Firavun gibi hareket ediyor ve kendi çıkarlarına uymayan her şeyi yok ediyordu. Yıkılmaz bir şey gibi görüyorlar. Halbuki Amerika’dan daha güçlü nice düzenleri Allah (cc) helak etmiştir. Dünya medyası sürekli Amerika’nın çok büyük,

yenilemeyecek bir küresel güç olduğunu algılara yerleştirmektedir. Bu yüzden yeni yetişen nesil köle psikolojisi ile büyüyor. Biliçaltlarına Amerika'nın kölesi olduğu yazılıyor. Yazılım ve program yükleniyor. Köle programı. Unutma iki gözüm: **En büyük küresel güç Allah'tır (cc)**. Allah'a başkaldırıp isyan eden bir düzen hep yıkılmıştır. Ben hiç yıkılmadığını görmedim, okumadım. Kesinlikle helak olup yıkılmıştır.

2) Liberalizmin zihinlere hakimiyetine iman

Liberalizm, ekonomide, sosyal hayatta özgürlüktür. İsteyen zina eder, isteyen faiz yer, isteyen genelev açar işletir, isteyen Allah'a hakaret eder. İsteyen çıplak gezer. İsteyen travesti olur. İsteyen her türlü pislği yapar. Demokratik düzen bunu garanti altına alır.

Liberalizm, her türlü pislğin ve çirkeflğin mübahlaştığı bir düşünce biçimidir. İnsanların liberalleşmesi için her türlü plan ve projeler yapılmaktadır. TV programlarından müziklere kadar, dizilerden sinemalara kadar, konserlerden festivallere kadar her türlü argümanlar kullanılarak liberal bir kafa ve hayat tarzı oluşturulmaktadır. Liberalleşen kafalar şu ayeti sürekli tekrarlarlar **"Dinde zorlama yoktur."** Evet, sürekli bu ayeti okurlar. Çünkü yaptıkları pislklere kimsenin karışmasını istemezler. Halbuki bu ayet Müslüman olmayanlar için inmiştir. Müslüman olması için zorlanmaz. Müslüman ise haramı pislği bırakması için zorlanabilir. Liberal ekonomilerde sömürü düzeni kurulur. Yani kapitalist düzenin başlangıç aşamasıdır. Para birkaç zenginin elinde toplanır ve fakirler hep fakir zenginler hep zengin kalır. Liberalizm ile birlikte Batı kültürü yaygınlaştırılır. **Liberalizm insanları gıdıklayarak katletmektedir.** Liberalist hayat başta güzel hoş gelir eğlencelidir. Ama eğlencenin, zevkin, tüketimin, hazın bağımlısı olmaya başlarsınız. Halbuki toplumları gıdıklayarak öldürüyorlardır. Liberalist düzende **"Hedonist"** bir nesil yetişmeye başlar. Hedonizm, hazcılık ve zevkperestliktir. Haz ve zevke tapılır. Haz vermeyen her şey gereksizdir. Hayatın tek amacı haz ve zevktir. Haram ve günahlar haz verdiği için iyi şeylerdir. Liberalleşen İslam ülkelerinde hedonist nesil yetişmeye başlamıştır. Hedonist nesil Batı'yı bir çöplüğe sürüklemiştir. Ve toplumda ahlak kalmamıştır. Evlilik dışı ilişkiler artmış, alkol toplumda yaygınlaşmıştır. Zevk verdiği için uyuşturucu kullanımı artmıştır. İşte liberalleşen ülkeler ve liberalleşen kafalar zamanla hedonistleşmiş ve ahlaksızlıklar artmıştır. İşte topraklarımızda olan da budur. Benim can dostum: **Fazla özgürlük harama bulaştırır ve kalbi öldürür. Fazla özgürlük devlet içindeki pislklere artırır ve devleti de öldürür.**

3) Sözde insan hakları safsatasına iman

Batı'da bir insan haklarından bahsedilip durulur. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra 10 Aralık 1948'de **"İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi"** imzalanmıştır. Buna göre devletler insanlığa ve insan haklarına karşı yapılan saldırıları önleyebilecekti. Batı bunu onayladı. Ama hiçbir zaman insan ve insanlık korunmadı. Bu "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" Batı'nın illüzyon gösterilerinden bir tanesiydi. Batı ve Amerika hiçbir zaman ne insanı ne de insanlığı hiç düşünmezdi. Batı sadece çıkarlarını düşünürdü.

Çıkarlarına uymayan her insan, grup, örgüt ve cemaat hayvandı. Hayvan gibi muamele görür öldürülürdü. İsrail senelerdir Filistin’de katliam yapar ama ne BM ne Amerika ses çıkarmaz. Çünkü onlara göre Filistinliler ve mazlum halklar insan değil hayvandır. Bu insan hakları bildirgesinin bir maddesinde İşkence ve kölelik yasağı vardır. Ama en büyük işkence ve köleliği Batı ve Amerika yapmaktadır. Batı ve Amerika her yerde “İnsan hakları, İnsan hakları, İnsan hakları” diyerek hipnoz yapmaktadır. Kendi vatandaşlarına bir şey olunca insan ve insanlık haklarını uyguluyorlar ama bir Müslümana ve mazlum bir halka acımasızca katliam yapıldığında görmezler. İşte Suriye, İşte Halepçe, İşte Sisi’li Mısır, İşte Filistin, İşte Doğu Türkistan, İşte yıllarca sömürülen Afrika halkları. Hiç bir Batılı gücün gördüğü yok. Sizin insan haklarınız batsın!

4) ılımlı ve evcilleştirilmiş İslam’a iman

Şu an Batı kültürünün ve Küresel güçlerin karşısındaki en büyük güç İslam’dır. İslam’ı ortadan kaldıramazlar. O zaman kendilerine uyan bir İslam oluşturmak zorundaydılar. Bu İslam Batı’nın zulmüne, sömürüsüne karışmayan bir İslam olacaktı. Batı’nın her türlü pisliğine “hoşgörülle” yaklaşacaktı. Malumunuz İslam “hoşgörü” diniydi(!) Her türlü pisliği katliamı çirkefliği hoşgörmeliydi(!). Benim can dostum, İslam’da hoşgörü yoktur. İslam günahı, haramı, çirkefliği ve katliamı “hoş” görmez. Sadece insanlara faydalı, helal olan şeyleri hoş ve iyi görür. Allah’ın hoş ve iyi demediğine bir Müslüman hoş ve iyi diyemez. Hoş ve iyi göremez. En azından bu kötü der karışmaz. İslam’da müsamaha vardır. Belirli bir müddet için haramı bırakması için müsamaha gösterilir insana. Pisliği, haramı, şirki hoş görmek dinden çıkarır. İki gözüm bunları hoş göremeyiz. Hoş göre göre bu haram ve pislikler mübahlaşır. Nitekim öyle de oldu. 2005’de ölen Papa 2. Jean Paul’un şu cümlesini hatırlatmak isterim:

“Birinci bin yılda Avrupa’yı, ikinci bin yılda Afrika ve Amerika’yı Hristiyan yaptık. Üçüncü bin yılda Asya’yı Hristiyan yapmalıyız.” Bunun için önlerindeki tek engel İslam’dı. Bu engeli aşmanın yolunu da bulmuşlardı.

“Dinlerarası Diyalog” ile de önlerindeki İslam engelini kaldırıp tüm Müslüman halkları Hristiyanlaştırmak kolaylaşacaktı. Ve bunun için de Dinlerarası Diyalogu kabul eden tüm cemaatlerin dünyada önü açıldı. Müslüman ülkelerde bu işe soyunan bir çok cemaat ve cemaat lideri vardır. Pakistan’dan Türkiye’ye kadar. Arap ülkelerinden Asya ülkelerine kadar Hristiyanların şirk dolu amelleri ve inançları Dinlerarası Diyalog ile helalleştirildi. Hristiyan ve Yahudilerin de cennete girebileceği dillendirilmeye başlandı. Bunu kabul etmeye başlayan Müslümanlar Hristiyan olmaya meyledecek olacaktı da. Çünkü Hristiyanlıkta çok para vardı. Madem Hristiyanlar cennete de girecek o zaman Hristiyan olmak daha iyiydi. Benim iki gözüm; İslam, hoşgörü, sevgi dinidir diyerek evcilleştirilmiş ılımlı bir İslam oluşturdular. Benim iki gözüm, can dostum, yaklaşık iki yüz yıldır şunu yapmaya çalışıyorlar: **İmamı papazlaştırmaya, Camiyi kiliseleştirmeye, Kur’an’ı İncilleştirmeye çalıştılar. Ve bu proje devam da ediyor.**

5) Demokrasinin hakimiyetine iman

Demokrasi çok tanrılı dünyada tanrılardan sadece bir tanesidir. Son 200 senedir silahlı işgalle, medyayla, müzikle, kapitalist düzenin çarklarıyla, atanmış kukla diktatörlerle halklara yaptığı baskıyla, dünya halklarına seküler hayat tarzının dayatılmasıyla insanlar cehalet içinde bırakılmıştır. Halklar nasıl hangi sistemle yönetileceklerini bilemez hale gelmişlerdir. Tam bu aşamada Yeni Dünya Düzeninin sahipleri tarafından tüm dünya ülkelerine "demokrasi putu" ve tanrısı ihraç edilmiştir. Dünya halklarının gözünde ve algılarında demokrasiyi ulaşılabilecek en büyük hedef haline getirdiler. Özgürlük, eşitlik ve kendini ifade etme özgürlüğü gibi süslü kelimelerle demokrasi putunu süslediler. Ama hiç de böyle değildi. Demokrasi dediğimiz şey aslında Batılı ülkelerin ve Amerika'nın çıkarlarına ters olan her şeyin ortadan kaldırılmasıydı. İşte demokrasi tam da buydu. Demokrasi, Amerika'nın dünyada özgürce her şeyi yapabilmesiydi. Katliam, cinayet, darbe, sömürü, fesad, fitne... Amerika'nın demokrasi götürdüğü yerlere bakmanız yeterli. Demokrasi, halk ne derse o olur değildi. Bu sadece göz boyamaydı. Demokrasi, "Amerika ve emperyalist ülkeler ne derse o olur" demekti aslında. Demokrasi sadece bir yönetim şekli değildi. Demokrasi bir "düşünme biçimiydi." Demokrasiyi alırken aslında demokrasinin kültürünü de sosyal ve hukuk hayatına egemen kılıyorduk. Tabi demokrasi Batı kültürünü de beraberinde empoze ediyordu. Demokrasi aynı zamanda bir kültürün taşıyıcısıydı da. **Eflatun** ise demokrasiyi "**Şarlatanlar düzenidir**" diye tanımlamıştır. Kur'an, şarlatanların ve batıl düzenlerinin çökmeye mahkum olduğunu belirtmiştir. Şarlatan düzen bol bol şarlatan üretti. Şarlatanca yaşantılar oluştu.

6) Silahı eline alıp Allah yolunda cihad edenlerin terörist olduğuna iman.

Benim can dostum değerli okuyucu. Şunları unutma: Amerika'nın öncülüğündeki NATO güçlerine karşı cihad eden Müslüman modeli bitirilmeliydi. Bunun için ılımlı, canımlı cicimli bir İslam ürettirler. "**Cihad iradeleri**" olmayan bir Müslüman tipi oluşturdular. Cihad edenleri de terörist ilan ettiler. Bunu da medya güçleriyle tüm Müslümanların kafalarına soktular. Dünyadaki medyanın %85'i Yahudilerin kontrolündeydi zaten. Öyle bir duruma geldi ki, Amerika'nın, İsrail'in, Fransa'nın, Rusya'nın en gelişmiş silahlarla yaptığı katliamlar unutturuluyor ama

eline silah alıp küfre karşı cihad eden gruplar insanların gözünde canavar ve terörist olarak gösteriliyordu. Müslüman halklar da buna kanıyordu. Medya ile resmen hipnoz ve illüzyon yapılıyordu. Cihad eden sakallı çeçen mücahidlerini gördüğümüzde tiksinecek ve korkacak duruma getirmişlerdi bizi. Ama yakışıklı ve tam bakımlı Amerika askerleri sevimli ve cana yakın geliyordu. İşte bunu illüzyonla sağladılar. Cihada ve Batı'nın emperyalizmine karşı direnen alimleri de Bangladeş'te olduğu gibi ya idam ettirecekler ya da hapislerde çürüteceklerdi. Benim iki gözüm, **İslam, hoşgörü, sevgi diniydi de Peygamberimiz neden 25 savaşa katılıp kafilere karşı kılıç salladı?** Buradan anlıyoruz ki Müslüman gerektiğinde eline silahını alır, örgütlenir ve cihadını yapar. Örnek Bedir, örnek Uhud, örnek Hendek, örnek Mute, Tebuk, Huneyn... Evet o zaman Peygamberimiz de sahabeler de (hâşâ) terörist(!). Çünkü inançlarını korumak ve kâfirlerin sömürü düzenini yıkmak için silahlanıp savaş yaptılar. Çeçen mücahidine, Afgan mücahidine, Suriye'deki Nusret mücahitlerine terörist diyenler bir kez daha düşünsün. Çünkü dolaylı yoldan Peygamberimiz ve Sahabelere de terörist demiş oluyorlar. Biz kesinlikle IŞİD'i desteklemiyoruz. Ve yanlış buluyoruz. IŞİD zihniyetine de karşıyız. Ama gerçekten Allah yolunda savaşan insanlar olduğunu da göstermek istiyoruz ve Müslümanların uyanık olmasını istiyoruz. Çünkü Batı ve küresel medya onları da terörist ilan ediyor. Benim iki gözüm can dostum, havayı iyice kokla. Bak her yer, her şey yalan kokuyor... Selam ve dua ile...

Kur'an-ı Kerim'i Ne Kadar Okuyoruz?

Muhammed Yusuf AKÇAY

Hamd Allah Subhanehu ve Teâlâ'yadır. Salat ve selam ise O'nun Rasulü'ne Ehl-i Beytine ve ashabına olsun. Bundan sonra:

"Biz O'nu insanlara ağır ağır okuyasın diye bölüm bölüm ayırdığımız bir Kur'an olarak (indirdik). Biz onu kısım kısım indirdik." (Kehf, 106)

"Elif, Lam, Ra. Bu insanları Rabblerinin izni ile karanlıklardan nura, Aziz Hamidin yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (İbrahim, 1)

Allah sana rahmet etsin. Bil ki Kur'an bizim hayat kitabımızdır. Hayatımızı ona onun içindeki emirlere göre şekillendiririz. O halde hayat kitabımız olan Kur'an'ı çok okumalıyız ki hayatımızı ona göre şekillendirelim.

Ebu Hureyre'nin bildirdiğine göre Allah'ın Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah'ın evlerinden birinde Kur'an'ı okumak ve aralarında mütalaa etmek için bir araya gelen topluluğun üzerine sükunet iner, rahmet onları sarar, melekler onları kuşatır ve Yüce Allah da onları katındakilerin yanında anar." (Cem'ul-Fevaid, no:6705)

Ebu Hureyre şöyle rivayet eder: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem : "Döndüğünüz zaman evinizde üç tane iri ve besili deve görmek ister misiniz?" diye sorduğunda, ben: 'Evet!' dedim. Bunun üzerine: 'Kişinin, namazında okuyacağı üç ayetinin olması iri ve besili üç devesinin olmasından daha hayırlıdır!' buyurdu. (Cem'ul-Fevaid, no: 6706)

Müslümanın okuyacağı Kur'an sayesinde hem hayatı Allah'ın istediği şekilde düzene girecek hem de bundan ecir kazanacak.

Ukbe b.Amir, Rasulullah'tan sallallahu aleyhi ve sellem şu sözünü nakleder: "Kur'an'ı açıktan (göstererek) okuyan kişi açıktan sadaka veren kişi gibidir. Kur'an'ı gizliden okuyan kişi de gizlice sadaka veren kimse gibidir." (Cem'ul-Fevaid, no: 6712)

Nitekim Kur'an okuyan kişi ecir sahibi olur. Fakat sadece okumakla yetinmemelidir. Okuduğuyla amel etmelidir ki hayatına faydalı olsun.

Ebu Hureyre, Peygamberimizden sallallahu aleyhi ve sellem şöyle nakleder: "Kıyamet gününde Kur'an getirilecek ve (kendisini okuyan için): "Rabbim! Onu süsle" diyecek. Bunun üzerine o(nu okuya)na keramet tacı giydirilecek. Sonra Kur'an yine: "Rabbim! Süsünü daha da arttır!" Yüce Allah da ona keramet giysisi giydirecek. Sonra Kur'an: "Rabbim! Ondan razı ol!" dediğinde Yüce Allah ondan razı olacak. Sonra ona şöyle denilecek: "Oku ve (değerce) yüksel! Zira okuduğun her ayet karşılığında sana bir sevap verilecektir." (Cem'ul-Fevaid, no:6715)

Hz. Aişe'nin bildirdiğine göre Allah'ın Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kur'an'ı iyi okuyabilen kişi şerefli ve saygın kاتب meleklerle beraber olur. Zorlandığı için kekeleyerek okumaya çalışan kişiye ise iki sevap vardır." (Cem'ul-Fevaid, no: 6717)

O halde bu kadar faziletli bir ameli ne diye yapmayalım? Şu kısacık dünya hayatında ahirete ne kadar hayır gönderirsek bizim yararımı-

zadır. O halde ayetleri öğrenip, yaşamada acele etmeliyiz.

Ebu Abdurrahman el-Fihri'nin bildirdiğine göre bir adam 25 ukiyye altın ganimet elde etti. Sonra kendisini çağırmak için Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem) gitti. Allah'ın Rasulü (sallallahu aleyhi ve sellem) ondan yüz çevirdi. Tekrar gitti. Yine yüz çevirdi. Sonra: "Falan kim-senin elde ettiği ganimet, senin elde ettiğinden daha üstündür. O, beş ayet öğrendi." buyurdu. (El-Metalibul-Aliye, no: 3502)

Kur'an'ı öğrendikten sonra onu unutmamaya dikkat edilmelidir. Zaten amel edilirse Allah'ın izniyle kolay kolay unutulmaz.

Ebu'l-Aliye demiştir ki: "Biz, Kur'an'ı öğrendikten sonra ondan gaflette olup onu unutmamızı günahların en büyüklerinden sayardık." (El-Metalibul-Aliye, no: 3515)

Yine Kur'an hakkında tartışmadan uzak durmak gerekir. Çünkü bu çok tehlikelidir.

Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem): "Kur'an hakkında tartışma yapmayınız; zira onun hakkında tartışma yapmak küfürdür." buyurmuştur. (El-Metalibul-Aliye, no: 3518)

Ömer radiyallahu anı şunları söylemiştir: "Kur'an'ı okuyun ki onunla tanınasınız. Onunla amel edin ki Kur'an ehli olasınız.

Hiçbir hak sahibinin hakkı, Allah'a isyan yolunda verilen emrin yerine getirilmesini gerekli kılacak dereceye varmamıştır.

Kişinin hakkı söylemesi veya onun önemini hatırlatması, eceli yaklaştırmayacak, rızkı da uzaklaştırmayacaktır."(1)

Bir Müslümanın bilgisi olmadığı halde Kur'an adına konuşması doğru değildir. Nitekim insan bilgisizce Kur'an hakkında konuşunca Allah adına Allah'ın Kur'an'da söylemediği şeyleri söylemiş gibi gösterir. Bunun tehlikesini varın siz düşünün.

İbn Abbas'ın bildirdiğine göre Allah'ın Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Bilgisi olmadığı halde Kur'an hakkında konuşan (hüküm veren) Cehennemdeki yerini hazırlansın." Cem'ul-Fevaid, no: 6702)

Cundub'un bildirdiğine göre Allah'ın Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah'ın Kitab'ı hakkında kendi görüşüne göre konuşan (hüküm veren) isabet etse de hata etmiş sayılır." (Cem'ul-Fevaid, no: 6701)

Hz. Aişe bildiriyor: Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sayılı birkaç ayet dışında ayetleri kendi görüşüne göre açıklamazdı. Bu açıkladığı ayetleri de zaten O'na Cebrail öğretmişti. (Cem'ul-Fevaid, no: 6703)

Kur'an okunduğu zaman onu dinlemek gerekir. Bu şekilde kalbin yumuşar. Bunun delili şu ayettir: "Kur'an okunduğu zaman onu dinleyen ve susun ki rahmete nail olasınız." (A'raf, 204)

"Bu, Allah'ın Kitabının okunduğunu işiten herkese yönelik umumi bir emirdir. O kitabın okunduğunu işiten herkes, "istima/dinlemek" ve

"insat/susmak" ile emrolunmuştur. İstima' ile insat arasındaki fark şudur: İnsat konuşmayı terk etmek ya da onu dinlemekten alıkoyan meşguliyetleri bırakmak ile olurken İstima', kişinin kulak verirken kalbinin uyanık olması ve duyduklarını düşünüp tefekkür ederek dinlemesiyle olur..."(2)

Kur'an kendisini okuyanlar için kıyamet gününde şefaathane olacaktır. Bunun delili ise şu hadistir:

Ebu Umame radiyallahu anh'dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyuruken duydum:

"Kur'an okuyunuz. Çünkü Kur'an, kıyamet gününde kendisini okuyanlara şefaathane olarak gelecektir."(3)

Kur'an'ı öğrendikten sonra onu başkalarına da öğretmek gerekir. Böylece hem öğrenen ecir alır hem de öğreten.

Osman b.Affan radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizin en hayırlılarınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretenlerdir."(4)

Kur'an okurken sesin güzelleştirilmesi ve bu şekilde okunması kişi için ve onu dinleyenler için daha hayırlıdır. Çünkü bu daha tesirli olur.

Ebu Hureyre radiyallahu anh'dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken duydum:

"Allah Teâlâ, güzel sesli, Kur'an'ı ahenkle ve yüksek sesle okuyan bir peygamberi dinlediği gibi hiçbir şeyi dinlememiştir."(5)

Ebu Lübabe Beşir b.Abdulmunzir radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Kur'an okurken teğanni yapmayan (sesini güzelleştirmeyen), bizden değildir."(6)

Bazı ayetleri ezberleyip onları sürekli tekrar etmek gerekir. Kişi ezber yapmaya belki başlarda zorlanabilir ama daha sonra Allah'ın izniyle alışır. Bu şekilde ayet ezberlemek davetçi için harika bir şeydir. Çünkü o, insanları hak dine çağırırken muhataplarına ayetleri anlatırken arapçasını söyleyip daha sonra türkçesini söylese bu muhataba etki eder. Bunu riya olsun diye değil, o kişinin hidayetine vesile olup Allah subhanehunun rızasını kazanmak için yapmalıdır. Ey davetçi kardeşim!. Bu Kur'an'ın içindekileri düşünmemiz ve ondan ibret almamız gerekmez mi. Şüphesiz

o senin kalbini yumuşatan, hayrı ve bereketi bol bir kitaptır.

"(Bu) ayetlerini düşünsünler, tam akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz hayır ve bereketi bol bir kitaptır." (Sad,29)

"Onlar Kur'an'ı iyiden iyiye düşünmezler mi? Yoksa kalpler üzerinde kilitleri mi var?" (Muhammed (kital), 24)

Öyle bir kitaba iman ediyoruz ki onu değiştirebilecek olan yoktur. O eksiksizdir.

"Rabbinin sözü doğruluk ve adalet bakımından eksiksizdir. O'nun sözlerini değiştirebilecek yoktur. O (her şeyi) ıstendir, hakkıyla bilendir." (En'am, 115)

"Şüphe yok ki o Zikri Biz indirdik, onu koruyacak olan elbette Biziz." (Hicr, 9)

Yine biz öyle bir kitaba iman ediyoruz ki onda asla bir tutarsızlık yoktur. Birbiriyle çelişmez. O halde bu kitabın üzerinde düşünmemiz gerekmez mi?

"Onlar hala Kur'an'ı gereği gibi düşünmeyecekler mi? Eğer o Allah'tan başkasından gelseydi elbette içinde birbirini tutmayan birçok şeyler bulurlardı." (Nisa, 82)

Bir Müslüman Kur'an okumaya karar verdiği zaman şeytan onu bu işten uzaklaştırmaya çalışır. O halde bundan Allah'a sığın. Şüphesiz o şeytan ve dostları senin için apaçık bir düşmandır.

"Kur'an'ı okuyacağın zaman o kovulmuş şeytandan Allah'a sığın." (Nahl, 98)

"Kur'an'dan mü'minler için bir şifa ve rahmet olanı kısım kısım indiririz. Zalimlerin ise ancak hüsrânını artırır." (İsra, 82)

Allah'ım seni hamdinle tesbih ederim. Senden başka ilah olmadığına ancak senin gerçek ilah olduğuna şahitlik ederim. Senden bağışlanmayı ister tevbe eder sana yönelirim.

Kaynakça:

- 1: mevaizus-sahabe, guraba yayınları, sayfa: 85
- 2: tefsirus-sadi, guraba yayınları, sayfa: 236, 2.cilt
- 3: şerhi riyazus-salihin, guraba yayınları, no: 991
- 4: şerhi riyazus-salihin, guraba yayınları, no:993
- 5: şerhi riyazus-salihin, guraba yayınları, no:1004
- 6: şerhi riyazus-salihin, guraba yayınları, 1007

İskilipli Atıf Hoca Paneli Ankara'da Yapıldı

Genç Birikim

4 Şubat 2015 Tarihinde Ankara Müslümanlarla Dayanışma Platformu (İL-KAV Vakfı – Kardelen Derneği – Medeniyet Vakfı (Genç Birikim) – Umran Hareketi – Vahdet Vakfı) tarafından Ankara Hacı Bayram Camii Konferans Salonunda İskilipli Atıf Hoca Paneli düzenledi. Panel çok kalabalık bir izleyici topluluğu tarafından ilgiliyle takip edildi.

Oturum başkanlığını Emrullah AYAN'ın yaptığı ve iki oturumda gerçekleştirilen panele Dr. Mehmet SILAY, Ali KAÇAR ve D. Mehmet DOĞAN konuşmacı olarak katıldı.

Şehidlik kavramının belirleyiciliği üzerinde duran Emrullah AYAN şunları söyledi:

"Zor zamanda konuşan, Salih Amel ortaya koyan yiğitlerden biri de İskilipli Atıf Hoca'dır. Rabbimiz şahidliğini ve şehidliğini kabul buyursun. Şehadet, İslam'ın en keskin ve son derece özgün bir kavramıdır. Allah yolunda, ila-i kelimetullah için mücadele ederken ölmeyi ve öldürülmeyi ifade eden bir kavramdır. Şehid olmak, aslında şahid olmanın bir sonucudur. Mü'min şahsiyetin, iman ettiği değerleri hayata geçirerek yaptığı şahidlik ve Allah-u Teâla'nın hükümlerini yeryüzüne egemen kılmak, Allah'ın dinini ahlak edinerek yapılan vahye şahidlikle dolu bir hayatı sürdürürken yapılan mücadele sırasında canını feda etmeyi ifade eder. Dininin şahidi olmayanlar şehid de olamayacaklardır."

Ayan daha sonra panele geçerek ilk konuşmayı Dr. Mehmet SILAY'a verdi. Silay konuşmasında şunlara değindi:

Dr. Mehmet SILAY

"İskilipli Atıf Hoca'nın Hayatı ve Mücadelesi" başlıklı sunumunun ilk bölümünde; *"İskilipli Atıf Hoca'nın vatan hainliği ile suçlanarak idam edilmesinden sonra cenazesinin defin edilmesinde sadece 6 kişinin bulunduğunu, cenaze namazının 82 yıl sonra ancak kılınabildiğini, hakikatin mutlaka ortaya çıkması gibi bir huyunun olduğunu, İskilipli Atıf Hoca'nın 13 eserinin bulunduğunu, ancak son üç kitabının mevcut sistemin hiç hoşuna gitmediğini"* ifade ettikten sonra çocukluğundan idamına kadar eğitimlerle, sürgünlerle ve mücadelelerle dolu hayat hikâyesini anlattı.

Araştırmacı-Yazar Ali KAÇAR

"Bir Zulüm Aygıtı Olarak İstiklal Mahkemelerinin İşleyişi" başlıklı sunumunun birinci bölümünde; *"1922 Yılında saltanatın kaldırılması ile başlayan ve 1923 de Meclisin feshi ve Cumhuriyetin ilanı, Takrir-i Sükûn Kanunu, İstiklal Mahkemelerinin Kuruluşu ve Hilafetin ilgası ile 1927 yılına kadar devam eden süreci diktatörlüğün oluşturulma süreci, 1927 den sonraki süreci ise diktatörlüğün ilanı olarak nitelendirdi. Konuşmasında ayrıca İstiklal Mahkemelerinin 1789 Fransız İhtilalinde kurulan devrim mahkemelerinden esinlenerek kurulduğunu, ancak Cumhuriyet döneminde kurulan istiklal Mahkemelerinin daha insafsız olduğunu, çünkü Fransız Devrim Mahkemelerinde jüri bulunduğunu, ancak İstiklal Mahkemelerinde jüri dahi bulunmadığını, bu mahkemelerin sanıklara savunma ve temyiz hakkı dahi tanımadığını, bu*

mahkemelerin isminin önce bazılarınca terör mahkemeleri olarak adlandırıldığını ancak daha sonra Mustafa Kemal'in İstiklal Mahkemeleri ismini koyduğunu, Şeyh Sait Kıyamında, düzmece İzmir Suikastı senaryosunda ve İskilipli Atif Hoca'nın idamında İstiklal Mahkemelerinin hukuk dışı ve sözde yargılama yaptığını, gerçekte ise kararın Mustafa Kemal tarafından verildiğinin iddia edildiğini, İstiklal Mahkemelerinin nasıl onun talimatıyla kurulduysa yine onun talimatıyla ortadan kaldırıldığını" belirtti.

D. Mehmet DOĞAN

"İdama Kadar Olan Sürecin Değerlendirilmesi" başlıklı sunumunda; "1908 de bir yayın patlaması yaşandığını, Sebülürreşad, Ruhul Beyan, Mahfel ve Alemdar gibi dergi ve gazetelerin yayın hayatına başladığını, din adamları dışında fikirlerini yazıya döken şahsiyetlere yer verildiğini, daha sonra Trablusgarp, Balkan, I. Dünya savaşlarının yaşandığını, verilen milli mücadelenin Türk-Yunan Savaşıyla sona erdiğini, Milli Mücadelenin önce dini bir anlayışla, dini kavramlarla başladığını, Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişinden 1 ay sonra yine onun tarafından çıkartılan Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinin Ankara'da büyük İslam Kongresinin toplanacağından, Ankara'nın İslam Karargâhının genel Merkezi olduğundan bahsettiğini, hatta bu gazetenin Mehmet Akif ve Fevzi Çakmak'ın Ankara'ya gelişini haberleştirdiğini, ancak Lozan Görüşmelerinden sonra bu havanın değiştiğini, dinden uzaklaşıldığını, Batı tipi laik bir an-

layışın yerleştirilmeye çalışıldığını, yöneticilerin de bunu bir ev ödevi gibi yerine getirdiğini" ifade etti.

Panelin ikinci oturumunda;

Dr. Mehmet SILAY; "Konuşulanların birilerinden intikam almak için gündeme getirilmediğini, bu topraklarda tekrar aynı acıların yaşanmamasını temenni ettiklerini" belirtti.

Ali KAÇAR, "sanıkların önce asılması tanıkların sonra dinlenmesi" şeklinde karar veren istiklal mahkemeleri, başkan ve üyelerinin halka, bürokratlara ve gazetecilere karşı hukuk dışı ve zalim tavırları konusunda örnekler verdi. İskilipli Atif Hoca'nın hukuk kuralları ihlal edilerek "Frenk Mukallidliği ve Şapka" adlı 1923'de yazdığı bir kitapçık sebebiyle 1,5 yıl sonra çıkan Şapka Kanununa muhalefet yüzünden idam edildiğini" hatırlattı.

D. Mehmet DOĞAN; "Bugün Atif Hoca'yı yanlış ve vatan haini gibi tanıtan hacı, hoca ve şeyh geçinen ahlaksızlar olduğunu, bunların bu tür iftiralalarının devam etmemesi için bu toplantının bir hafıza tazelemek babında yararlı olduğunu ve bundan sonra da İskilipli Atif Hoca'yı hatırlamaya devam edileceğini" vurguladı.

Paneli yöneten Emrullah AYAN da Müslümanlarla Dayanışma Platformu olarak bu tür toplantıları yapmaya devam edeceklerini ve şehidlerden Allah'ın razı olması dua ve niyazıyla paneli sona erdirdi.

Dünyevîleşme Paneli Ankara'da Yapıldı

Genç Birikim

Medeniyet Vakfı Ankara (Genç Birikim)'nin bayanlara özel düzenlediği "Dünyevîleşme" paneli Genç Birikim konferans salonunda 11 Ocak 2015 tarihinde saat 13.00'de gerçekleştirildi. Panel kalabalık bir izleyici topluluğu tarafından ilgiyle takip edildi.

Oturum başkanlığını Bergüzar BOZAN'ın yaptığı Panele Yasemin DİLSİZ, Fehime YENİ ve Sakine TOPRAK konuşmacı olarak katıldı. Panel konuları ise şunlardı;

- Dünyevîleşme nedir? Yasemin DİLSİZ
- Modernleşme ve dünyevîleşme konusuna ne kadar yakınız? Sakine TOPRAK
- Dünyevîleşmeden korunmak için Müslümanın bakış açısı nasıl olmalı-nasıl geliştirilmeli? Fehime YENİ

Panelin açılış konuşması ve Kur'an-ı Kerim'in okunmasından sonra dünyevîleşme slaytı izlendi.

Panel başkanı Bergüzar BOZAN, "konunun aslında Hz. Âdem'den itibaren başladığını ve kıyamete kadarda süreceğini" belirttikten sonra Hz. Peygamber(s.a.v)'in 13 yıllık Mekke döneminde Rabbimizin Tevhid, ahiret bilinci ve peygamberlik üzerinde durduğunu, dünyevîleşmenin zirve yaptığı Mekke müşrik devletinde kuvvetli bir dünya

zemmi yapılmadan davanın etkili olamayacağı, asıl yurdun ahiret olduğu, dünya ve ahiret dengesini en mükemmel bir şekilde Hz. Peygamber(s.a.v)'in hayatında bunu görebileceğimizi belirtti. Daha sonra dünyevîleşmenin günümüze kadar olan tarihsel sürecine değindi. Dünyevîleşmenin asr-ı saadet döneminin hemen akabinde Emeviler ve Abbasilerde hızlı bir şekilde başladığına işaret ederek 20 yy. başlarına kadar ivme kazandığını son olarak da 20 yy. da İslam dünyasında ulus-devlet modeliyle Müslü-

manların fikri yozlaşma sürecine girdiğini bununla birlikte Müslümanların fikir dağarcığına laiklik, demokrasi, insan hakları, feminizm vb. gibi kavramların İslam inancını bozduğunu belirtti. Son olarak Müslümanların çağın problemlerini ancak ve ancak öze yani Kur'an ve sünnete dönmekle kendilerinin hem dünya hem de ahiretlerini kurtaracaklarını olayın sadece kendileriyle değil tüm dünyanın bu reçeteyle gerçek saadete ulaşacağıni belirttikten sonra sözü konuşmacılara bıraktı.

Konuşmaların ardından Paneli yöneten Bergüzar BOZAN, Medeniyet Vakfı Ankara (Genç Birikim) olarak bu tür toplantıları yapmaya devam edeceklerini ve Allah'ın mü'minlerden razı olması dünyevîleşme belasından koruması dua ve niyazıyla paneli sona erdirdi. Panelistlerin konuşmalarının tam metnini dergimizde okuyabilirsiniz.

Dünyevîleşme Nedir

Yasemin DİLSİZ

Size verilen her şey, yalnızca dünya hayatının metai ve süsüdür. Allah katında olan ise, daha hayırlı ve daha sürekli. Yine de, akıllanmayacak mısınız? (Kasas 28/60)

Yaşadığımız çağda genelde bütün insanlığın, özelde ise Müslümanların en büyük sorunlarından biri hatta başta geleni, dünyaya meyletmek ve Dünyevî kazanımları nihai hedef olarak görmektir. Her şeyin sadece bu dünyadan ibaret olduğunu sanmak, lisanen bunu ikrar etmese de, yaşantı olarak öyleymiş gibi yaşamak, emanetçilik anlayışından sahip lenmeye geçmek, hiçbir zaman asli sahibi olmayacaklarına, ebediyen kendisininmiş gibi sarılmak, insanoğlunun bütün çağlar boyu yapıldığı en büyük hata olmuştur.

Artık insanlar, geçmişle kavgalı, geleceğiyle endişeli hallerinden dolayı, gününü yaşayamaz, gününü bile kurtaramaz durumdadır. Öyle bir ruh hali düşünün ki, yarınlarının kaygısından dolayı bu gününü heder etsin.

"İyi bilin ki dünya hayatı, bir oyundur, bir oyalanmadır, bir süstür. Kendi aranız-

Allah (c.c.), kulunun dünyaya karşı meyilli oluşunu fitraten yaratılışının içine yerleştirerek bunu bir imtihan sebebi yapmış, insanın iradesiyle Dünyevîleşmeye karşı bir duruş sergilemesini, tercihlerinin tamamen ahiret hedefli olmasını istemiştir. Dünyevîleşme, kendini dünyanın çekiciliğine kaptırma, onun esiri haline gelme anlamına gelir.

da karşılıklı övünme, mal ve nesli çoğaltma yarışıdır. Tıpkı o yağmura benzer ki bitirdiği ürün, çiftçilerin hoşuna gider. Ama sonra kurur, sen onu sapsarı kurumuş görürsün. Sonra da çerçöp haline gelir. İşte dünya hayatı da böyledir. Âhirette ise kâfirler için şiddetli bir ceza, mü'minler için ise Rab'leri tarafından bir mağfiret ve rıza! Evet, dünya hayatı bir aldanma metaından başka bir şey değildir."

(Hadid, 57/20; benzeri anlatımlar için bkz. Yunus, 10/24 Kehf, 18/45).

Dolayısıyla Kur'ân, mahiyeti zail olmak, kuruyup gitmek olan dünya hakkında insanlara, "Dünya hayatı sizi aldatmasın." (Fatır, 35/5) ikazı yapmaktadır.

Allah (c.c.), kulunun dünyaya karşı meyilli oluşunu fitraten yaratılışının içine yerleştirerek bunu bir imtihan sebebi yapmış, insanın iradesiyle Dünyevîleşmeye karşı bir duruş sergilemesini, tercihlerinin tamamen ahiret hedefli olmasını istemiştir.

Dünyevîleşme, kendini dünyanın çekiciliğine kaptırma, onun esiri haline gelme anlamına gelir.

Dünyevîleşme, hayatın merkezine dini koyarak yaşamanın ve düşünenin tam tersidir.

Dünyevîleşme; kişinin önceliğini dünya değerlerine vermesi, kendisini dünyanın çekiciliğine kaptırması ve onun esiri konumuna gelmesidir.

Dünyevîleşme, aynı zamanda bir zihniyet meselesidir. İnsan kazanmanın öncesinde zihniyetinde oluşan değişimden dolayı Dünyevîleşir, kalbindeki marazdan dolayı Dünyevîleşme yönünde tercihini yapar

Dünyevîleşme, dini meselelerin gündelik hayattan uzaklaştırılıp öneminin azaltılması, kişinin kendisini dünyanın cazibesine kaptırıp onun esiri olması manasını taşır.

Diğer bir ifade ile dinin, gündelik hayattaki tesirini ve yerini azaltma, sınırlama, yaşadığı hayat tarzına dini müdahale ettirmeme anlamına da gelir. İnsanın ilgisini ve dikkatini yalnız ve yalnız dünyaya çevirmesi, zevk ve sefaya düşkünlük, rahatın peşinde koşmak da Dünyevîleşmenin belirtileridir.

Dünyevîleşme, insanın hayat tarzından dönüşme biçimine, varlıkları algılama şekliyle olay ve olgulara bakışına kadar çok çeşitli konularda dini inanç, değer ve sembollerin hayatın dışına itilmesi veya kişinin hayatında Dünyevî hedeflerine öncelik göstermesidir.

Esas Dünyevîleşme, dünyanın ne için var olduğunu, gerçek mahiyetinin ne olduğunu kavrayamamadır. Çünkü dünyanın kaybedilmesi ahiretin de kaybedilmesi sonucunu meydana getirir.

Dünyevîleşme; toplumun dinden uzaklaşması, inanç ve eylemlerin ilâhî hedefler yerine dünyevî hedeflere yönelmesi olarak da tarif edilmektedir.

Dünyevîleşme, sekülerleşme ve laikleşmenin başlangıç evresidir. Tedbir alınmadığı takdirde, daha ileri aşaması olan sekülerleşmeye ve daha da ileri aşaması olan laikleşmeye doğru

Dünyevîleşme, sekülerleşme ve laikleşmenin başlangıç evresidir. Tedbir alınmadığı takdirde, daha ileri aşaması olan sekülerleşmeye ve daha da ileri aşaması olan laikleşmeye doğru yol alacaktır. Müslümanın zihin dünyasında bir anlık dalgınlık ve gaflet hali olarak ortaya çıkan, Allah'ı ve ahiret gününü unutma ile mala mülke, makam ve mevkiye olan sevgisinin tutkuya doğru yönelmesi halidir.

yol alacaktır. Müslümanın zihin dünyasında bir anlık dalgınlık ve gaflet hali olarak ortaya çıkan, Allah'ı ve ahiret gününü unutma ile mala mülke, makam ve mevkiye olan sevgisinin tutkuya doğru yönelmesi halidir.

Dünyevîleşme; Müslümanın zihin dünyasında bir anlık dalgınlık ve gaflet hali olarak ortaya çıkan, Allah'ı ve ahiret gününü unutma ile mala mülke, makam ve mevkiye olan sevgisinin tutkuya doğru yönelmesi halidir.

Dünyevîleşme, bizatihi Allah'ı tanımama, ona karşı istigna, büyülenme, onu unutma, nimetlerini ve ayetlerini görmezlikten gelme, yani nankörlük olarak nitelenebilir bir sapkınlıktır.

Dünyevîleşmek, insana, hayata dair her şeye maddi açıdan bakma, ben merkezli algı ve bunu yaşam tarzı haline getirmedir.

"Onların peşinden namazı zayi eden, şehvetlerine tâbi olan bir nesil gelir ki, onlar azgınlıklarının cezasını göreceklerdir" (Meryem, 19/59)

Bu ayet Dünyevîleşmenin ilk iki basamağına işaret ediyor. Birincisi başta namaz olmak üzere ibadetleri terk etmek, ikincisi ise süflî arzulara tabi olmaktır.

Allah Resulü (s.a.s.) ümmeti için bu mevzudaki endişesini şu hadisleriyle dile getirmektedir: **"Korktuğum şeylerden birisi de benden sonra size dünya nimet ve zinetlerinin açılması (sizin de onlara gönlünüzü kaptırmanızdır.)"** (Buhari, Zekât, 47; Müslim, Zekat 121-122)

Makam ve mevki tutkusu ile mal-mülk ve servet tutkusu da Dünyevîleşme sebeplerinin en önemlilerindendir. Ensar ve Muhacirlerden oluşmuş Uhud Savaşındaki 40 okçunun, geçidin karşı tarafındaki 200 kişilik düşman süvari birliğini görmeyip beri taraftaki ganimetleri görmesi ve asli görevini unutup bölgeyi terk etmesi mal fitnesinin Dünyevîleşmeye olan etkisini daha bir gözler önüne sermektedir.

Yine Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in "Dünyalık ve şöhrat düşkünün kişinin, dinine verdiği zarar, bir sürüye musallat olan iki aç kurttan daha fazladır" hadisi de bu hususta önemli ikazlardan biridir.

Mal ve makam sevgisinin tutkuya, şehvete yönelmesi Dünyevîleşmeye götüren yoldur. Bu nedenle Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ümmetinin fitnesinin mal olduğunu, mal tutkusunun ümmeti birbirine düşman hale getirecek, helak edecek bir hastalık hali olduğunu ifade etmektedir:

"Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm: "Her ümmet için bir fitne vardır, benim ümmetimin fitnesi de maldır." (Kütübü Sitte Hadis No: 395)

Bir insanın varlıklı olması, gelir seviyesinin yüksekliği, refah seviyesi yüksek bir hayat yaşaması yani dünyalık sahibi olması onun Dünyevîleştiğini göstermez ama o yöne doğru bir kapı açma riski vardır. Kazancının Hududullah dairesindeki bedeline katlandıktan sonra sorun yoktur. Ama bir insanın yoksul olması onun Dünyevîleşmeyeceği anlamını göstermez. Kalbinde, aklında, arzu ve isteklerinde sürekli dünya ve onun içindekileri elde etmek, sahip olma hırsıyla mücadele etmek varsa yoksulluğu Dünyevîleşmesine engel değildir. O zaman emanetçilikten öte bedeli ne olursa olsun sahiplenme duygusu vardır ki, buda o insanın Dünyevîleşmesidir.

Müslümanların dünya hayatının gelip geçici olduğunu düşüncelerinden çıkarmaları, ölümü unutmaları, ölümden sonra hesaba çekileceklerini, malları ve harcadıkları konusunda sorgulanacaklarını, yargılanacaklarını unutmaları kısacası imanî eksiklikleri, müminler için en az kanser kadar tehlikeli olan Dünyevîleşme hastalığının en temel sebebidir.

Diğer taraftan, medya, sosyal medya, internet ortamında, reklamlarda, dizilerde, filmlerde, oyunlarda, eğlence kültüründe, müzikte ve konuşmalarda, TV programlarında, sokakta, otobüste, park ve bahçelerde edebî ve hayânın gittikçe kalktığını ve yığınla çirkin hayâsızlığın işlendiğini; buna karşılık vurdumduymazlığın gittikçe yaygınlaştığını söylersek abartı yapmış olmayız. Bir ülkede edep ve hayâ gittikçe ortadan kalkıyor, hayâsızlık doğalllaşıyorsa; bunun, Allah indinde bir hükmü yok mudur? Hz. Peygamber, hayânın ortadan kalkışı ile helak olma arasında doğrudan bir bağıntının var olduğunu bize söylemektedir:

"Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm: "Aziz ve Celil olan Allah, bir insan helak etmek istedi mi, ondan önce hayâyı çeker alır. Hayâsı bir kere gitti mi sen ona artık herkesin nefretini kazanmış bir kimse olarak rastlarsın. Herkesin nefretini kazanmış olarak rastladığın kimseden emanet çekilip alınır (artık o, güvenilmeyen, kuşkulu kişidir). Kişiden emanet (güven) çekilip alınınca ona artık hep hain ve herkesçe hain bilinen biri olarak rastlarsın. Ona hep hain ve hıyanetle bilinen biri olarak rastladın mı, sıra ondan merhametin çekip çıkarılmasına gelmiştir. Ondandır rahmetin çıkarıldığı vakit artık ona (Allah'ın rahmetinden) kovulmuş, lânetlenmiş olarak rastlarsın. Ona sen kovulmuş, lânetlenmiş olarak rastlayınca ondan İslâmiyet bağı çözülüp atılır." (Kütübü Sitte, Hadis No: (1237). (4054), (7224))

Müslüman, inandığı gibi yaşamaya çalışmayıp, yaşadığı gibi inanmaya devam ederse Dünyevîleşme süreci başlamış demektir.

İnsanı gaflete düşüren, sınav bilinci ni unutturan her türlü günahın arkasında bu dünyevîleşme vardır.

Modern çağın endişeli insanı yarınlarından da endişelidir, ne yazık ki bu endişe Müslüman'ım diyenleri de kuşatmıştır. Bir evi olanların birde yazlığı olması, orta tüketimden lükse kayması, bütün mesaisini işine ayırması, sürekli akılcı davranarak tevekkülden uzak durması, bütün hadiseleri bilimsel olarak açıklama çabası, cemaatten uzak birey takılması, infaktan kesip israf derecesinde saçması, ben kazanıyorum harcamak hakkım diye kendisini savunması ve daha buna benzer birçok cılk olmuş savunma hazırlaması, tutulduğu Dünyevîleşme hastalığının belirtisidir.

Hayat, dünler, bugünler ve yarınlardan ibaret olduğuna göre; dün geçmiştir, yok hükmündedir. Yarın yaşayacağımız meçhuldür, bugün değerlendirmek ve âhirete azık hazırlamak en akıllı yol olsa gerek.

Çağımızdaki çok azı istisna olmak üzere ulemanın(!) da, ne yazık ki müzmin bir hastalığa yakalanmış olduğunu görmekteyiz. Dünyevîleşme hastalığı! Öyle bir hastalık ki; âlimleri Emri bil ma'ruf ve nehyi anil münker görevini ifa etmeleri bir kenara, menfaat uğrunda zalim ve gaddar kişileri dost edindirir, onları alkışlamaya götürür. İslâmî ahkâmı lağvedenleri kutlamaktan, haram işlerine bile meşruiyet kılıfı bulmaktan kendilerini kurtarmaz hale düşürür.

"Rasûlullah(s.a.v): *"İsrailoğulları arasında dinden sapma, ilk defa şöyle başladı:*

Bir adam bir başka adama rastlar ve: Bana baksana! Allah'dan kork ve yapmakta olduğun şeyi terk et. Çünkü bu sana helâl değildir, derdi.

Ertesi gün, aynı işi yaparken o adamla tekrar karşılaşır ve kendisini yaptığı kötü işten nehyetmediği gibi, onunla yiyip içmekten ve birlikte olmaktan da çekinmezdi. Onlar böyle yapınca Allah Teâlâ kalblerini birbirine benzetti.

Sonra Resûl-i Ekrem şu âyeti okudu:

"İsrailoğullarından kâfir olanlar Dâvud'un ve Meryem oğlu İsmâ'nın diliyle lânetlenmişlerdir. Bunun sebebi, başkaldırmaları ve aşırı gitmeleri idi. Birbirlerinin yaptıkları fenalıklara mani olmuyorlardı. Yapmakta oldukları ne kötü idi! Onlardan çoğunun inkâr edenleri dost edindiklerini görürsün. Nefislerinin onlara âhiret hayatı için hazırladığı şeyler ne kötüdür! Allah onlara gazab etmiştir, onlar azab içinde temelli kalacaklardır. Eğer Allah'a Peygamber'e ve ona indirilen Kur'an'a inanmış olsalardı, onları dost edinmezlerdi, fakat onların çoğu yoldan çıkmış kimselerdir."(11) Hz. Peygamber bu ayetleri okuduktan sonra şöyle buyurdu:

"Hayır, Allah'a yemin ederim ki, ya iyiliği emreder, kötülükten nehyeder, zalimin elini tutup zulmüne mani olur, onu hakka döndürür ve hak üzerinde tutarsınız; ya da Allah Teâlâ kalblerinizi birbirine benzetir, sonra da İsrailoğullarına lânet ettiği gibi size de lânet eder."(Mâide: 5/77-81)

Âlimlerin! Dünyevîleşme hastalığı öyle bir hastalık ki, İslâmî bir endişe taşımazlar, hedefledikleri makamlara ulaşınca da İslâm'ı yaşamaktan uzaklaşırlar. Gerekteğinde de İslâm muhalifleriyle de işbirliği yapmaktan geri kalmazlar.

Bunlar başta Allah ve Rasulüne, ilim ve ilmin itibarına ihanet ederler. Allah'ın dinini bildikleri halde, bazı kesimleri memnun etmek için, âyet ve nassları tahrif etmekten ve onların hesabına fetva vermekten de kaçınmazlar. İşte Dünyevîleşme hastalığının tebliğ işinin ehli olması gereken sözde âlimler (!) üzerinde bile ne kadar vahim sonuçlara sebebiyet verdiğini görmekteyiz.

İnsanın dünyevî olarak zarûrî ihtiyacı, beslenme/gıda, giyinme/tesettür ve barınma/evden ibaret olduğu ve bu gereksinmelerini israfa

ve lükse kaçmadan helâl yoldan temin etmesi, kalan birikimlerini infak etmesi gerektiği halde, tüketim toplumunun bir ferdi olarak insan, günümüzde ihtiyaç labirentinde yolunu şaşırma-tadır. Alınır, tüketilir, tekrar alınır, alınır... Ömür biter, alınacaklar ve ihtiyaçlar(!) bitmez.

Batı kültürünün Müslümanların dünyevîleşmesinde olan etkilerini de elbette görmezden gelmemiz mümkün değildir. Kimi savunmacı ve uzlaşmacı insanlar öyle derler: "Batılıların sadece tekniği alınmalı, ahlâk ve kültürü alınmamalıdır." Düşünülmaz ki teknik ve teknolojik aygıtlar, dünya görüşü ve yaşama biçimiyle birlikte gelir. Her şeylerini alalım ama ahlâklarını almayalım diye düşünüyorduk fakat pratikte böyle olmadı. Bir eşyayı alırsanız o eşyanın kendine göre arkası, önü, kuralları kaideleri kendiliğinden geliyor. Zaten bunlar, belirli bir kültürün ürünüdür ve o arka plandan koparılamaz. Sözgelimi, "buzdolabı", kültürüyle birlikte gelmiştir. Eskiden, artan yemekler, ertesi güne saklanamayacağından bir komşuya ve özellikle fakirlere veriliyordu. İnsanlar, evlerine gıda depola(ya)mazlardı. Buzdolabı, "verme"yi unutturan "egoist" kültürüyle, kullananlara sadece kendini düşündüren yaşama biçimiyle geldi. Batılılar gibi şehirler yapalım dedik, yaptık. Ama İslamca, Müslümanca bir hayat kuramadık. Çünkü o şehir arkasında belli bir zihniyetin belli bir değerler yumağının sonucu ortaya çıkmıştır, siz onu aldığınız vakit birçok şeyi farkında olmadan almış oluyorsunuz.

En fakirimizin evindeki eşyalara verilen parayla, ashâb belki hayat boyu, hem de huzur ve şükür dolu şekilde yaşardı...

Öyle bir sömürü düzeni içinde yaşıyoruz ki, kapitalizm din olmuş, para da dünyevîleşen biri için tanrı, banka tapınak, çek ve hisse senedi kutsal bir kitaptır.

"Eşya, para kötü bir şeydir" demiyoruz elbet. Eşyanın, maddenin, **paranın insanı yöneten efendi olmasına**, bunların insan için değil; insanın bunlar için yaşıyor, bunlar için çalışıyor olmasına sözümüz. **Onlar hâkim, insan mahkûm ve hizmetçi.** Oyuncak, insanla oynuyor. Mal, insanı, insanî değerleri yutuyor. Dünyevîleşme çarkı, insanımızı değirmen gibi öğütüyor. Düşünmeyi, okumayı, ibâdeti... engelleyen TV başta olmak üzere medya ve reklâmlar... Taksitleri, ay sonunu düşünen insan, dünyada var oluş gayesini düşünmüyor.

Demek istediğimiz o ki; nice (nice dediği-me bakmayın, aslında çok az) zengin vardır, ama dünyevîleşmemiştir. Nice fakir vardır ki, dünyevîleşme onu çepe-çevre kuşatmıştır; Yoksulluk korkusu ile ömrünü servet toplamak peşinde harcamak fakirliğin ta kendisidir. Asıl zenginlik, dünya köleliğinden âzâd olmaktır.

Dünyevîleşen insan, ben-merkezcidir. O, kendi için yaşayan ve bunun için gerektiğinde şiddeti dahi asla ertelemeyen bir ruh haline sahiptir. Dünyevîleşen insan doyumsuzdur. O, sınırsız, amaçsız bir hırsla tüketmek için yaşar.

lara sapmamak, israf etmemek ve haramlara dalmamaktır. Müslüman, meşrû sınırlar içerisinde dünya nimetlerinden istifade ederken âhireti unutmamalı, asıl zevk ve nimetlerin orada olduğunu bilmelidir. Kısaca, âhireti unutup, dünyaya gönül vermemelidir.

Dünyevîleşme Müslümanlar için mühim bir âfettir. Hem öyle bir âfet

Kendisine isyan ettiğin hallerde bile rızkını kesmeyen Allah Teâlâ, kendisine itaat edip O'nun rızâsı istikametinde dâvâ adamı olarak yaşadığında mı rızkını vermeyip kesecek?"

Ne tuhaf, insan, dünyada fakir ve rezil olmaktan korkuyor da, âhirette fakir, rezil ve rüsvay olmaktan korkmuyor! Hâlbuki kulun âhirette iyi amellerden fakir düşmesi ve rezil olması, onun dünyada fakir ve rezil olmasından çok daha korkutucu ve utanç vericidir.

Dünyevîleşen kişi; paranın yönlendirdiği edilgen kişidir. Maddî durumu ne olursa olsun, ebedî olan âhirete inandığı(nı söylediği) halde bütün uğraşısı dünya için olan kimsedir.

Dünyaya, dünya malına sahip olmak değil eleştirdiğimiz; dünya malının, maddenin bize sahip olmasına sözümüz. Gönül gemimizin içine dünya suyunu doldurup batmamak, ama geminin yol alması için dünya denizine ihtiyaç olduğunu, onun üstünde yol alırken içimize girmesinin bizi helâk edeceğini unutmamak, tek dünyalı kâfirlerden bizi ayıran özelliktir. Mal insan için gemiyi yüzdüren su gibi olmalıdır, ama içine girmemelidir. Çünkü içine girdiğinde gemiyi batıran da aynı sudur. Dünya sevgisi de insanın manevî hayatını batırır.

"Allah'ın sana verdikleriyle ahiret yurdunu kazanmaya bak, bu arada dünyadan da nasibini unutma, Allah sana ihsan ettiği gibi sen de ihsanda bulun." (Kasas 28/77)

Allah (c.c.) kullarının yararlanması için çeşit çeşit nimetler yaratmış, dünyayı güzellik ve lezzetlerle donatmıştır. Bunlardan yararlanmak herkes için olduğu gibi müslüman için de tabî bir haktır. Ancak, müslümanın dikkat etmesi gereken husus, dünya nimetleri ve zevklerinden istifade etmek için, meşrû olmayan yol-

ki, tıpkı ateşin odunu için için yakıp kül etmesi, pasın demiri yiyip tüketmesi gibi, onları içten içe çürüten bir âfet.

Dünyevîleşen insan, benmerkezcidir. O, kendi için yaşayan ve bunun için gerektiğinde şiddeti dahi asla ertelemeyen bir ruh haline sahiptir. Dünyevîleşen insan doyumsuzdur. O, sınırsız, amaçsız bir hırsla tüketmek için yaşar.

Dünyevîleşme insanın zehirlenmesidir

Dünyevîleşme; fesadın, hasedin, ikiyüzlülüğün, cimriliğin, enaniyetin, biriktirmenin, yığmanın iktidar olduğu yaşam tarzıdır. İnsanın kendisini kendisine köle olarak atadığı, özgürlüğünü hiçbir zaman kendisinin olmayacak dünyaya feda ettiği bir anlayıştır.

Dünyevîleşmenin en kötü yanlarından birisi de, insanın inandığı dini, kendi arzularına göre eğip bükmesi, Kur'an'î deyimle, oyun ve eğlenceye almasıdır. Kesin olarak belirlenen sınırların, hoyratça ve pervasızca çiğnenmesi Dünyevî kazancın ilk sıraya çıkmasından dolayı olmuştur.

Dini naslara kayıtsız kalma ve önemsememek veya lakayt davranmak, ibadetleri geçiştirmek, emir ve nehiylerde vurdum-duymazlık, amelsizlik ve daha birçok husus Dünyevîleşmenin dışı yansıyan tezahürleridir.

Dünyayı gaye edinen, hadisteki tabiriyle dinlenmek ve gölgelenmek maksadıyla konaklamakta olduğu ağacı vatan edinip gideceği asıl yurdunu unutan insan, Allah ile bağını kopardı ve kendini bulunduğu yerin güzelliğine kaptırdı. Gideceği yurdun bulunduğu mevkiden daha güzel olduğunu hatırandan çıkardı. Bencil, kendisinden başka kimseyi düşünmeyen, özgürlük adı altında her arzu ve isteğini yerine getirme-

ye çalışan bir anlayışa sahip oldu. Bu anlayışta, **sabır-kanaat-şükür-bereket** diye bir kavrama yer yoktu. Kendisi için biçilen, şekillendirilen hayat tarzı; lüks, israf, gösteriş üzerine kurulur oldu. Zaruri olmayan ihtiyaçları temin etmek için her türlü değeri yok sayabilecek hale getirildi. Sonuçta "Dünya hayatını ahiretten daha çok sevenler" (İbrahim 14/3) ayetinin işaret ettiği kimseler durumuna düştüler. Dinini yaşamaya çalışan insan, dış dünyanın çekiciliği ile iç dünyanın hakikatleri arasında sıkışıp kaldı.

Tüketim kültürünü ve alışkanlıklarını meşrulaştırıcı bir anlayış oluştu. Sınıf atlayan yeni bir Müslüman kesim türedi. Bu sosyal değişim, **inandığı gibi yaşayan değil, yaşadığı gibi inanan bir Müslüman tipi ortaya çıktı. Dindarlıkları yumuşattı**, dönüştürücü etkiler ortaya çıkardı.

Tatil anlayışlarından, site hayatına geçişten, tüketim alışkanlıklarına bağlı olarak, marka düşkünlüklerine, tesettür defilelerinden pop müziğe ve flörte varıncaya kadar her tarafı sardı.

Bugün sadece internet bağlantıları, cep telefonu ya da televizyon yayınları bir anda hayattan çekilip alınsa, hayatla bütün irtibatını yitirecek, bunalımdan bunalıma sürüklenecek. Sokaklarda insanlara baktığımızda hayatlarının tamamen sanal olduğunu yaşantılarının büyük bir bölümünü internet ve cep telefonları ile geçirdiklerini, bazen kendilerini kaptırarak bulundukları yeri unuttuklarını, çevrelerindeki insanların garip bakışları arasında dahi farketmeksizin, at gözüyle bakmış oldukları garip! Dünyalarının içinde kaybolduklarını müşahade ederiz. Bir gün Hotmail, facebook veya twitter kullanılmayacak olsa sanki kıyamet kopmuştur, yaşantı durmuştur, bütün güzellikler bir anda yok olmuştur.

Uyuşturucu bağımlısı halinde sanki insanlarıdır. Hayata herhangi bir ekrandan, monitörden ya da tableten bakan, sadece kulaklığındaki müziğe kulak veren, sadece futbola ya da basketbola ilgi duyan, hayata ve insana kapalı koca bir kalabalık...

SONUÇ

"Dünya derin bir denizdir. Çok kimse burada boğulmuştur. Bu deryada boğulmaktan kurtulmak için gemin takvâ, yatağın iman, yelkenin Allah'a tevekkül olsun ki, batmaktan kurtulabilesin. Yoksa kurtuluş zordur."

"Ey insan! Dünyaya kalıbınla sahip ol; fakat kalbini ve himmetini ondan ayır." (Abdullah bin Ömer)

"Akıllı insan, kendini hesaba çeken ve ölüm sonrası için çalışandır."

Bu bulaşıcı ve müzmin hastalığın doğru tedavisi, dünyayı reddetmek ve terk etmek değildir. İmtihan alanımızı terk etme hakkına sahip değiliz. Dünyaya mahkûm olma yerine ona hâkim olup, Allah'ın rızâsına ve âhiret saâdetine engel olan basitliklerini küçümsemekle olur. Küfür, yeryüzüne hâkim olarak saltanatını gerçekleştirirken, bizim yeryüzüne hâkim olmaktan ve arzin halifesi konumumuzdan yüz çevirmemiz, sevap değil günahtır.

Bize düşen, hayatın her safhasında vahiyden ve sünnetten beslenerek her seviyeye hitab eden yeni bir yüz ve söylemle; tekebbür ve istiğnaya karşı tevazu ve haddini bilme, sömürü ve zulme karşı, adalet ve dayanışma, sınırsız büyüme ve sınırsız tüketime (israf) karşı, tutumlu olma ve paylaşım (infak) cinsel aşırılığa ve sapkınlığa karşı, aile ve sadakat, her türlü çözülmeye karşı ahlakın ikamesi vs. Evrensel dinin (İslâm'ın) ölümsüz değerlerini insanlığa sunmamız gerekmektedir.

İki yol var: Biri dünyevîleşme, dünyayı âhirete tercih; ikincisi ise dünyayı ebedî hayatın kapısı yapmak. Bugün yol ayrımındayız: Ya nefsimizin hevâsı veya Rabbimiz. Ya geçici menfaat veya dâvâ. Ya fânî olan, ya bâkî olan. Tercih bize kalmış. Tercihini Allah'tan yana yapanlara selâm olsun!

"Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve Katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz, bağış en çok olan Sensin Sen." (Ali imran 3/8)

KAYNAKLAR

AHMET KALKAN, "ÇAĞDAŞ İNSANIN GİRDÂBI: DÜNYEVİLEŞMEK" BAŞLIKLİ MAKALESİ

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu, "İslam Dünyasında Dünyevîleşme-2" Başlıklı Makalesi

İdris Kerimoğlu, Genç Birikim Dergisi, "Dünyevîleşme" Başlıklı Makalesi

Dr. Muhsin Toprak, "Dini Hayatı Kemiren Tehlike: DÜNYEVİLEŞME" Başlıklı Makalesi

YAKUP DEĞER, "Dünyevîleşme ve Karşı Duruş" Başlıklı Makalesi

Hakan SARIKÜÇÜK, "Dünyevîleşme ve Dünyevîleşmeye Götüren Sebepler" Başlıklı Makalesi

Modernleşme ve Dünyevîleşme Tehlikesine Ne Kadar Yakınız?

Sakine TOPRAK

Günümüzde Müslümanların en büyük hatalarından biri modern dünyanın dayattığı her konuya İslam'da aynısını üretme çabasıdır. Batıda yapılan tüm bu faaliyetler sorgulanmadan, süzgeçten geçirilmeden Müslümanlar tarafından taklit edilmiş ve bu durum dünyevîleşme tehlikesini meydana getirmiştir. Bu konuya örnek verecek olursak; tatil, düğün, tüketim, eğlence, giyim vb. bu örnekleri çoğaltabiliriz.

Dünyevîleşme rızık peşinde koşmak mıdır?

Zenginleşmek dünyevîleşmek midir?

Zengin sahabiler dünyevîleşmiş miydi?

Dünyevîleşmenin zıddı dünyayı terk midir? Eğer öyle ise dünyayı biz Müslümanlar nasıl imar edeceğiz? Bu soruların cevabını bulmaya çalışacağız şimdi.

Dünyevîleşmek kendimizi dünyanın güzelliğine, çekici cazibesine kaptırmak; zevk, sefa ve konforun peşinde koşmaktır, diyebiliriz. Ne kadar yakınız biz bu güzelliğe, cazibeye. Peşinden koşturduğumuz bu dünya bizi nereye sürüklüyor? Sorgulamadan, bilinçsizce idame ettiğimiz hayatın gidişatı nereye gidiyor? Bakın değerli tefsircimiz Elmalılı Hamdi Yazır; tefsirinin mukaddimesinde ne demiş: *"İnsan için Allah'ı sevmek, Allah'a hizmet etmek, sonunda Allah'a ermekten daha büyük mutluluk yoktur. Allah'ı bilmeyen dünyaya sarılır, dünyayı bilmeyen hülyaya sarılır, hülyaya sarılan hakikate darılır."*

Demek ki buradan anlıyoruz ki, Allah'ı bilmemek hakikate darılmayı kaçınılmaz kılar. Bu sorular kurcalar zihnimizi:

Hakikat bize ne kadar uzak; ya da hakikat bize ne kadar yakın?

Dünyevîleşmeye başka bir bakış açısı da şöyle;

İnsan sosyal bir varlıktır. Toplum içinde yaşar. Yeme, içme, barınma, giyinme gibi insani, karşı cinsle duygusal ve tensel fitri ihtiyaçları vardır. İnsan bu ihtiyaçlarını iki yolla karşılayabilir:

1. yol vahyin çerçevesi içinde kalması,
2. yol ise insanın heva ve hevesinin esaretinde kalmasıdır.

Bizim bilmemiz gereken ihtiyaçlarımızı nasıl ve hangi yolla karşılamamız gerektiğidir. İslam'ın dünyevîleşmeye etkisi ne ölçüde olabilir? Ve insanlığın dünyaya olan bağlılığı onları nasıl etkiler? İslam ile insan arasındaki ilişkiye bakalım şimdi:

İslam, insanı beşer olmaktan insanlığa çıkarır. İslam olmazsa insan beşer basamağında kalır. Bu durumun en önemli sonuçlarından biri olan dünyevîleşme gerçekleşir. Eğer İslamı tarif edecek olursak; **"bütün arzularımızın ve bütün korkularımızın odağına Allah'ı koymaktır."** O zaman, Allah'ın vahyinin ve ahiret düşüncesinin olmadığı bir hayat kontrolsüz ve sınırsız olacaktır. O zaman dünyevîleşme tehlikesi ortaya çıkacaktır. Aksini düşünecek olursak, korkularımızın ve arzularımızın merkezinde Allah'ın olduğu bir hayat, bizi esas gayeye ulaştıracak ve dünyayı bizim için bir araç yapacaktır.

Yaşadığımız dünyada muhakkak ifrat ve tefritler olmuştur. Bu ifrat ve tefrit sapmaları meydana getirmiştir. Bu sapmaları ancak İslam dengelemiştir. Şu içinde bulunduğumuz zamanda yaşanan sapmalar hep İslam'dan uzak bir hayat tarzı benimsendiği için yaşanmaktadır.

Sapmanın bir tarafı da: **DÜNYEVİLEŞMEK**'tir.

Kur'an buna karşı çıktığını şu ayet ile belirledi: **"Ey Ademoğulları yiye, için, israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri sevmez."** (ARAF-31)

Ayet-i Kerime'den de anladığımız gibi bizlere helal kılınan yeme ve içmemizdir. Bu bizim insani özelliğimizdir; yani fitratımızda vardır bunu helal yollarla kazandıktan sonra hiçbir mahsuru yoktur. Fakat israf dünyevileşmenin en önemli tehlikesidir. Dünyada aklıktan ölen insanların sayısı artarken bizim israf etme gibi bir lüksümüz olamaz.

Konumuzu başka bir ayet ile özetleyelim inşallah: **"Biz insanların hangisinin daha güzel amel edeceğini deneyelim diye yeryüzündeki her şeyi dünyanın kendine mahsus bir ziynet yaptık."** (KEHF-7)

Kehf Suresi'nde Rabb'imiz bizlere çok güzel bir mesaj vermiş. İçinde yaşadığımız bu dünya aslında bir sınav yeridir. Ve bizler kulluk bilinci ile bu hayatı nasıl yaşamalıyız? Neler yapmalıyız? Hz. Ömer (r.a) dediği gibi "Bugün Allah için ne yaptın?" sözünü dünyamıza inşa etmeliyiz.

"Kim de ahireti diler ve bir mümin olarak ona yaraşır bir çaba ile çalışırsa, işte bunların çalışmaları makbuldür." (İSRA-19)

İsra Suresi'nin 19. ayetinde görüldüğü gibi Kuran bize ahireti arzulamamız gerektiğini söylüyor. Dünyanın onun tarlası, ona uygun bir şekilde çalışacağımız bir alan olarak görmemizi istiyor.

"Nefsânî arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağlamal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı..." (ÂL-İ İMRÂN-14)

Kim istemez evi, arabası, tarlası, altını olsun. Kim bunları elinin tersiyle iter. Tam tersi bunları kazanmak için elimizden geleni yaparız. Doğru olan bunları nasıl ve hangi yolla kazandığımızdır.

Bu konu ile ilgili örnek bir sahabe vereceğiz: Hz. Ebubekir (r.a). Hz. Ebubekir dünyanın bütün çekiciliğine ve güzelliğine rağmen; zenginliğini İslam ve cihad yolunda harcamıştır. Malını Tebuk seferinde Müslümanlar için hibe etmiştir. Demek ki bundan da anlıyoruz ki zenginleşmek kötü değildir aksine Müslümanları güçlendirir. Bunu da sahabe hayatlarından öğreniyoruz.

İslam'da denge vardır. Dengenin bozulmasına bir örnekte şudur: İslamda inziva yoktur, itikâf vardır. İtikâf camide, mahallenin ortasında. Hayatın debdebesine bir ara vermek, soluklanmak ve daha dingin bir şekilde tekrar insanların arasına karışmaktır. Tahrif edilmiş Hristiyanlıkta ise inziva.

Dağlarda, manastırlarda ve insanlardan uzak. Buradan da anlıyoruz ki İslam'la bağdaşmayan her şey dengesini kaybetmiştir. Dengenin bozulması ile ilgili yine sahabelerden bir örnek vereceğim: Peygamberimize gelen bir sahabe gündüzünü oruçla, gecesini ibadetle geçiriyor ve Peygamber Efendimize gelip bunu söylediğinde Peygamberimizin tepkisi böyle olmaması gerektiği yönünde oluyor. Çünkü ahireti kazanalım derken dünyadan el etek çekmemiz istenmiyor dinimizde.

İslam dünyadan kopmamızı kesinlikle istemiyor. Çünkü bizler görev sahibiyiz bu hayatta. İslam, dünyaya bir çerçeve, form, bakış açısı sunuyor. Burayı özellikle belirtmek istiyorum ki dünyayı kullanmamızı istiyor ama kendimizi tamamen dünyaya ait hissetmemizi istemiyor. Dünyadan tamamen alakamızı kesmek doğru bir şey değildir.

"Allah'ın sana verdiğinden, (onun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste ama dünyadan da nasibini unutma. Allah sana ihsan ettiği gibi sen de insanlara iyilik et." (el-KASAS-77)

Buradaki en önemli nokta ahiret yurdunun peşinde olmamızdır. Ahiret sevgisi asli, dünya fer'i olmalıdır.

Batıda ruh ve beden hususunda denge sağlanamayınca Allah ile insanın arası bozuldu. Allah ile insan, insan ile insan ve insan ile tabiatın ilişkisi dengeden çıktı. Modern bir hayat olarak bize lanse edilen, refah seviyesi çok yüksek olan ülkelerde İslam yaşanmayınca bize verdiği sonuçlar ortada.

Gelir seviyesi çok yüksek oranlarda olan İskandinav ülkelerinde intihar oranı dünya ortalamasının çok üzerindedir.

Almanya'da depresyon ilacı kullanma oranı % 43 oranında.

Evlilik oranı en yüksek Avrupa ülkesi Polonya. Orada da % 7 civarında.

Kimsenin yaşlıların yüzüne baktığı yok. İnsanlar ruhlarındaki boşlukları köpek besleyerek gidermeye çalışıyorlar.

Bu hayatı bir tek şey ile anlamlandırabiliriz: İSLAM

Dünyevileşme	İslam
İsraf	iktisat
Hırs	Kanaat
Kaygı	Tevekkül
Acelecilik	Sabır
Bolluk	Berekete dönüşür.

Bu kötü hasletler dünyevileşmede vardır. İslamla güzel ahlaka dönüşür. Dünyevileşmede ebedi olma isteği, yaşlanmama, beden ve fikir kendi kendine yetme, hazzı, arzuyu ve bencilliği hedef haline getirme esası vardır.

Dünyevileşmek ile dünyada yaşamayı karıştırmamak lazım. Tabii olan, dünyadan faydalanmadır. Tabii olmayan dünyada kaybolmaktır. Dünyevileşmeyi tetikleyen basamaklar, konfor, haz, makam, hırs, haset gibi hususlardır. Bunları çoğaltabiliriz tabi. Dünyevileşmek aslında Allah'tan gayrı her şeydir (mal, karşı cins, makam vs.).

Dünya Allah'ın varlığının ve kudretinin milyonlarca harika işaretlerinin sergilendiği bir müze, aynı zamanda ahirete hazırlık yapacağımız bir yer olmalıdır. Bu dünyayı böyle görürsek o zaman bizi kuşatan tehlikelerin önüne geçeriz.

"İnsanlardan bazıları Allahtan başkasını Allaha denk tanrılar edinir de, onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır." (EL-BAKARA-165)

Bu ayette, dünya sevgisi olmamalıdır denilmiyor, tam tersi yerli yerinde ve ölçüsünde olmasıdır. Hiç bir sevgi, arzu ve istek Allah ve Peygamberinin önüne geçirilmemelidir.

Şu ayet günümüzle ilgili bazı ipuçları veriyor:

"Nihayet onların peşinden öyle bir nesil geldi ki, bunlar namazı bıraktılar, nefislerinin arzularına uydular." (MERYEM-59)

Günümüzdeki en büyük tehlike namazı terk, nefis ve arzulardır. Ya da kıldığımız namazın bizim arzu ve isteklerimizin önüne geçmemesidir. Ya da bizi frenlememesidir. Dünyevileşmenin bir başka tehlikesi hayatı sadece içinde yaşadığımız dünyadan ibaret görmek, ahireti hatırlamamak ya da ikinci plana itip küçümsemektir. Modern hayatın bize ahireti unutturma çabaları var. Eğer Ahireti unutursak dünyayı bir oyun ve eğlence görüp hayatımızı öyle geçiririz.

Bu konuda Mevlana Celalettin-i Rumi'nin bir benzetmesi var. Gemi suyun üzerinde olduğu sürece yüzer. Su geminin içinde olursa o zaman batar. İnsan dünyaya karşı mesafeli olursa o zaman sıkıntı yoktur diyebiliriz, fakat içini, gönlünü ve zihnini kaplarsa o zaman sıkıntı çıkar.

İnsan fıtratı ebediliğe meyillidir. Ve ona bu dünyada kavuşmak ister. Onu bu ebedi olma düşüncesine sevk eden dünyanın aldatıcı zevk ve eğlencesidir. İnsanı ancak ve ancak bu duruma karşı takva korur.

"Ey Rabbimiz bize dünyada iyilik ver ahirette de iyilik ver bizi cehennem azabından koru derler." (BAKARA-201)

Bu ayetten anlıyoruz ki İslam denge dinidir. İyilik isterken sadece bu dünya için değil ahiret için de istememiz gerektiğini ahiret için isterken dünya için de istememiz gerektiğidir.

"MODERN HAYATTA DÜNYEVİLEŞME TEHLİKESİNDEN KORUNMAK İÇİN NE YAPMALIYIZ?"

Modern dünyada gördüklerimizin aynısını İslam'da aramamalıyız.

İnsanın dünyaya yaklaşımı vasat olduktan sonra hiç kimse Allah'ın helal kıldıklarını haram kılamaz. Bizim ölçütümüz bu olmalıdır. İslam'da zekât, infak, sermayeyi üretime sokmak istenirken, faiz, israf, malı stoklamak yasaklanmıştır.

Davayı takva yolunda yürütmektir.

Örnek nesil olduğumuzu ve yetiştirdiğimiz nesle karşı yükümlü olduğumuzu unutmamalıyız.

Nafile ibadetlerle Allaha yaklaşmalıyız.

Tesettürlerimizle biz buradayız dedirtmemeliyiz. Moda sektörü özellikle bu konuda revaçta. Tesettürlü bayanlar moda akımına uyarak İslamın istediği denge sınırını aşıyor.

Gıysilerimizde, yiyecek ve içeceğimizde ev eşyamızda düğünlerimizde davet ve toplantılarımızda tatil anlayışımızda her türlü israf ve gösterişten uzak durmalıyız. Allah'ın rızasına uygun Allah'ın istediği bir yaşam tarzı benimsemeliyiz.

Namaz ve ibadetleri ihmal etmemeliyiz. İbadetler hayatımızı dengelememizi sağlar.

Erken evliliğin önünü açmalı, teşvik etmeli ve yardımcı olmalıyız.

İnternet sohbetlerinden uzak durmalı ve internette geçen zaman için bir ölçü koymalıyız.

Aileyi çok çok önemsemek. Çünkü dünyevileşmede en çok aileler etkilenmekte buda yeni neslin oluşumunu tehlikeye sokmaktadır

Cemaat olmayı önemseyip, cemaat şuurunu kuşanmalıyız.

Modern dünyanın bize sunduğu tehlikelere karşı kendimizi, ailemizi, çevremizi ve tüm toplumu uyarmalı ve İslamın bizden istediği şekilde yaşamalıyız.

Biz bunlara Allah'ın izni ile Peygamber'imizin önderliğinde, Kuranın rehberliğinde hayatımıza yön veririz inşallah. Nasıl burada buluştuyusak Kevser havuzunun başında Peygamberimizle (s.a.v.) buluşuruz inşallah.

Dünyevîleşmeden Korunmak İçin Müslümanın Bakış Açısı Nasıl Olmalı-Nasıl Geliştirilmeli?

Fehime YENİ

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salat ve selam Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) aline ve ashabına olsun.

"Size verilen her şey, yalnızca dünya hayatının metaı ve süsüdür. Allah Katında olan ise, daha hayırlı ve daha sürekli dir. Yine de, akıllanmayacak mısınız?" (Kasas 28/60)

Ümmetin Hastalığı Dünyevîleşme

Dünyevîleşme, insanın (Müslümanın) dünyaya geli ş gayesini unutmasıdır. Olayları, fikirleri ve yaşam şeklini dini-dünyevi diye bir ayırıma gitmesiyle başlar dünyevîleşme. Bu bir hastalıktır. Dünyevîleşme, sekülerleşme ve laikleşmenin başlangıç evresidir. Bu hastalığın sonucu "ahireti unutturması ve ölüm korkusudur." İnsanın para kazanma, maddi şeyler peşinde koşması düşüncesi ahiret inancını zayıflatır. Orada alacağı mükafaatı unuttur/geri plana iter. Kişi yaptığı şeylerin karşılığını hemen görmek ister. Lükse düşkünlük, ihtiyacının dışındakileri de ihtiyaç görüp buna da gerçek anlamda inanır. Nefsin, dünyevi lezzetleri Allah'ın zikrine ve vaad ettiklerine tercih etmesidir. Dini çalışmalarından kaynaklanan heyecanın kırılması da dünyevîleşmenin bir başka çeşidi/sebebidir.

Dünyevîleşmenin hastalık olduğunu hepimiz kabul ediyorsak, bu hastalığın bulaşıcı yönü olduğunu da unutmamak gerekir. Bu hastalık zenginde görülür diye bir şey yok. Fakire de bulaşma ihtimali çok yüksektir.

Dünyevîleşmeyi hastalık olarak kabul ediyorsak -ki öyledir- tedavi edilmesi gereken, tedavisi olan hastalık olduğunu da kabul etmemiz gerekir.

Bu hastalıkla mücadele bireysel olduğu kadar toplumsal da olmalı.

Dünyevîleşme Hastalığının Tedavisi

Tedaviye bireyleri fert fert eğitmekle ve bu tedaviyi bütün topluma yaymakla başlayabiliriz. Bu, bir çeşit koruyucu hekimlik gibi düşünülmeli. Yani hastalık gelmeden sağlığın kıymetini bilmek gibi veya hastalığın bulaştığı kişileri olması gereken yöntemlerle tedavi etmek gibi.

Tevhid Bilincini Gündemimizden Çıkarmamalıyız

Bir tek Allah'a kul olmayı hayatımızın merkezine oturtur ve onu insanlara anlatırsak, sadece Allah'a kul olmanın gerektirdiklerini uygular ve öğretirsek dünyevîleşme serüveni de başlamamış olacaktır.

Tevhidi anlamış bir insan, Allah'ı tanıyıp şirkten uzak bir hayat sürecek, insan hayatıyla ilgili Allah'ın koyduğu sınırları geçmeyecektir. İnsanı yoktan var eden Rabb'i onun nasıl davranması gerektiğini de bilir. Hayatının sınırlarını belirleyen tek yetkili ve kendisine ibadette en layık olan ve en büyük varlık yaratıcı Allah'ı Teâla olduğunu kabul ederse ve anlarsa/idrak ederse insan; hududullah çerçevesinde sapa sağılam bir kulpa yapışmış olur. (Bakara 256) Yani tutarlı ve sağlıklı bir tevhibi bilinç olmadan dünyevi-

leşmenin önüne geçmenin ve önlemenin mümkün olmadığını bilmemiz gerekir.

İlim Bilinci Geliştirilmeli

İslam dünyasında ve Müslümanların hayatında İslami düşüncenin ve İslami şuurun zayıflığı/yanlışı dünyevileşmenin etkin sebeplerinden biridir. İlmi, dini ve dini olamayan diye ayırım yapmak İslami anlayışı zayıflatır/geriletir.

Müslümanlar dünyevileşme tehlikesinin önüne geçmek için ilimle haşır neşir olmaları gerekir. Bu da farzdır. İlmi para ve makam kaynağı olarak değil Allah rızası için öğrenmek ve öğretmek temel amaç olmalıdır.

Hz. Ali: "Kıyamete yakın bazı fitneler baş gösterecektir. Bu da dini Allah rızası dışında öğrenilip din ile dünyalık elde edilince olacaktır" diyor. Musab b. Umeyr'in talebesi Sahabe-i Kiram Muhammed b. Mesleme (r.a): "Pisliğe konan sinek, ümeranın (emirlerin-liderlerin) kapısına gidip kendilerinden menfaat talep eden âlimden daha iyidir" diye buyurarak dünyevileşen âlimin halini ortaya koymaktadır.

Cemaat-Kardeşlik-Ümmet Bilinci

Dünyevileşme hastalığının aşısı, cemaatten ayrılmamak, kardeşlik ve ümmet bilincini hiçbir zaman kaybetmemektir.

Cemaatten uzaklaşmak insanı tek başına yalnızlığa iter. Yalnız kalan insanla şeytan uğraşır ve yanlışıya düşme riski artar. İslamın temel değerlerinden olan kardeşlikten de uzaklaşmış olur. Tek başınalık insanı ayakta tutan kardeşlik sevgisi (Allah için sevmek), paylaşma, birlikteliğin verdiği sarsılmaz güven ve güçten mahrum bırakır. Rasulullah (a.s.)'ın istediği İslam kardeşliğinin insan üzerindeki pozitif etkisini hisseden insan, asrın hastalığı olan depresyon gibi ruh hastalıklarına bulaşma ihtimalini azaltmış olur.

Cemaat içerisinde olan, görev alan insanlar Allah'ın rahmetine maruz kalmanın-ulaşmanın bereketini yaşarlar ve İslamın merkezinden kayma ihtimalleri azalır. Kayma-uzaklaşma veya yanlışa düşme olduğu zaman cemaatin diğer fertleri tarafından ikaz ve düzeltmelere maruz kalacaktır. Mü'min mü'minin aynasıdır düsturuyla hatalarını çabuk görüp düzeltme yoluna gidecektir. Cemaat içerisinde olan insanlar dünyevileşme hastalığını en az hasarla atlatacaklardır.

Ahret Bilinci

Dünyevileşme hastalığına karşı panzehir görevi görecektir olan Ahret Bilincini kaybetmememiz gerekmektedir. Dünya hayatının oyun ve eğlence, birbirimizin arasında öğrenme nedeni

olduğunu ardından ahiret yurdunun daha hayırlı ve devamlı olduğunu hatırlatır bize Kur'an-ı Kerim.

Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de "...dünyadan nasibini de unutma" denmesi dengeli olunması gerektiğini de hatırlatır.

Ayrıca insanın fitratına en uygun şekliyle eğiten vahiy/Kur'an-ı Kerim bize dua etmeyi öğretirken hepimizin bildiği "bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem ateşinden koru" diye duayı öğreterek dünyevileşme hastalığına karşı takınmamız gereken tavır da öğretmektedir.

Ahiret bilincini yitiren insan dünyada yaptığı iyiliklerin, yaptığı duaların karşılığını hemen görmek ister. Bu dünyevileşme düşüncesinin getirdiği bir sonuçtur. Buna karşın Müslümanın düşünmesi gereken şudur: "Dünya ahretin tarlasıdır. Burada ne ekersek ahirette de onu biçeriz." Ahiretin dünyadan daha hayırlı olduğunu (Duha Suresi) unutmazsak dünyevileşme hastalığımız da azalacaktır.

Nefsi Arzuların Peşinden Gitmemek

Kur'an-ı Kerim yine şu ayetiyle dünya hayatının bir süsten ibaret olduğunu anlatmakta ve geçiciliğini dile getirmektedir: **"Nefsani arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı. Bunlar, dünya hayatının geçici menfaatleridir. Halbuki varılacak güzel yer Allah'ın katındadır. (Resulüm) De ki: Size bunlardan daha iyisini bildireyim mi? Takva sahipleri için Rablerinin yanında, içinden ırmaklar akan ebediyen kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve (hepsinin üstünde) Allah'ın hoşnutluğu vardır. Allah kullarını çok iyi görür. (Ali İmran 14-15, Kehf 46)** Bu Ayet-i Kerimelerde dünya hayatının değersiz ve geçiciliği ile ahiret hayatının değeri kıyaslanmaktadır.

Ahiret bilincini yitiren insan dünyada yaptığı iyiliklerin, yaptığı duaların karşılığını hemen görmek ister. Bu dünyevileşme düşüncesinin getirdiği bir sonuçtur. Buna karşın Müslümanın düşünmesi gereken şudur: "Dünya ahretin tarlasıdır. Burada ne ekersek ahirette de onu biçeriz." Ahiretin dünyadan daha hayırlı olduğunu (Duha Suresi) unutmazsak dünyevileşme hastalığımız da azalacaktır.

Dünyevileşmek istemeyen mü'minlerin aklını kullanarak ahiret için çalışması gerekir. Nefsiyle gereken mücadeleyi yapıp ahiret yurdunu yani ebediliği seçmelidir.

Mü'min; bir taraftan kendisini davet eden dünya metayı, diğer tarafta ise bu metanın faniliğini, çirkinliğini ve değersizliğini telkin eden Ayetler ve Hadisler arasında sürekli bir gerilim ve çelişkiler yaşar. Ama bu yaşadığı gerilim insan aleyhine değildir. Zira bu insanın nefsiyle mücadelesinin sonucudur. Bizim yapmamız gereken dünyanın çekiciliğine karşı

aklımızı kullanıp kendimizi korumamızdır. Şuna dikkat etmeliyiz ki, dünyevi zevkler Allah'ın emrinin önüne geçmemelidir.

Müslümanca Yaşamak, Cahiliyeye Benzememek

Allah'ı Teâla insanı yarattı ve onu başıboş ve yalnız bırakmadı. İslamın esasını-kaynağını merkezini terk edip sapıtmaya başlayınca ona uyarıcı ve müjdeleyici peygamberler gönderdi. Peygamberlere gönderdiği vahiyle de dünyevi ve uhrevi anlamda lazım olan bütün uyarıları ve müjdeleri de göndermiştir. En son elçi Peygamber Efendimizle bize gönderilen Kur'an-ı Kerim'de insan hayatının her an'ıyla ilgili emir ve nehiyleri de bize öğretmiştir. Biz Müslümanların Müslümanca yaşama noktasında komplekslerimiz olmamalı. İslamın tersi olan cahiliyeye benzememek için mücadele ve kararlı olmalıyız.

Normal yaşantımızda rızkın yerine ihtiyacı, vasatın yerine daha iyiyi, iyyinin yerine mükemmeli telkin eden bir çağda yaşıyoruz. Müslümanın böyle bir anlayışın sonunun dünyevileşmek olduğunun farkında olması gerekir. Biz vasat bir ümmetiz ve israfın haram olduğunu, Allah'ın israf edenleri sevmediğini unutmamamız gerekir.

Hz. Ömer (r.a.): Zorlukla ve kıtlıkla denendik sabredebildik, bolluk ve refahla denendik sabredemedik" diyor. "Varlıkta iken mi cennete girmek zor, yoklukta iken mi?" diye sorulacak

olursa bence varlıkta iken daha zor derim. Çünkü dünya malı arttıkça sevgisi de artan durumdadır. Yokken ahkâm kesmekte kolay, olsa şöyle yaparım, şöyle ederim demek kolay. Ama varlıkla imtihan olduğumuzda ne olacağını bilemeyiz.

Problem mal mülk sahibi olmak değil, sahip olunan malın kölesi olmaktır. Kur'an-ı Kerim'de

Kasas Suresi 77. Ayet-i Kerimede: **"Allah'ın sana verdikleriyle ahiret yurdunu kazanmaya bak, bu arada dünyadan nasibini de unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi sen de ihsan etmeyi unutma"** buyrulmaktadır. Allah'ı Teâlâ insanın yaratılış amacından sapmadan dünyanın nimetlerinden faydalanması gerektiğine işaret ediyor. İnsanlardan/Müslümanlardan israftan kaçınarak, zorunlu zekâtı vererek, ihtiyaç sahibi insanlara infakta bulunarak ahirete hazırlık yapması istenmiştir.

SONUÇ

Müslümanların dünyevileşmeden sakınmaları için hayatın her safhasında vahiyden ve sünnetten ayrılmadan hayatını dosdoğru sürdürmelidirler. Günümüzde İslamın kaybolma tehlikesi geçiren değerlerine sımsıkı sarılmalı, bu sapmalara/kaymalara karşı İslamla bağlarını yeniden ve tekrar sağlamlaştırmalıdır. Bunlardan birkaç tanesine değinmek istiyorum:

Dünyevileşme ile birlikte sekülerleşmeye karşı da sağlam durulmalı. Çünkü dünyanın sekülerleşmeye doğru gittiğinin farkındayız. Biliyoruz ki sekülerleşme ferdi dinden, din olgusundan uzaklaştırıp kendi heva ve hevesine göre, kendi kararlarına göre yaşamını sürdürmesi ve insanı dini değerlerinden uzaklaştırmadır.

"Bütün kötülüklerin başı dünya sevgisidir" hadisini unutmamamız lazımdır. Ahiret bilincimizi iyice yerleştirmeliyiz ve ağız tadını bozan ölüm çokça hatırlamalıyız.

Kur'an ve Sünnet merkezli yaşayıp bunu sürekli gündemde tutmalıyız. Aldığımız ilimleri ve öğrendiğimiz her şeyi Kur'an ve Sünnet süzgecinden geçirmeliyiz.

Müslümanları eleştirme hastalığından kurtulmalıyız. Önce iğneyi kendimiz batırmalıyız. Kendi eksiklerimizi ve kendi hatalarımızı düşünmeliyiz. Kendi muhasebemizi yaparsak başkalarının hatalarını bulma uğraşına vaktimiz kalmayacaktır.

Sünnetten ayrılmamalıyız. Peygamberimizin hayatını, sünnet ve hadisleri sahih kaynaklarından öğrenip, öğrendiklerimizi de hayatımızın her anına örnekliğini oturtmalıyız. "O bir peygamberdi, biz Onun gibi olamayız" gibi şeytani yaklaşıma/tuzağa düşmemeliyiz.

İbadetlerimize gereken önemi mutlaka vermeliyiz. Cibril hadisin-

deki "İhsan"ı ibadetlerimize yerleştirmeliyiz. Namazlarımızda "Huşu"yu yakalamalıyız.

Müslümanları eleştirme hastalığından kurtulmalıyız. Önce iğneyi kendimiz batırmalıyız. Kendi eksiklerimizi ve kendi hatalarımızı düşünmeliyiz. Kendi muhasebemizi yaparsak başkalarının hatalarını bulma uğraşına vaktimiz kalmayacaktır.

Takva yolunu seçmeliyiz. Lüksten, israftan, gösteriştan uzak olmalıyız.

Cemaat içerisinde bulunmalıyız. İslamın yaşanılması, anlatılması, yaygınlaştırılması (iyiliği emredip kötülükten sakındırma) için çokça çalışmalıyız. Cemaat içerisinde görev almaktan çekinmemeliyiz.

Şunu unutmamamız lazım: Dünya küçülüyor, küreselleşiyor. İnsanın manevi dünyası daralıyor. İnsanlığın İslamın evrensel mesajlarına ihtiyacı var. Bunu insanlığa ulaştırmak bizim görevimiz. Yeryüzünde halife olan bizleriz. O sebeple "bu sorumluluğu alacak kim var?" diye sorulduğunda sağımıza solumuza bakmadan "biz varız" demeliyiz. Demeliyiz ki Peygamber efendimizle Kevser Havuzunun başında olabilelim. Cennetin en güzel (Firdevs) yerinde olabilelim. Allah'a en yakın yerde olabilelim.

Tedavisi çok zor olan ya da mümkün olmayan hasarlardan korunmak için: **"Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve Katından bize bir rahmet başışla. Şüphesiz, başışı en çok olan Sensin Sen."** (Ali imran 3/8) diyelim.

Yarabbi! Bizlere dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizleri cehennem azabından koru. Yeryüzündeki Müslümanlara yardım et. Mustazaflara yardımcı olmamızı nasip eyle.

Müslüman Gence Öğütler

Mehmet ADIGÜZEL
mehmetadiguzel22@hotmail.com

Hamd, şükredenlere nimetiyle karşılık veren, her şeyi hakkıyla işiten, her şeyi kemaliyle gören, her şeyi bilen ve kudreti sonsuz olan Allah (cc)'ye mahsustur.

"Allah onu (şeytani) lanetlemiş; o da: 'Yemin ederim ki, kul-larından belli bir pay edineceğim' demiştir." (Nisa Suresi/118)

Daha sonra şeytan, **"Onları saptıracağım, muhakkak onları boş kuruntulara boğacağım, kesinlikle onlara emredeceğim de hayvanların kulaklarını yaracaklar (putlar için nişanlayacaklar), şüphesiz onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler"** dedi. Kim Allah'ı bırakır da şeytanı dost edinirse elbette apaçık bir ziyana düşmüştür." (Nisa Suresi/119)

"...(onların) önlerinden arkalarından, sağlarından sollarından, onlara sokulacağım ve sen, çocuklarını şükredenlerden, bulamayacaksın." (Araf Suresi/17)

İşte dünyaya geldiğimiz günden, öleceğimiz güne kadar, bizi bir an bile boş bırakmayan, her fırsatta imanımızı çalmaya çalışan şeytan; doğduğumuzda kanımıza karışıp ruhumuzu tutsak etmek için elinden gelen her şeyi yapmakta ve

Gençler; böylesine iştahla çaba sarf eden, bizleri pişmanlığa ve cehenneme sürükleyen şeytana karşı her zaman uyanık olmalıdır. Asla(!) şeytan milyarlarca insanın arasından benimle mi uğraşacak, dememeli. Çünkü şeytanın işi bu!

hiçbir masraftan kaçınmamaktadır.

Gençler; böylesine iştahla çaba sarf eden, bizleri pişmanlığa ve cehenneme sürükleyen şeytana karşı her zaman uyanık olmalıdır. Asla(!) şeytan milyarlarca insanın arasından benimle mi uğraşacak, dememeli. Çünkü şeytanın işi bu!

O Allah (cc)'den süre istedi. Ve ona kıyame-te kadar süre verildi. Bizleri bu Hak yolundan saptırmak için elinden gelen her şeyi yapmayı göze aldı. Aldı da. Müslüman gençleri daha çok rahatsız eden iblis, asla ama asla bir an bile bu işten vazgeçmeyecektir. Bizler uyurken bile o bizi sabah nasıl avlayacağını hesabını yapıyor. Bizler uyurken o yeni doğacak olan bebeklerin gırtlığına yapışıp, senin peşini öleceğin vakte kadar bırakmayacağım, diyor.

Peki, şeytani tuzaklara karşı, İslami tedbirler nasıl alınmalıdır? Madem şeytan bu kadar azimli, o zaman bizler ne yapabiliriz? Bir Müslüman gencin yapacağı bazı şeyleri yazmaya çalıştım. Bu yazıyı kaleme almamın sebebi, sadece gençlere değil, yediden yetmişe, herkese bir hatırlatma amaçlı yazı olmasıdır.

Şimdi şeytanla savaşıırken nelere dikkat edeceğimize bakacak olursak;

MÜSLÜMAN GENCİN YAPMASI GEREKENLER

Boş işleri bir an önce terk etmeli
Amelsiz ilimi, faydalı amele dönüştürmeli
İlimle amel etmeyi öğrenmeli
İlim öğrenmenin amacını bilmeli
Gece ibadetlerini düzenli olarak yapmalı
Rabbine ibadet ve itaat etmeli
Gençliğini sanal âlemde harcamamalı
Dizi takip etmemeli, dinini takip etmeli
Yaşarken ölümü öldürmeli
Kalbini daima tövbe ile temizlemeli
Ayda yılda bir Müslüman olmamalı
365 günün her anında Müslümanca yaşamalı
Şeytani olan her şeye karşı tedbirli olmalı
Uyanık olmalı
Zeki olmalı, mutlu olmalı
Hayat dolu olmalı
Araştırmalı, okumalı, yazmalı,
Anlatmalı, yaşamalı ve yaşatmalı...

Son olarak; Ey gençler unutmayın!

Dünyadaki pişmanlık ahretteki pişmanlıktan daha hayırlıdır...

Selam ve dua ile...

120. (Şeytan) onlara söz verir ve onları ümitlendirir; halbuki şeytanın onlara söz vermesi aldatmacadan başka bir şey değildir.

121. İşte onların yeri cehennemdir; ondan kaçıp kurtulacak bir yer de bulamayacaklardır. (Nisa suresi)

Nübüvvet Kervanı: Hz. Âdem (as)

Soner ARSLAN

“Ey insanlar, sizi tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve her ikisinden birçok erkek ve kadın türetilip yayan Rabbinize karşı gelmekten korkup sakının...” (Nisa 1)

Âdem, sözlükte “yokluk, hiçlik, varlığın zıddı ve varlığın yaratılmasından önceki hal” anlamlarına gelmekle beraber ıstılahtaki anlamı ise “Allah’ın yarattığı ilk insan, insan soyunun atası ve ilk peygamber” olarak geçmektedir. İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem (as)’e insanlığın atası olması hasebiyle “Ebu’ul-Beşer”, Kur’an-ı Kerim’de Allah’ın seçkin kulları arasında sayılmış olduğundan da “Safiyullah” ünvanı verilmiştir. Allah’u Teâlâ Kur’an-ı Kerim’de Hz. Âdem (as) ismini ve yaratılış kıssasını zikretmekle insanoğlunun yer-yüzüne geliş serüvenini, insanlık tarihini, in-

sanın nasıl ve niçin yaratıldığını, beşer olarak zaaflarını, faziletlerini ve insanoğlunun genel olarak bir portresini ortaya koymakta ve bu vesile ile bizlere sayısız müjde, ibret, uyarı ve haber vermektedir.

Kur’an-ı Kerim’de Hz. Âdem (as) ile ilgili ayetler incelendiğinde üç önemli husus göze çarpmaktadır: İlk olarak, Hz. Âdem (as)’in önemsiz bir madde olarak topraktan yaratılmasıyla başlayan beden ve ruhun verilerek en güzel bir biçimde yaratılması. Bu surette Allah’ın kudretinin üstünlüğü hatırlatılmıştır. İkinci husus olarak insanoğlunun varlık türleri arasında-

ki konumu belirtilerek onun varlık türleri arasında mevkisinin yüksekliğine işaret edilmiştir. Hz. Âdem (as)'in ve onun soyunun yeryüzünün Halifeleri olduğu, akli, zihni ve ahlaki meziyetleriyle emaneti yüklendikleri, dolayısıyla kulluk görevlerini yerine getirmede diğer birçok varlıkların insanoğlunun hizmetine verildiği vurgulanmaktadır. Son husus olarak da onun peygamberliğidir ki Allah'ü Teâlâ ona hitap ile yükümlülüklerini ve sorumluluklarını bildirmiştir. İşte bundan dolayı bizler, İslam'ı gerçekten idrak edip, hayatının her safhasına aksettiren, eğilmeden, bükülmeden, menfaatler ve çıkarlar karşısında tavizler verip benliklerini kaybetmeden, Allah ve Resulünün istediği bir şekilde hayatını ikame eden, Allah'ın kendilerinden razı olduğu kullardan olmak istiyorsak teville ve yoruma kaçmadan Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür etmeli, onlardan ibretler almalıyız.

Bizler peygamberlerin hayatını ve şu an kaleme almaya çalıştığımız Hz. Âdem (as) ve insanoğlunun yaratılışını, ne Yunan Mitolojisinde olduğu gibi efsane olarak görmeli, ne İsrailiyat'ta olduğu gibi safsatılarla dolu bir bilgi olarak görmeli, ne de tasavvufi anlayışla tabanı olmayan çoğu israiliyattan geçmiş bilgilerle peygamberler hikâyesi olarak görmeliyiz. Rabbinizin Kur'an'da bahsettiği gibi, Kur'an'ı bilgilerle onların hayatı ve mücadeleleri üzerinde tefekkür ederek ibret almalı ve yaşayışımızı ona göre şekillendirmeliyiz. Bugün maalesef Müslümanların kültürüne etki eden Hz. Âdem (as) ve onunla birlikte yaratılış, cennete girme, yasak ağaç, cennetten çıkarılma, Hz. Havva'nın yaratılışı, yeryüzüne iniş gibi kıssalar daha çok israiliyat kaynaklıdır. Bundan dolayı Müslümanlar olarak uyanık olmalı ve kendisine faydalı olmadığı gibi İslam'a zarar veren hikâyelerinden kaçınmalı, Kur'an'ın bahsetmediği teferruatlar üzerinde durmadan öğrenerek ibret almalıyız.

Vahyi inkâr eden, bilimin kaynakları arasında Allah'ın kitabını kabul etmeyen, cahiliyenin bilim diye önümüze sunduğu tarih kitaplarında,

sosyal bilgiler kitaplarında ilk insan, mağara adamıdır ve karanlık bir dönemi vardır, hiç bir şey bilmez, okuma yazması olmayan, dünya rızıklarından yararlanamayan bir varlıktır.

Darwinci tekâmülcülerin iddia ettiği gibi; insan, maddenin gelişerek tek hücreli canlı olması, ardından gelişerek çeşitli hayvanlar ve maymunlar oluşması ve maymunların da insana dönüşmesi yoluyla meydana gelmemiştir. Zaten yapılan deney ve gözlemlerde bunu ispatlamaktadır¹. Nitekim Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de insanın en güzel bir surette yaratıldığını vurgulamaktadır². Bununla ilgili Allah'ü Teâlâ, ilk insan ve insanoğlunun atası Hz. Âdem (as)'i topraktan³, çeşitli merhalelerde değişikliğe uğratarak yarattığını Hicr Suresi 26-28. ayetlerde şöyle zikretmektedir:

“Andolsun biz insanı kuru bir çamurdan, suretlenmiş ve değişmiş bir çamurdan yarattık.”

Allah'ü Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de Zariyat suresi 56. ayette: “Ben insanları ve cinleri ancak bana kulluk etsin diye yarattım” diyerek insanoğlunun niçin yaratıldığını açık bir ifade ile beyan etmiştir. Yine insanoğlunun yaratılış amacını ve bu süreci şöyle ifadelerle dile getirmiştir:

“Bir zamanlar Rabbin meleklere: ‘ben yeryüzünde bir halife yaratacağım’ demişti, melekler de: ‘Orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birisini mi yaratacaksın? Oysa biz seni Hamd ile överek tesbih ediyor ve seni takdis ediyoruz’ dediler. Rabbin: ‘Ben sizin bilmediklerinizi bilirim’ dedi. (Bakara 30)

Ayeti kerime de görüldüğü üzere Allah'ü Teâlâ insanı başıboş, oyun ve eğlence olsun diye yaratmamış, yesin-içsin, dirlensin, çalışsın, çoluk çocuk sahibi olsun, servet edinsin, makam ve mevki sahibi olsun, ticaretle ilersin, insanların içerisinde ilim ve irfanla söz sahibi olsun diye yaratmamıştır. Rabbinizin biz insanoğlunu yaratmasındaki tek amaç kendisine kulluk etmektir. Tabi ki bu kulluk dünyadan el etek çekerek mistik bir hayat yaşamak, köşesine çekilip bana dokunmayan yılan bin yaşasın

diyerek hiçbir şeye karışmamak değildir. Bizleri yaratan Rabbimize kul ve onun yeryüzündeki Halifesi olmak demek, onun istediği bir şekilde hayatını ikame etmek demektir. Yani önce Rabbe şek ve şüphesiz bir olduğuna şehadet etmek ve iman esaslarına topluca iman ettikten sonra hayatı onun gönderdiği kitap ve Resul önderliğinde yeryüzünü imar etmektir. Şöyle ki; Müslüman şahıs hayatının istisnasız her alanında onun halifesi olmak durumundadır. Sadece Namaz, Oruç, Zekât, Hac gibi belli ibadetleri yapmak Rabbimize teslim olmuş ve halifesi olmuş demek değildir. Müslüman birey hayatının ikamesi esnasında, Allah kendisine mal vermiş ise onu etrafiyla paylaşarak yer, Allah kendisine servet vermişse onu Allah yolunda harcar, mal ve mevki sahibi olmuş ise onu Allah yolunda kullanır, ticaret ile uğraşır ise ticaretine yalan ve hile katmadan dosdoğru yapar, eğer kamu alanında hizmet veriyorsa rüşvete bulaşmadan, adaletsizlik yapmadan vakarla yerine getirir. Yine halifelik görevini üstlenen birey insanlarla olan ilişkisinde İslam'ı düstur edinerek hoşgörülü olur, malayani işlerden uzak durarak yaşantısıyla karşısındaki bireye Rabbine teslimiyetini fark ettirir, yakın ve uzak çevresiyle ilgilenir, dertlerine ve sevinçlerine ortak olur, benim halim keyfim yerinde, kimseye muhtaç değilim! diyerek bananeci olamaz, aksine aktif bir hayat sürerek Rabbinin rızası için koşturur, bireyselleşmek yerine sosyalleşerek birliktelik bilinci kazanır ki bir vücudun azaları gibi olunabilsin.

Allah'ı Teâlâ yeryüzünün imarı ve halifelik görevi için insanı yaratacağını ayette geçtiği üzere meleklerle haber verince, melekler Allah'a itiraz mahiyetinde değil, bozgunculuk yapabilecek bir varlık hakkında bilgi sahibi olmak için soru sormuşlardır ki Allah'ı Teâlâ'nın da meleklerle hitap etmesi onlara danışmak için değil, onların durumlarını ortaya koymak içindir. Ve bu kıssayı zikrederek, bizleri düşünmeye, akletmeye sevk etmek içindir. Daha sonra Rabbimiz yeryüzünün imarı için Hz. Âdem (as)' e bütün varlıkların ismini ve bilgisini öğretmiştir. Yani birilerinin iddia ettiği gibi insan, cehaletin karanlığında değil akıl ve bilgi ile donatılarak yaratılmıştır. Allah'ı Teâlâ ardından meleklerle hitaben "Âdem'e secde ediniz" emrini vermiştir. Burada unutmamak gerekir ki secde emri, itaat etmek, boyun eğmektir, yani Âdemoğluna yeryüzünün imarı ve Halifelik görevi esnasında melekler emrine verilmiştir. Melekler Rab-

bimizin emrine boyun eğerek, Hz. Âdem (as)'e secde etmişler fakat Şeytan (İblis) kibirlenip, büyüklük taslayarak "beni ateşten onu ise çamurdan yarattın" diyerek Âdem'e itaatten kaçınmış ve kâfirlerden olmuştur ve bir daha geri dönmek üzere cennetten çıkarılarak kovulmuştur. Böylece tarih sahnesine, kıyamete kadar devam edecek olan ilk ve en büyük düşman çıkmıştır.

Şeytan, Melek değildi, ateşten yaratılmıştı ve melekler içerisinde bulunan cinlerdendi. Âdem (as)'e secde emri verince, bu emir hissiyatına ters düştü, derhal kaçınarak emri yerine getirmedi. Ateşin, topraktan üstün olduğunu dile getirerek iki madde arasında bir farklılık görüp büyüklenip kibirlendi ve bu anlayışla hakka değil nefesine uydu. Âdem (as)'i basit bir çamur, kendisini de yükselen bir ateş niteliğinde gördü. Böylece büyüklenme ve azgınlıkta inat eden şeytan, büyüklenen her varlığın küçülüp alçaldığı gibi, her asinin acı sonuna uğrayan ilk yaratık oldu. Unutmamak gerekir ki kibir ve gurur şeytandandır, dolayısıyla büyüklenmenin ve kibrin acı sonuna uğrayıp şeytanlaşmamak için, kendimizi diğer yaratılmışlardan ve insanlardan üstün görmemeliyiz. Allah mal-mülk verdi diye, güç-kuvvet verdi diye kibirlenip, büyüklük taslamamalıyız ki şeytanın akıbetine uğramayalım.

İnsanın en büyük düşmanı olan iblis cennetten kovulduktan sonra Allah'tan kıyamet gününe kadar mühlet istemiş ve Allah'ı Teâlâ da onun bu isteğini kabul etmiştir. İblis de kıyamete kadar kendisine verilen bu süre zarfında neler yapmak için uğraşacağını Araf suresi 16-17. ayetlerde şöyle açıklamıştır:

"Öyle ise beni azdırmama karşılık, and içerim ki, ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım. Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarında sokulacağım ve sen, onların çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın."

Şeytan, kötülükleri süsleyerek insanları azdırmak için elinden geleni yapacak, türlü türlü yollar arayarak onları fuhşayı sevdirecek, insan iyiye, doğruya ve güzele yöneldiği an, var gücüyle onları o halden uzaklaştırmak isteyecektir. Allah'a karşı bu kadar cüretkâr davranarak insanlar üzerindeki oyununu ve planını dile getirmiş ve bozgunculukta kendine yandaş olarak insan toplayacağını ifade etmiştir. Fakat Rabbimiz "Muhakkak benim salih kullarım üzerinde

senin hiçbir tasarrufun olamaz. Azgınlardan sana uyanlar müstesna"⁴ diyerek onu ve insanları uyarmıştır. Ve yine Araf Suresi 18. Ayette "Küçültülmüş, kınanmış ve kovulmuş olarak çık oradan. Yemin ederim ki onlardan kim sana uyarsa, cehennemi hep sizden dolduracağım." buyurmuştur.

Allah'ı Teâlâ yerilmiş ve küçültülmüş olarak, kendisine asi olan, bozgunculuk yapıp, büyüklük taslayan iblis'i huzurundan kovup, cennetten çıkardıktan sonra Âdem (as)'e hitaben ayetin devamında şöyle buyurmuştur:

"Ey Âdem, sen ve eşin cennette yerleşin, ikiniz de dilediğiniz yerden yiye. Yalnız şu ağaca yaklaşmayın, o zaman zalimlerden olursunuz."

Âdem (as)'in yaratılışı tamamlandıktan sonra, kendisiyle huzur bulması ve onunla teskin olması için kendi cinsinden bir dişi yaratarak cennete yerleştirilen ilk insan ve eşi Havva'nın, cennet hayatı başlamış oldu. Böylece insanın yaratılış gayesi gereği kulluk görevini yerine getirmede ilk imtihanı da gündeme gelmiş ve Allah tarafından uyarılarak imtihanı kaybedip zalimlerden olmamaları kendilerine hatırlatılmıştır. Bu şekilde cennetteki nimetler yanında konan bir yasak, Âdem (as)'in ve eşinin ilk imtihanı idi. Öte yanda, Âdem (as)'i kendi felaketine sebep bilen şeytan, ondan öç almanın planları içerisinde idi, mutlaka Âdem (as) de aynı cezaya çarptırılmalı ve cennetten kovulmalıydı. Bu sebeple şeytan, Âdem (as) ve eşinin imtihanı kaybetmelerini sağlamak ve kendi akıbetine uğramaları için Allah'tan aldığı vaatle harekete geçmiştir. Çeşitli vesveseler vererek, iyilikle yaşanarak, insan olmanın verdiği bir takım açık noktaları yakalayarak sinsice kandırmış ve onların ayaklarını kaydırarak istediğini başarmıştır.⁵ İnsan, bir nimete kavuştuğu ya da herhangi bir makam ve mevkie ulaştığı zaman orada devamlı kalmak ve yerini kaybetmek istemez. Şeytanda bunu çok iyi değerlendirerek bu arzuyu iyice ateşlemek ve insanın bu zaafından

Şeytan, kötülükleri süsleyerek insanları azdırmak için elinden geleni yapacak, türlü türlü yollar arayarak onları fuhşayı sevdirecek, insan iyiye, doğruya ve güzele yöneldiği an, var gücüyle onları o halden uzaklaştırmak isteyecektir. Allah'a karşı bu kadar cüretkâr davranarak insanlar üzerindeki oyununu ve planını dile getirmiş ve bozgunculukta kendine yandaş olarak insan toplayacağını ifade etmiştir.

faydalanarak yanına yandaşlar bulmak ister ve bu ilk insan Âdem (as)'den kıyamete kadar bu ahval üzere devam edecektir.

Allah'ı Teâlâ Âdem (as)'e "Ben sizi o ağaçtan menetmemiş miydim? Şeytan'ın size apaçık bir düşman olduğunu söylememiş miydim?" diyerek hitap buyurmuş ve Âdem (as) de Rabbinden öğrendiği birtakım kelimelerle tövbe ve istiğfar ederek şöyle niyazda bulunmuştur:

"Rabbimiz, biz kendimize zulmettik. Eğer bize mağfiret ve rahmet etmezsen muhakkak ki zarara uğrayanlardan oluruz." dediler. (Araf 23)

Âdem (as) ve eşi bu noktadan sonra hemen hatalarını anlamış ve şeytanın hile ve vesvesesinden yüz çevirerek Rablerine bu şekilde dua ile af ve mağfiret dilemişlerdir. Bunun üzerine insanları imtihan için, zaafırla yaratan rabbimiz, kendisine samimi ve ihlasla bağışlanma dileyerek tevbe etmiş bu kulları affederek, bağışlamıştır. "Çünkü Allah tevbeleri kabul eden ve merhameti bol olandır."⁶

İnsanoğlunun cennet ile başlayan hayatının bu ilk bölümü son bulmuş ve yeryüzündeki yaşam başlamıştır. Bu hadise Araf suresi 24-25. ayetlerde şöyle ifade edilmiştir:

"Kiminiz kiminize düşman olarak oradan inin. Siz yeryüzünde bir süreye kadar yerleşip kalacak ve orada geçineceksiniz. Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz. Yine oradan çıkarılacaksınız."

Böylece, yeryüzünde kıyamete kadar sürecek olan Tevhid ve Şirk'in mücadelesi, iyilik ve kötülüğün çekişmesi, Şeytan ve taraftarları ile Allah taraftarlarının mücadelesi başlamış oldu. Unutmamak gerekir ki Allah'ı Teâlâ meleklerle ilk hitaptan itibaren yeryüzünde bir halife yaratacağını açık bir beyanla dile getirmiştir. Yani şöyle bir hataya düşmemek gerekir; Âdem (as) yasak ağaçtan yemese idi insanoğlu böyle bir cezaya çarptırılıp yeryüzüne gönderilmeyecek ve cennette nimet içinde yaşayıp gidecekti.

Müslüman uyanık, ferasetli ve bilgili olmalıdır. Bugün Hristiyan anlayışında her doğan çocuk ilk insan olan Âdem (as) ile Havva'dan intikal eden günahla doğduğu, dolaşısıyla çocuk "Vaftiz" yapılarak günahattan arınıp, yeni bir hürriyete bürünmesini sağlama gibi batıl bir uygulama bulunmaktadır. Hâlbuki ilk doğan çocuk Hz. Peygamberin ifadesi ile "İslam fitratı üzerine"⁷ doğar. Bununla beraber Allah'ı Teâlâ yeryüzünde insan yaratcağını ifade etmiş ve Kur'an'da anlatılan Âdem (as) ve yaratılış kıssası ile bizlere birçok örnekler sunulurken ibret almamız gerektiği, insanın Allah tarafından yaratıldığı ve bu yaratılışında belli ölçüler içerisinde bir düzen üzere bina edildiği hatırlatılmıştır.

Alınması Gereken İbretler

İnsan, tesadüfen ve başıboş yaratılmamıştır.

İnsan, yeryüzünde üstün, eşsiz bir varlık olarak yaratılmıştır.

İnsan, bilgi ve irade ile birlikte yaratılmıştır.

İnsanoğlunun topraktan gelen beşeri bir boyutu, ilahi ruhtan üflenene manevi bir yönü vardır.

İnsan hayâ ile yaratılmıştır, hayâsız insanlar fitratı bozulmuş kimselerdir.

İnsan hata yapma eğilimi ile yaratılmıştır.

Allah'ı Teâlâ, tevbe edilmesini sevmekte ve samimiyetle yapılan tevbe kabul edip affetmektedir.

İnsan, iblis'in ve yandaşlarının kıyamete kadar düşmanı olduğunu unutmamalı ve süslü vesveselerine aldanmamalıdır.

Gaybı bir tek Allah bilir. Melekler ve Cinler dâhil hiçbir yaratılmış gaybı bilgiye sahip değildir. Allah'ın kısmen bildirdikleri müstesna.

İnsan, sorumluluk üzere yaratılmıştır ve bu, hayatının önemini ve devamlılığını sağlayan en önemli etkidir.

İnsan, diğer varlıklardan üstün yaratılması-na rağmen unutkan ve zayıftır ve yaptıklarıyla

İnsanın önünde iki yol vardır: Birisi Allaha itaat edip kulluk görevini yerine getirerek Halife sıfatını kazanma ve karşılığında cennet. Diğeri Şeytanın yolunu seçerek böbürlenip, kibirlenme ve başıboş, zevk içinde aldanarak yaşama ve karşılığında da cehennem.

hayvanlardan aşağı da düşebilir.

İnsanın önünde iki yol vardır: Birisi Allaha itaat edip kulluk görevini yerine getirerek Halife sıfatını kazanma ve karşılığında cennet. Diğeri Şeytanın yolunu seçerek böbürlenip, kibirlenme ve başıboş, zevk içinde aldanarak yaşama ve karşılığında da cehennem.

İlk saptırılan kimse kadındır veya erkektir denilerek kimse suçlanamaz.

Kimse kimsenin günahı üzere yaratılmamıştır, her doğan günahsız ve İslam fitratı üzerine yaşama gözlerini açar.

Kadının, erkeğin ege kemiğinden yaratıldığı iddia edilemez. Kadın ve Erkeğin ortak adı insandır ve topraktan yaratılmıştır.

Melekler, Allah'ın kızları değil, Allah'a tamamen teslim olmuş, onu hamd ile tesbih eden varlıklardır.

Hataya düşmenin, günah işlemenin sebebi, başkalarının teşviki olsa bile, bizzat insanın kendi suçu, arzusu ve hevesidir, sorumluluğu da kendisine aittir.

Rabbimden, Peygamberlerin hayatını doğru anlayıp, örnek almayı ve hayatına düstur edinen kullardan eylemesi umudu ile Selam, hidayete tabi olarak yeryüzünü imar etmek için çalışan, zulme boyun eğmeden, kula kulluk etmeden sabır ve azimle Allah yolunda yürüyen, bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmeyen kulların üzerine olsun...

...Selam ve Dua ile...

Dipnotlar

Mendel ve Pastör kanunları buna en güzel örnektir.

Tin suresi 4. Ayet

Topraktan yaratılma ile ilgili ayetler: Hud 61, Taha 55, Nuh 18, Rum 20, Mü'minun 12

Hicr suresi 42. Ayet

Araf suresi 20-22. Ayetler

Bakara suresi 37. Ayet

Buhari, Ebu Davud, Tirmizi

Bir Karıncanın Cesedine Ağladım

Mehmet ADIGÜZEL

Ben uyandığımda,
İnsanlar parçalanarak çoğalmıştı...
Çocukların yüzünde kan vardı yine
Uyurken donmuştu bazı bebekler
Ve açlıktan kemikleri üşümüştü bazılarının
Anladım ki, küfrün cellâdı iş başındaydı...

Ben uyandığımda,
Açlıktan uykusu kaçmıştı bazılarının
Sonra ölenlerin cesetlerini gördüm
Duvarı yamalı çadırlarda...
İçimde fırtınalar koptu, yarıldı toprak
Ve cesetler aç gömüldü o gün...

Ben uyandığımda,
Soğuk ve karlı bir kış günüydü
İnsanlar ölümden kaçarken,
Ben bir karıncanın cesedine ağlıyordum...

Kış'2015/Ankara